82

ADALET AĞAOĞLU ÇATIDAKİ ÇATLAK/SINIRLARDA

adalet ağaoğlu

çatıdaki çatlak/sınırlarda

bilgi yayınevi

BİLGİ YAYINLARI 82
TİYATRO DİZİSİ 19

Birinci Basım
Ocak 1970

BİLGİ YAYINEVİ
Sakarya Caddesi 8
Telf. 17 74 03 - 12 50 67
Yenişehir, Ankara

ADALET AĞAOĞLU

ÇATIDAKİ ÇATLAK

SINIRLARDA

AŞK - KIŞ - BARIŞ

BİLGİ YAYINEVİ

Kapak Düzeni Ozan SAĞDIÇ

BİLGİ BASIMEVİ - ANKARA, 1969

İÇİNDEKİLER

Çatıdaki Çatlak 7
Sınırlarda Aşk - Kış - Barış ... 127

ÇATIDAKİ ÇATLAK

ÇATIDAKİ ÇATLAK

Tepemizde koskoca bir çatlakla asılıp duran bir çatının gölgesinde dayanma, dayanışma nutukları dinliyoruz. Altımızda çürük bir ip. İpin altı uçurum. Nutukları dinleye dinleye, çürük ip üstünde geçim oyunları. Yirmi dokuz milyona karşın bir milyon seyirci. Bu bir milyon seyirci, çürük tavan altındaki yirmi dokuz milyonu öldüresiye kışkırtmakta. «Komşuna yardım et, fakire sadaka ver, kemerini sık, sevap işle, sus ve oyna: Cennet senin.» Ekonomik düzensizliğin var olduğu toplumlarda güzel günler cennete kalacak elbet.

Otuz milyondan yirmi dokuz milyonu daha iyi bir yaşamın nereden başlayacağını bilmediğinden, kapı aralığından uzatılan her sadakayı aldı, birçok makbuzu da utanarak geri çevirdi.

Okuma çağına gelmiş yirmiki milyondan, cahillik oranı erkekte %46.3, kadında %75.1 ise bir toplumda, çürük tavan altındaki bu cennetçi iyiler, bilinçsiz iyilikleriyle örgütlenmemiş emeklerinin ergeç çöküntü altında kalıp ezileceğini de hiç bilmezler. İş kapısı kapalı olunca umutlarını cennet kapısına bağlayanları kim kınayabilir? Onları bu çürük ipin üstünden çekip, bu tehlikeli kubbenin altından çıkaracağımıza iyi olsunlar, iyilik düşünsünler istiyoruz. Ve bir milyon durmadan kışkırtıyor bilinçsiz oyunları. Yir-

mi dokuz milyon bilmiyor. Tavan çatırdıyor tepelerinde. Bir milyon seyrediyor. İp sallanıyor. Yirmi dokuz milyon da tepelerine göçecekten habersiz, yaşamını evlenmelerle, kız satmalarla, yardım derneklerıyle, küçük yalanlarla, dinlemelerle, o da olmadı sevaplarla kurtarmaya çalışıyor.

Benim altı kişimin başını, işte böyle yarınsız emekleriyle bilinçsiz iyilikleri yedi. Altı çarpı altı otuzaltı; onun da katı bin iki yüz doksan altı; bin iki yüz doksan altı çarpı bin iki yüz doksan altı..... büyür gider.

Seyirci kalmak istemedim.

K İ Ş İ L E R

FATMA HANIM	40 - 45 yaşlarında.
ARİF BEY	50 - 55 yaşlarında.
KOMŞU	40 yaşlarında, etli butlu bir kadın.
FATMA KADIN	Hizmetçi. Yaşı belirsiz. Genç olması gerekir.
SADIK	Kocası.
HALE	35 40 yaşlarında. Kadınları Kalkındırma Derneği Üyesi.

PERDE I

TABLO I

Dekor : *(Somyalı, sobalı, eski tip bir apartıman katı. Bizde çoğu küçük memurun ya da esnafın başını sokmağı becerdiği o küçük apartıman katlarından biri. Üç bir yana kapısı, bir tahta yemek masası, üstü kreton basma örtülü somyası, bir de görevi bütün evi ısıtmak olan küçük bir kömür sobasıyla bu dairenin «Hol» dediğimiz kısmı.*

Mahallede küçük bir düğmeci dükkânının sahibi bulunan 55'lik Arif bu dairede kızkardeşi Fatma Hanımla oturur.

Mevsim sonbahar. Vakit sabah. Zeytin, peynir, çay bardakları kahvaltı sofrası ortada.

Arif elinde ceketiyle soldaki kapıdan, Fatma Hanım elinde çaydanlıkla dipteki kapıdan girerler.)

FATMA HANIM — Hazırsan koyuvereyim çayını.

ARİF — Canım yine hiçbir şeycik istemiyor.

FATMA HANIM — Ah senii! Akşam kavunu fazla kaçırdın da ondan. Dedim ama, kardeş sözü dinleyen kim?

ARİF — Bak, düğmem kopmuş. Ceketime bir düğme dikiver.

FATMA HANIM — *(Çaydanlığı masaya bırakır, ceketi alır)* A, niye söylemedin? Nerdeyse kopuk düğmeyle gidecekti yine...

ARİF — *(Masaya oturur)* Çay sıcak mı?

FATMA HANIM — Sıcak, sıcak. Hadi sen otur, iç. Ben dikivereyim.... Gecikme bari dükkâna. *(Aranır)* Ee, nerde düğme?

ARİF — Boşuna arama. Dün bir müşteri geldi, ona verdim.

FATMA HANIM — Aa, koca dükkânda düğme mi kalmadı?

ARİF — O renkte kalmamış. Varsa evde ona yakın bir şey dikiver. Yoksa yok.

FATMA HANIM — *(Bir yandan düğme kutusunu karıştırır, bir yandan da çocuk azarlar gibi)* Ah Arif ah! Ah Arif ah! Çocuk gibisin valla. Kalmadıysa dün niye gidip getirmedin, a kardeşim? Yine bir müşteri gelir, bakarsın yine lâzım olur.

ARİF — Sen elini çabuk tut. Gel, dükkânı bekle de gidip alayım. Siyah fermuar da bitti zaten.

FATMA HANIM — Yemeği ocağa koyayım. Ortalığı da bir derleyip toparlıyayım, hemen gelirim. *(Düğmenin ipliğini ağzıyla koparır. Ceketi Arif'e giydirir.)* Al bakalım, pek tutmadı ya neyse...

ARİF — Sende kaç para var?

FATMA HANIM — *(Gider, radyonun üstünde duran bir plâstik vazoyu karıştırır)* İşte şu iki yüz lirayı kiraya ayırdım. Şu da... Ne bu? Elli mi? Ha, bu da elektrik - su parası. İşte bir doksan lira var fazladan...

ARİF — Ver sen onu bana.

FATMA HANIM — *(Çekine çekine)* Dükkânda hiç yok mu?

ARİF — Onu tabelâ vergisine yatıracağım.

FATMA HANIM — *(Bir elli lira uzatır.)* Al bari. Buncağız da evde kalsın.

ARİF — *(Hemen parlar)* Korkma yahu! Ne korkuyorsun? Üçtü-beşti, akşama bir şeyler kazanırız elbet.

FATMA HANIM — Ah Arif, ah kardeşim, nasıl olacak bilmem.

ARİF — Ne nasıl olacak?

FATMA HANIM — Baksana... Bir de ameliyat çıktı başımıza.

ARİF — Hayırlısıyla kurtulursun. Çekip durmak daha mı iyi?

FATMA HANIM — Bilmem ki nasıl olacak? Hem sana kim bakacak?..

ARİF — Düşünme hadi. Bir çaresini buluruz.

FATMA HANIM — Ölsem bir şey değil. Ya başına dert olup kalırsam. Sen istersin ayrı bakım. Bir de bana kim bakar?..

ARİF — Başlama yine...

FATMA HANIM — Ya sobayı kim yakar? Bak kış geldi.

ARİF — Gelsin. Düşünürüz.

FATMA HANIM — Soban yanmazsa sen nasıl kalkarsın yatağından? Nasıl açarsın dükkânı?..

ARİF — Duyan da elimden hiçbir iş gelmez sanır be Fatma?

FATMA HANIM — Gelmez, bilmez miyim? Gelmez. Ah, gözüm pek arkada kalacak! Ah ne yapsam, bilmem ki...

(Dipteki kapıdan çıkar. Arif çayını içer.)

ARİF — *(Seslenir)* Unutma da bugün şu benim eski kışlık pabuçları bir tamire götürüver.

FATMA HANIM — *(Elinde bir tepsi fasulye ile gelir)* Olur, olur. Yenisini al demiye de yüzüm yok ki. *(Fasulyeleri ayıklamaya koyulur. Her halinden gereğinden fazla titiz, temiz bir kadın olduğu bellidir.)*

ARİF — Otur bir çay iç.

FATMA HANIM — İçerim, içerim. Hele şu fasulyeyi koyuvereyim de ocağa. İçmesem daha iyi ya. Her şey dokunuyor artık.

ARİF — Sancın var mı?

FATMA HANIM — Yo, yo. Pek o kadar değil.

ARİF — Bütün gece dolaştın durdun ama. Uyumadın, duydum.

(Kapı zili. Fatma Hanım sağdaki kapıdan acele çıkar.)

ARİF — *(Seslenir)* Benim cigara paketim nerde?

FATMA HANIM — *(Dışardan)* Dur, bulurum şimdi. *(Yanında kendisinden az daha genç, tombul bir kadınla geri gelir.)* Buyur komşum. Gel. Ben de fasulye ayıklıyordum.

KOMŞU — Aman, fasulyelerin de yenecek yeri mi kaldı? Sopa gibi oldu hepsi.

ARİF — *(Suratlı)* Buyurun, bir çay için.

KOMŞU — İçerim vallahi. Yukarıda, çocukların zırıltısından nereme gitti anlamadım. *(Masaya oturur, Fatma Hanım çay koyar.)*

FATMA HANIM — Sıcaktır. Şimdi indirdim.

KOMŞU — Kapı duvar olmadan, inip bir bakayım dedim. Bilirim, gözünü açar, dükkâna seğirtirsin!..

ARİF — Bugün evde otururdu ya, olmuyor işte. Mal eksildi. Dükkânı kime bırakayım?

KOMŞU — Aman, tutuverin bir yardımcı Arif Bey. Kadın hasta ayol! Hali mi var bir oraya, bir buraya koşacak?..

FATMA HANIM — Ah komşum, neyle tutalım? Dükkân dediğin ne ki?.. Beş düğme, üç fermuar; ancak boğazımıza yetiyor.

ARİF — E, insanın da iyi günü var, kötü günü var. Üç - beş kuruş da bir köşeye ayırmasan olmuyor.

FATMA HANIM — Yalan da değil. Baksana başımıza gelenlere...

KOMŞU — Hadi, hadi. Ne gelmiş başınıza? Allah beterinden saklasın. Kurtulur gidersin. Görmemişe dönersin.

FATMA HANIM — *(Fasulye tepsisini alır, dipteki kapıya yönelir)* Komşum, sen yabancı değilsin, şunu atıvereyim ocağa.

KOMŞU — Bak işine hadi. Bak işine. Ben de çok kalacak değilim. *(Fatma Hanım çıkar)* Kadın kısmı, arkasını koyup bir uf diyemez ki. Ne imiş Arif bey, bu ameliyat işi? Ciddî miymiş?

ARİF — Safra kesesi derler. Alınması lâzımmış.

KOMŞU — Vah kadıncağız vah!.. Hiç de belli etmez, evlâdım. Dün duydum, bütün gece gözüme uyku girmedi.

ARİF — Ne varmış Canım! Ne varmış! Büyütmeyin o kadar!

KOMŞU — Belliydi bir derdi olduğu. Yüzü hep irin gibi. Sözde yaşça sizden küçük. Gören ablanız der vallâhi.

ARİF — Eh, kadınlık. Evlenemedi de...

KOMŞU — Aman, ben ne evlenmemiş karılar bilirim. Bizim yaşımızda hepsi de türüm türüm tüter.. Ben de iki kez evlendim işte. Ne oldu? Hay nutkum tutulaydı da «Ha» demez olaydım!..

(Ağzına arka arkaya birkaç zeytin atar) Ya ne yapacaktın desene, a Arif Bey! Ya ne yapacaktın desene... Hanlar, hamamlar dikilip duruyordu sanki arkamda da...

ARİF — *(Seslenir)* Fatmaa!.. Pabuçlarım!..

KOMŞU — Ben vereyim neredeyse? Kadının eli ocakta...

ARİF — Yok, yok; o getirir şimdi...

KOMŞU — E, sizde bir başka tipsiniz vallâhi... E, pes! Bir pabucunuzu bile ondan bekliyorsunuz. E, maşallah vallâhi. Bulun bir garip, çökün başına.. Oh ne âlâ, ne âlâ.

FATMA HANIM — *(Elinde bir çift pabuçla gelir. Arif'in önüne koyar)* Gidiyor musun? Geç bile kaldım, desene.

KOMŞU — A, pabuçların mutfakta ne işi var komşum?

FATMA HANIM — *(Güler)* Pencerenin dışına koyduydum. Havalansın diye.

KOMŞU — E, sen de bir başka tipsin vallahi... Kırk yıl düşünsem aklıma böyle bir tedbir gelmez.

ARİF — Of, miğdem taş gibi.

FATMA HANIM — *(İçten)* Vah, vah, Vah... Tüh... Ne yapsak bilmem ki...

KOMŞU — Ver bir avuç karbonat, ferahlasın. *(Arif'e)* Evde yoksa, geçerken köşedeki eczaneden alıverin bir kutu.

FATMA HANIM — Öyle yap ya. Öyle yap. Unutma ama.

ARİF — *(Pabuçlarını giyer, kalkar)* Eh, bana izin...

KOMŞU — Hadi, hadi. İşçi işine..

FATMA HANIM — *(Sağdaki kapıdan çıkmakta olan Arif'in ardından giderek)* Bir saate kalmaz gelirim. Sen de gider, eksikleri tamamlarsın. *(Seslenir)* Öğleye başka bir şey ister misin? *(Kapının kapandığı duyulur. Fatma Hanım geri gelir.)* İçim parçalanıyor ona da.. Her sabah...

KOMŞU — A, kızdırma beni!.. Sana kim acısın deli karı! Şu haline bak birkere. Onun nesi varmış? Sırım gibi maşşallah.

FATMA HANIM — Öyle deme. Kolay mı? Bir de ben... Otuz yıldır başındayım... Eh kadın kocaya varmayıp evde kaldı mı başa belâ demektir. *(Kendi sözüne usulca kendi güler.)*

KOMŞU — Otur hele. Bir çay iç. Gezinip durma öyle... Başım Döndü. Aa!. *(Fatma Hanım oturur. Komşuya ve kendine birer çay koyar.)*

FATMA HANIM — Sen bana kızıyorsun ama, Arif'i bilmiyorsun. Pek hassas adamdır. Alınıverir. Talihsiz de zavallı...

KOMŞU — Kaçırmasaydı karıyı, ne yapalım.

FATMA HANIM — Nihal de fena kız değildi ama. Niye oldu bilmem. Sonra da Arif'in gözü korktu işte...

KOMŞU — Eh, o erkek. Ama ben ne halt edeyim? Bu benim ikinci koca işte. İlki ölünce varıverdim buna. Varmasam ne bok yiyeyim, iki çocukla? Okutmamışlar, etmemişler. Hem ben senin gibi kuru kuruya ağabey, kardeş derdi de çekemem. Bir

kalıyor hizmetçilik; istesen onu da yapamazsın. Adımız hanıma çıkmış bir kere.

FATMA HANIM — *(Kendince güler)* Sen de pek hoşsun komşum.

KOMŞU — Eh işte. Hoşa hoş, boşa boş... Ne zamanmış ameliyat?

FATMA HANIM — Bilmem ki. Haftaya kalmadan yatmam gerekmiş. Gördün işte: Al sana Arif'in başına bir masraf kapısı daha.

KOMŞU — Aa! Delinin zoruna bak. Ne düşünüyorsun ayol? Canına bak sen!

FATMA HANIM — Havalar da soğudu. Sobasını kim yakacak? Yemeğini kim yapar? Şaşırdım kaldım.

KOMŞU — Ben inerim inmesine: İnerim inmesine ya...

FATMA HANIM — Aa! Yo! olur mu? Senin işin sana yeter.

KOMŞU — Ondan değil canım. Aman sende!.. Bilmez misin? Lâf olur. «Bak bak, bekâr adamın evine iniyor!» derler.

FATMA HANIM — Onu da derler ya...

KOMŞU — Bu böyle olmaz komşum. Bu böyle olmaz! Hayırlısıyla kurtulursun, kurtulursun ama, hastaneden çıkınca da bakım istersin. Ben ne kadar insem, o kadar işte. Başında devamlı biri olmalı ki suyunu versin, elinden tutsun...

FATMA HANIM — Arif dükkânı kapayamaz. Kapasa, üç-beş müşteri var zaten...

KOMŞU — Bak sana ne diyeceğim. Şimdisi için de gerekli, sonrası için de... Şöyle helâl süt emmiş birini bulsak diyorum. Bulaşığını yıkar, temizliğini yapar, hiç değilse. Ev hanımı yapınca hizmetçi

diye adını koymamışlar ama yapılması gerekli mi, değil mi?..

FATMA HANIM — *(Neredeyse utanmıştır)* Ah, ben hiç hizmetçi kullanamam. Hiç kullanmadım ki...

KOMŞU — Aa, delinin zoruna bak! Kullanmadıysan kullanırsın! Bu yaşa gelmişsin, sen de sıcak bir eve kalk, körolmayısı!

FATMA HANIM — Şimdi en işe yaramıyanı iki yüz lira ister. Nasıl derim Arif'e bir hizmetçi tutalım diye?

KOMŞU — Bal gibi dersin. Sade kendin için değil ya? Onun rahatı için de. Şimdi hastahanede «Amanın Arif'in yemeği, amanın Arif'in sobası» diye inle dur öyleyse... Hadi, hadi... Seninki de hayat mı karı?

FATMA HANIM — *(Usulca güler)* Hizmetçi benim neyime a komşum? Yaş bulmuş elliyi. Bundan sonra gezmelere mi gideceğim? Sinemalara mı gideceğim?

KOMŞU — Delinin zoruna bak. Gidersin elbet!

FATMA HANIM — Hem dur bakalım. Hastahaneden sağ çıkacak mıyım?..

KOMŞU — Elinin körü! Çıkacaksın elbet. Bir kalafat gördün mü, tamam. Ondan sonracığıma, giyin kuşan, keyfine bak.

FATMA HANIM — *(Hafiften hoşlanmıştır)* Giyinip, kuşanacağım da ne olacak? *(Usulden güler)* İlâhi emi...

KOMŞU — Sen hele bir söyle Arif kardeşciğine, ben bir hizmetçi tutacağım, de. Ben de sana helâl süt emmiş birini bulayım. Bulurum bak... Bulması benden.

FATMA HANIM — Ah ben emir bile veremem. Buyurmak nedir, bilmem. Hem de hizmetçi aylığı... Ağır gelir bize.

KOMŞU — Arif'le ortaklaşa verirsiniz. Aldığın el harçlıklarını ne yapıyorsun? Mezarına mı götüreceksin, a deli karı?

FATMA HANIM — Güldürme beni. O ikiyüz liranın yüz lirası şuydu buydu gidiveriyor. Bazı da elektiriğiydi, su parasıydı, kirasıydı; yetişmeyiveriyor. Denkleştiriyoruz.

KOMŞU — İyi iyi... Böyle iki kardeş, in gibi girmişsiniz buraya... Şunu denkleştireceğiz, bunu denkleştireceğiz diye bir gün denk olup gideceksiniz de haberiniz yok. Ben dinlemem. Verirsiniz yüz elli lira bir kadına, bakarsınız rahatınıza. Hem elin garibi de sebeplenir arada. Bak ben, herifin dırdırlarına aldırmıyor, haftada bir kadın getiriyorum. Çamaşırımı yıkıyor, camımı, kapımı siliyor...

FATMA HANIM — Sana gerekli elbet. Çoluklu çocuklu koskoca aile...

KOMŞU — Ee, iyi işte. Sen de bakım istersin artık. «Arif'ciğinin de sobası yakılmak ister.

(Tabaktan ağzına birkaç zeytin daha atar) Boğazım kurusun, durmaz ki! Ne vardı şimdi bu kadar zeytin yiyecek? Aman işte, böyle oluyorum ben de. Bir şeye sinirlendim mi, hadi ağzıma bir şey, atıyorum. Şuna bak, fıçıya döndüm gene...

FATMA HANIM — Ay dur! fasulyaya bir bakayım. Yandı mı ne?

KOMŞU — Bak, bak... Daha ortalığı toplayıp da dükkâna koşacaksın. *(Fatma Hanım dipteki kapıdan çıkar. Komşu kapının yanına gider, içeri konu-*

şur.) Ben de tuttum seni; tuttum ya, hele ineyim de şu karıya bir nasihat edeyim, dedim. *(Fatma Hanım geri gelir.)*

FATMA HANIM — Bilirim, düşünürsün.

KOMŞU — Düşünmek ne kelime! Dün şu ameliyat işini duydum ya, valla gözüme uyku girmedi. «Karı artık hastahaneyi de içine sindirmez» dedim durdum.

FATMA HANIM — Nasıl sindiririm.. Arif... bilirsin...

KOMŞU — Bilirim, bilirim. Koskoca herifi pamuklara sar da dolaba kaldır bari. Aa, bakımın bu kadarı da fazla! Otuz yıldır çekmişsin, yetmez mi?

FATMA HANIM — Öyle deme. Hayatta tek dayanağım O.

KOMŞU — Ne dayanağı, deli karı? Kocan değil, oğlun değil.

FATMA HANIM — *(Hafiften alınmıştır)* Öyle. Bir kahve yapayım sana.

KOMŞU — İstemem, gidiyorum. Herif öğleye börek istedi. Böreğinden çıksın pis boğazın.

(Sağ kapıdan doğru çocuk sesleri: Küt küt kapıya vurulduğu, çocukların «Anne, Anne!..» diye bağırdıkları duyulur.) Hah işte damladılar peşimden, piç kuruları.

FATMA HANIM — Dur açayım.

KOMŞU — Sen işine bak, hadi.

(Komşu acele sağdaki kapıdan, Fatma Hanım dipteki kapıdan çıkarlar.)

KOMŞU — *(Dışardan bağırdığı duyulur)* Geliyorum, piç kuruları! Bok mu var da peşimden koşuyorsunuz hemen!..

(Bir kapı açılır. Çocuk sesleri, mırıltılar bir süre devam eder. Fatma Hanım geri gelir. Kahvaltı masasını çabuk çabuk bir tepsiye toplar, yine dipteki kapıdan çıkar. Bu sırada yine dışardan komşunun sesi duyulur.) Siz çıkın hadi. Ben de geliyorum! Kapıyı açık bırakmayın, gebertirim!... *(Komşu geri gelir, dışarı, arkasına bakarak)* Gir bakalım. Gir hele. *(Fatma hanımı holde sanarak usulca içeri doğru fısıldar.)* Bana bak, bu işte bir hayır var. *(Dışarı doğru)* Gel hatun. Gir hele. *(Sağdaki kapıdan, o her yerde pek çok rastladığımız köyden gelme ve amerikalı yanında durmamış cinsinden, köy şehir karışımı eski giysileri içinde, yaşı belirsiz bir kadın girer.)* Neredesin komşum? Gel, gel!

(Komşu yeni gelene kapının ağzında yer gösterir.) Otur kız. Kız mısın, karı mısın neysen, otur da konuşalım. Bakalım neyin nesisin, kimin itisin...

FATMA KADIN — He ya gonuşalım hanımım...

(Fatma hanım elinde bir süpürgeyle gelir.)

FATMA HANIM — Elimi yıkıyorum da...

(Yeni geleni görür)

KOMŞU — Bak. Bak ki bak. Bir hayır var bu işte. Kadın iş arıyormuş... Bizim kapıyı çalmış da... *(Yeni gelene)* Adın ne kız senin?

FATMA HANIM — Fatma hanımım. Fatma gadın dirler...

KOMŞU — A, vallah bu işte bir hayır var! *(Fatma Hanıma gülerek)* Ayol, adaşmışsınız üstelik...

FATMA KADIN — He ya, Fatma gadın deyi çağırırlar beni...

KOMŞU — İyi aman iyi. Anladık. Kör müyüz? Kadın olduğundan şüphe eden yok.

FATMA HANIM — Ne istiyormuş komşum?

KOMŞU — İş, dedik ya. *(Fatma Kadına)* Nerelisin kız sen?

FATMA KADIN — Yozgat'ın köylüğünden hanımım.

KOMŞU — Evli misin?

FATMA KADIN — He... He...

KOMŞU — *(Fatma Hanıma)* Bak, evliymiş de. Başı bağlı. İyidir iyi. Gözü dışarda olmaz hem.

FATMA HANIM — Fakat komşum... Bilmem ki nasıl olur... Hem... Arif...

KOMŞU — Arif'inden başlatma beni şimdi!.. *(Fatma Kadına)* Evlisin, anladık ya, basbayağı mı evlisin? Belediye nikâhın falan var mı yani?

FATMA KADIN — He ya hanımım. Var. İmam nikâhım da var, öteki de. Onu sonradan yaptırdıydık. Hani Yozgat'a geldiydik de... Benim adam çalışmadaydı ondan sonracığıma... Ben de hanımımın yanına girdiydim... Hâkim beylerin yanına hani... Çok eyiliklerini gördüm emme... Belki bilirsiniz... İclâl hanım dirlerdi gendisine... Sizden eyi olmasın, pek eyiydi...

FATMA HANIM — Niye çıktın oradan?

FATMA KADIN — Ya hanımım... Çıktık geldik buraya işte... Benim adamın zoruynan... Emme iki yıl neyi oldu geleli...

KOMŞU — Seninki ne iş yapar?

FATMA KADIN — Musluk'ne tamir ider. Bazı dolaşırdı mahalle aralarında... neyi. Dolaşırsa üç - beş guruş getirir ya, bugünler pek de dolaştığı yok.

FATMA HANIM — Ben geç kalacağım komşu. Arif bekler.

KOMŞU — Beklesin dursun. Bilmem nereye bilmem

ne yetiştirecek değil ya. (*Fatma Kadına*) Bak, Fatma Hanımefendiler iki kişi. Bir kendi, bir ağabeyi. Rahat edersin. Buraya gelmeden bir yerde çalışıyor muydun?

FATMA KADIN — Çalışırdım... Memır beylerde çalışırdım. Hanımı da çalışırdı. Emme iki ay oldum ordan çıkalı. Elim de pek darda... Gış da geldi...

FATMA HANIM — Niye çıktın oradan? Çıkmasaydın keşke.

KOMŞU — İşi ağırdır canım. Ben bilirim o dışarda çalışan kadınları. Adamın üstüne bütün evin işini yıkarlar. Üstelik bir de çocuk bekletirler. (*Fatma Kadın'a*) Yalan mı kız?

FATMA KADIN — Eh işte! ne diyecen hanımım.

FATMA HANIM — İşini beğenmediler belki.

FATMA KADIN — Elimden geleni yaptım. Emme bizimki köylük işi. Ne diyecen, hanımım. Elimden geleni yaptım... Tutarsanız gine de elimden geleni yaparım... (*Komşuya Fatma Hanımı gösterir*) Demek hanımım işçi arıyor?

FATMA HANIM — Yok canım. Aradığım yok.

KOMŞU — Kapıya kadar gelmişsin madem, anlaşırsak olabilir. Niye olmasın? Sen işini gücünü bilirsin, namusunla çalışırsın, o da seni memnun eder. Al bakalım şu süpürgeyi eline. Şöyle bir süpür de görelim. Elin işe yatkın mı, değil mi...

FATMA HANIM — Bırak komşum, bugün süpürmekten vazgeçtim zaten. Duruversin.

KOMŞU — Niye duracak? Görürüz bakalım. Hem bir anlarız. (*Fatma Kadına*) Hadi bakalım, Fatma güzeli. Çıkar başındaki örtüyü bir.

FATMA KADIN — He ya, hanımım, yapayım, sü-

pürüyüm... *(Başındaki örtüyü atar. Fatma Hanımın duvara dayadığı süpürgeyi alır. Fatma Hanım engel olmak ister.)*

FATMA HANIM — Durun, durun... Hele ben Arif'le bir konuşayım da...

KOMŞU — Sen konuş yine... Bakalım, dedikse, hemen tutuvermedik ya. *(Usulca)* İyi yüzlü bir kadına benziyor. Rahat edersin. Hastalığında da bir can yoldaşı... Baktın işine gelmedi, dehlersin... *(Fatma Kadına)* Sen süpür hadi... *(Fatma Kadın önce divanın üstünü düzeltir, yastıkları patpatlar, süpürmeye başlar. Dikkatlidir.)* Çocuğun var mı?

FATMA KADIN — Çıpıtı da kaldırıversem....

KOMŞU — Çıpıt ne kız?

FATMA KADIN — *(Yerdeki kilimi gösterir)* He ya, işte. Biz çıpıt derik. *(Güler)*

FATMA HANIM — İstemez. İstemez...

KOMŞU — Çocuğun var mı dedim.

FATMA KADIN — Eh...

KOMŞU — Ne eh'i?

FATMA KADIN — Eh işte, hanımım.

KOMŞU — Kaç tane?

FATMA KADIN — *(Süpürgeyi gösterir)* Şunu bi ıslayak. Toz galkıyı...

KOMŞU — *(Fatma Hanıma usulca)* E, valla işini biliyor bu. *(Fatma Kadına)* Hele bugün öyle süpür de...

FATMA HANIM — Kaç çocuğu var ki?

KOMŞU — *(Fatma Kadına)* Kaç tane ? Üç mü? Dört mü?

(Fatma Kadın kendini iyice işine kaptırmış görünür) Söylesene hatun!

FATMA KADIN — He ya...

KOMŞU — Kız her şeye «he ya» deyip durma. Söylesene kaç tane? Senin de bir yığın dölün varsa yandık.

FATMA HANIM — Gel komşum, gönderelim kadıncağızı. Başka kapı arasın. Hizmetçi benim neyime?

KOMŞU — Bak deli karının zoruna! «Hizmetçi benim neyime» demez mi, cinler tepeme çıkıyor... Ayol, sen hanım değil misin? Biraz da oh demek istemez misin? Hadi ondan geçtik, hastasın komşum, hasta... Sana bakım gerek. Aaa!..

FATMA HANIM — *(Fatma Kadına bakar)* Kadıncağız aç galiba. Şuna bir şeyler getireyim. Baksana, suratında renk kalmamış.

KOMŞU — Yok seninkinden kan damlıyor sanki.

FATMA HANIM — Sıcak bir çay versem... Biraz da peynir... *(Dipteki kapıya doğru yönelir.)*

KOMŞU — İlk günden çıkar tepene bakalım... İyi aman, hadi git getir. Git getir, sevaptır.

FATMA HANIM — *(Çıkarken)* Tutacakmış gibi yapmıyalım da boş yere umutlanmasın. *(Fatma Hanım çıkar. Komşu, yeri süpürmekte olan Fatma Kadının çevresinde dolanır.)*

KOMŞU — Hah şöyle... kıyı köşe al. Aferin bak, elin yatkın... Kaç çocuk? Doğru söyle.

FATMA KADIN — Doğru söylerim söylemesine... Söylerim ya hanımım... Üç, Allah ömür verirse...

KOMŞU — Küçük mü hepsi de?...

FATMA KADIN — Yo, yo... Biri okula gideceğidi bu yıl. Nasibinde varsa. Bi de gızım var on üçünde. Gardaşlarına hep o bakar. Yük olmazlar bana. Hiç yük olmazlar... Gız bakar onlara. Gız eyidir.

Hep o baktı gardaşlarına. Yük olmazlar bana... Aman hanımım... Gurbanın oluym. Eyi bi hanıma benziyo bu hanım. Alsa beni, yanında sebeplenir giderim. Ben de ırahat ettiririm onu. Gösteriverirse yemeğini de yaparım. Elime yapışmaz ya. Ana gibi kadın senden eyi olmasın... Gardaşlarına hep gız bakar. Bana yük olmazlar... Heç yük...

KOMŞU — E, dur bakalım, dur... Çenen düştü mü toplıyamıyorsun bir türlü. *(Bir an)* Ne istiyorsun?

FATMA KADIN — He ya, hanımım...

KOMŞU — Kaç para istiyorsun?

(Fatma Hanım elinde tepsiyle gelir.)

FATMA KADIN — Bi kürek neyi yok mu hanımım? Şu süprüntüyü alıverek.

FATMA HANIM — Sen öyle bırak. Geç, iki lokma bir şey ye.

FATMA KADIN — Yoh, ney yiyecem? İş-güç zamanı şimdi. Hele şu süprüntüyü alıverek.

KOMŞU — Otur, yemene bak, kız.

(Fatma Hanıma «Gözüm tuttu» gibilerden bir işaret yapar.)

FATMA KADIN — Madem öyle, izin verirseniz şunları bi kâğıda sarıverem. Sonra yirim. *(Fatma Hanım somyanın minderi altından bir kâğıt çıkarır. Fatma Kadına verir.)*

FATMA HANIM — Nasıl istersen. *(Dipteki kapıdan çıkar.)*

KOMŞU — Ee, söyle işte. Ne aylık istiyorsun ha?

FATMA KADIN — Ne istiycem hanımım... Artık hanımımın gönlüne galmış.

KOMŞU — Öyle şey olur mu kız karı? Söyle bir şey; işimize gelirse ne âlâ.

FATMA KADIN — He ya, doğrusunuz. Yalan mı söyliyecem hanımım... Memır beylerde iki yüze duruyordum.

KOMŞU — Hadi oradan! Ne memuruymuş o öyle?

FATMA KADIN — He valla! Yalanım varsa kitap çarpsın!

(Fatma Hanım elinde bir faraşla döner. Fatma Kadın faraşı kapar, yerdeki tozu içine almaya başlar.)

KOMŞU — *(Fatma Hanıma)* İki yüz diyor ya, bakma sen. Öyle anlamadan dinlemeden iki yüz vermezler adama! *(Fatma Kadına)* Bunlar da banknot kesmiyor ya. Yüz elliye durursan dur, durmazsan git kendine başka kapı ara. Belki iki yüze yer bulursun. Bulursun ama, ananı ağlatırlar. Bir canını almadıkları kalır.

FATMA HANIM — Baksana çocukları da varmış komşu? Nasıl geçindirsin onları?

FATMA KADIN — *(Acele)* Yük olmazlar bana. Heç yük olmazlar. Gız bakar onlara. Şimdiyecek hep o baktı. Gız eyidir. Gız bakar onlara. Emme hanımım, bi on lira daha verirseniz... Acık yol param olur heç değil. Arada bi, gış - gıyamette yürüyemiyorum da hani... Otobusa biniyom. İnsafınıza galmış gayri. Sevdim sizi. Ben de ırahat ettiririm elimden geldiğince. Gözünüzü arkada gomam, oh hanımım...

FATMA HANIM — Fatma Hanım, kızım... Olur ki daha iyi para verebilecek bir yer bulursun. Biz pek zengin değiliz. Hem de...

KOMŞU — *(Keser)* Hadi, hadi... Oldu bu iş. Bak, ben de çocukların eskilerinden veririm. Fena mı?

Önümüz kış. Giydirir kuşatırsın. Nah, yazdım şuraya işte; ikiniz de bana dua edersiniz.

FATMA KADIN — He ya, dua ederiz. Bizimki de bir işe girer belki. Beylerim bi yere goyuverirse işte... Allah sağlık versin, allah sağlık versin de hanımlarım, geçinir gideriz. Allah gısmet etsin tek. Allah gısmet ederse herbi işinizi görürüm. Çocuklara gızım bakar. Heç yük olmazlar bana... Şimdeyecek hep o baktı...

KOMŞU — Çocuk dedi mi motoru düşüyor karının. *(Fatma Kadına)* Hadi, sen o elindekini çöp tenekesine dök de gel.

FATMA HANIM — Teneke kapının önünde.

KOMŞU — Ordan değil kız, şuradan. Bak şurdan işte. *(Sağ kapıyı gösterir. Fatma Kadın elinde faraşla çıkar. Komşu, Fatma Kadına gelen tepsiden ağzına bir lokma bir şey atar.)*

FATMA HANIM — Ne yapsak bilmem? Yüreğim de acıdı kadına?

KOMŞU — *(Ferahlar)* Pek de yüz verme ha! Bilirim seni, alır tepene çıkarırsın.

FATMA HANIM — Çok şükür halimize... Çok şükür... Neler var komşum...

KOMŞU — İyi işte. İçin de acıdı madem, al kadını, rahat et. Eli çabuk, yüzü temiz. Daha ne? Otur, bir güzel hanımlık et artık.

FATMA HANIM — Üç çocuk. Koca desen işsiz. Ne yapar, nasıl geçinir bunlar?

KOMŞU — Hay deli karı! Hay yufka yürekli emi!.. Ayol sana ne gerisi? Kadın cemiyeti misin sen? Gördür işini, ver aylığını, işte o kadar!..

FATMA HANIM — Gidip Arif'le bir konuşayım.

Hiç değilse bir iyilik etmiş oluruz. Kime ne hayrımız dokunuyor ki.

(Fatma Kadın geri gelir.)

FATMA KADIN — Döktüm hanımım. Tenekeyi de gidip dökeceğidim ya, nereye dökeceğimi bilemedim.

FATMA HANIM — Kapıcı döker onu. Sen şimdi git; kocana bir danış. Olur a, belki istemez. Ben de yarına kadar bir düşünceyim. Yarın sabah gel. Kısmetindeyse başlarsın. *(Radyonun üstündeki plâstik vazodan bozuk para alır. Kadının eline sıkıştırır.)*

KOMŞU — Şu yiyecekleri de sar hadi.

FATMA KADIN — *(Bir yandan paketini hazırlarken)* Gelirim hanımım. Yarın sabah erkenden gelirim.

KOMŞU — Elin boş kaldıkça yukarı da çıkarsın. İki bulaşığımı yıkar, Üç-beş kuruş faydalanırsın fena mı? *(Fatma Hanıma)* Aklına bir şey gelmesin komşum. Hani eli boş kaldıkça. Sebeplensin diye... *(Kapı çalınır)* A, kapı ayol.

FATMA KADIN — Ben açayım hanımım.

FATMA HANIM — Ben açarım.

(Sağdaki kapıdan çıkar.)

KOMŞU — Kız Fatma, ye iç, bana dua et sen. İki kişinin ne işi olur? Hem ikisi de akşamlara kadar dükkânda. Mahallede bir düğmeci dükkânları var bunların. Fatma Hanım iyi yüreklidir. Kötü söz bilmez. Daha ne?

FATMA KADIN — Başın dert görmesin ah hanımım... he ya, eyi yüzlü bi hanıma benzer, senden eyi olmasın...

KOMŞU — Hadi, al örtünü. Şimdi git. Yarın gel.

Erken gelirim deyip de öğlelere kadar bekletme hatunu. Saat yedi dedi mi burada olursun. Saate bakmayı bilir misin?

FATMA KADIN — *(Sevinir)* He ya. İclâl hanım öğrettiydi.

KOMŞU — *(Radyonun üstündeki saati gösterir.)* Kaç şimdi?

FATMA KADIN — On buçuğa çeyrek kala var. *(Fatma Hanım geri gelir.)*

FATMA HANIM *(Telâşlıdır)* Ah komşum, geciktim tabiî. Arif manavın çırağı ile haber göndermiş.

KOMŞU — Patlasın. Çiş gelse seni çağıracak artık.

FATMA HANIM — *(Bir yandan çantasını aranır, bir yandan ayakkabılarını giyer.)* Ne yapsın adamcağız? *(Fatma Kadına)* Hadi kızım sen git.

FATMA KADIN — Sabah gelirim hanımım. Yedi dedi mi burda olurum. Ah hanımım, pek sevdim sizi! Hadi kalın sağlıcakla. *(Sağdaki kapıdan çıkar.)*

KOMŞU — *(Fatma'nın arkasından bakar)* Gördün mü nasıl sevindi? Sevinir elbet.

FATMA HANIM — *(Mantosunu giyer)* Kusura bakma, e mi komşum?

KOMŞU — Ne kusuru, deli karı? Hadi yürü, çıkalım.

FATMA HANIM — *(Acele dipteki mutfak kapısına yönelir.)* Gazı kapatmış mıydım? *(Mutfağa girer.)*

KOMŞU — *(Sağdaki kapıdan çıkarken, yüksek sesle)* Bir de hizmetçi istemem, dersin! Gör, sendeki rahat bey kızında olmaz şimdiden sonra!.. *(Çıkar.)*

FATMA HANIM — *(Geri gelir)* Kapatmışım. *(Komşu'yu görmeyince gider, plâstik vazodaki parayı*

sayar. Bir kısmını çantasına koyar. Bu sırada dışarda mırıltılar. Kısa bir süre sonra Komşu, yanında Hale— Kadınları Kalkındırma Derneği Üyesi— ile gelir. Hale şimdiyedek tanıdığımız kadınlardan biraz daha iyi giyimli, 35 - 40 yaşlarında, biraz daha iyi giyimine rağmen boyalı saçları bakımsız, topluca özetlemek gerekirse «iyi niyetli bir yarı entellektüel» dir.)

KOMŞU — Bu sabah kısmetin pek açık, komşum. Bak hanımefendi bir şeyler söylüyorlar.

FATMA HANIM — Hoşgeldiniz, efendim.

HALE — Rahatsız olmayın... Çıkıyordunuz galiba... Aslını sorarsanız ben de çok kalacak değilim.

FATMA HANIM — Rica ederim... Buyurun...

HALE — Oturmıyayım... İşim pek çok. Efendim, ben Kadınları Kalkındırma Derneği üyesiyim... Biliyorsunuz, derneğimiz...

KOMŞU — *(Atılır)* Aaa, bildim, bildim!... Geçenlerde büyük bir balo vermiştiniz... Bütün Vekil hanımları da oradaymış... Gazetede okudum... Dedikodu sütununda. *(Güler)* Bendeniz yıldız falıyla dedikodu sütunlarını hiç kaçırmam... Hep okurum...

HALE — İşte efendim, Derneğimize biraz hasılat sağlamak için elimizden geleni yapıyoruz... İnanın bugün de daireye gidemedim... Bir daireye koş, bir eve, bir Derneğin işlerine... Ne yaparsınız, maksat yoksul kadınlarımıza, onların dertlerine bir parça merhem olmak...

KOMŞU — Çocuk yok mu hanımefendi?

HALE — Olmaz olur mu efendim? İki tane...

KOMŞU — *(Usulca güler)* Benim gibi, desenize?..

HALE — İşlerimin çokluğundan inanın onlara bile

bakamıyorum şu son günler... Ne bulurlarsa, hizmetçi ne yaparsa, onu yiyorlar...

FATMA HANIM — Vah, vah! Herkeste bir koşturmadır gidiyor, efendim...

HALE — Bari dedim, bugün şu yardım toplama işini biraz hızlandırayım. İnanın çoğu yerden eli boş dönüyorum...

KOMŞU — *(Çekingen)* Herkesin de eli pek darda...

HALE — *(Hafiften horozlanır)* Bakmayın siz o «elim darda» diyenlere. Öyle kadınlar tanırım, inanın, berberinden, terzisinden hiç geri kalmaz; yardım deyince de mırın kırın ederler. Şu halime bakın. Oraya buraya koşturmaktan, inanın gidip bir başımı toplatamıyorum...

FATMA HANIM — *(Acıklı acıklı Komşu'ya bakar, yardım dilenir)* Ben de çıkıyordum da...

HALE — Neyse efendim, kısa keselim. Derneğimiz siz asil kadınlarımızın değerli yardımlarını bekliyor. *(Elindeki kocaman çantadan bir makbuz defteri çıkarır.)* Makbuzlarımız on - yirmi beş - elli ve yüz liralıktır. Ayrıca efendim, bin ve beş bin liralık teberru makbuzlarımız karşılığı her yıl evlenecek iki yoksul genç kızımıza şehrimizin en ünlü terzilerinde gelinlik diktirilmekte, en ünlü gazinolarında bunların düğünleri yapılmaktadır.

FATMA HANIM — *(Saf saf)* Yaa!.. Ne iyi.

KOMŞU — *(Fatma Hanıma)* A, ben duymuştum. Sana söylemedim mi? Gazetede okudumdu. Kızlar sevinçlerinden ağlamışlar, değil mi hanımefendi?

HALE — Sormayın, sormayın... Nefis bir düğün oldu. İnanın benim bile gözlerim yaşardı... İşte efendim,

görüyorsunuz, elimizden geldiği kadar yoksul, geri kalmış kadınlarımıza yardım etmek istiyoruz. *(Sesini alçaltarak)* Sizlerin vereceğiniz bir yirmi beş, bir elli lira...

FATMA HANIM — İsterdik, isteıdik ama...

HALE — Aslını sorarsanız, üye sayımızı da çoğaltmak amacındayız. Fakat şimdilik kadınlarımız bundan çekiniyorlar. Haklılar. Hepsinin çoluğu, çocuğu, evi barkı var. Çalışmalara zaman ayırmaları güç. İnanın, gün oluyor ben kocamın sırtına temiz bir gömlek veremiyorum.

KOMŞU — Sizin de kendinizi bu kadar paralamanız doğru değil valla...

HALE — Yoo, böyle düşünmeyin. Bu bir vatan hizmeti. Bakın meselâ, Derneğimizce bugüne kadar toplanan yardımlar tutarı sekiz yüz otuz lirayı bulmuştur.

KOMŞU — Yine bir şey...

HALE — Evet, tabiî. Bu parayla yoksul kadınlarımıza otuz çift naylon çorap, yirmi iki çift ponponlu terlik, yirmi sekiz kilo da akide şekeri dağıtmış bulunuyoruz. Akide şekerine çok seviniyor zavallılar.

KOMŞU — E, tabiî. Şeker bu. Çoluk çocuğun eline verirler. Oyalanır yavrucaklar. *(Fatma Hanıma)* Gördün mü komşum?

HALE — Aslına bakarsanız çalışmalarımız bu kadar değil. Ayrıca biz, Türk Kadınına kötü örnek olan yabancı uyruklu dansözleri hudut harici ettirdik. Bundan başka, Otuz bir köyümüzdeki okuma yazma bilmeyen, geri kalmış kadın kardeşlerimize «gönlümüz sizinledir» telgrafı çektik.

KOMŞU — A, bakın bunu iyi etmişsiniz.

HALE — Evet efendim. İşte, sizin de yapacağınız küçük bir yardım, geri kalmış, yoksul kadın kardeşlerimizin bir derdine çare olacak, güzel yurdumuzun güzel, fedakâr ve yarının büyük adamlarını doğuracak zavallı kadınlarının gözlerini inanın sevinç yaşlarıyla dolduracaktır. *(Çekinerek)* Kaçlık makbuz keseyim, efendim?

KOMŞU — Benim yanımda yok. Burda oturmam da... *(Kibar kibar güler.)*

HALE — *(Fatma Hanıma)* Siz kaçlık efendim?

FATMA HANIM — *(Utanarak)* Şey... Ben... Ne kadar isterdim... Fakat...

HALE — Unutmayınız ki sizler, bu sıcak, bu rahat yuvalarda oturan, yarınına güvenle bakan kadınlarsınız... Oysa...

FATMA HANIM — *(Plâstik vazodan acele bir on liralık getirir.)* Kusura bakmayınız. Buyurun... Acelem var da... Ağabeyim dükkânda bekliyor.

HALE — Bir dükkânınız var demek?

FATMA HANIM — Evet efendim, ağabeyimin...

KOMŞU — Ben gideyim komşum. Çocuklar kudurmuştur yine. *(Hâle'ye)* Özür dilerim, hanımefendi... Ben burda oturmam da... inanın, *(Kibar kibar)* Memnun oldum. Hadi komşum, sen de gecikme bari... *(Acele sağdan çıkar.)*

HALE — İnanın hep böyle oluyor. Çoğu kadınlarımız «yardım» deyince sıvışıyor. Aslını sorarsanız ben de şaşırdım ne yapacağımı...

FATMA HANIM — Hoş görün. Ne yapsın o da? Çocuklarını ancak geçindiriyor...

HALE — *(Makbuz defterini açar, gülümseyerek)* Hiç değilse bir yirmi beş liralık kesseydik size...

FATMA HANIM — İsterdim... İsterdim ama...

HALE — Bakın efendim, bugün yurdumuzda öyle çaresiz, yarınının ne olacağı öyle belirsiz kadınlarımız var ki, onlara sizler yardım elinizi uzatmazsanız kim uzatır? Derneğimiz ancak sizlerin sayesinde amacına ulaşabilecek, ancak sizin gibi hamiyetli vatandaşlar onların yaralarını sarmamızı mümkün kılacaktır.

FATMA HANIM — Yaa, öyle mi? Eh, kesin bari...

(Plâstik vazoya doğru yürür.)

(Işıklar söner.)

1. TABLONUN SONU

PERDE I

TABLO II

(Aynı hol. Birkaç gün sonra. Bir öğle üstü.
Fatma Kadın, yanında bir kova su, yeri silmektedir. Sandalyeleri vb. hep masanın üstüne toplamıştır. Bir yandan bir türkü mırıldanır.
Arif bey soldaki kapıdan esneyerek çıkar.)

ARİF — Bana bir bardak su ver, Fatma...

FATMA KADIN — *(Sıçrar)* A, galktınız mı beyim? Ben de dalmışım.

ARİF — Bir su içeyim de gideyim.

FATMA KADIN — Vereyim beyim. Hanımım da merakta galmıştır. On dakka kestireyim dediydiniz.

ARİF — Uyuyakalmışım.

FATMA KADIN — He ya, eyidir. Yemek üstüne uyumak yarar adama.

ARİF — Pabuçlarım nerde?

FATMA KADIN — Veriym. Yeri siliyodum da, gapının önüne goydumdu..
(Acele sağdan çıkar. Hemen elinde Arif'in pabuçlarıyla geri gelir.)

FATMA KADIN — Buyurun beyim. Siz geyin. Ben de suyunuzu getireyim.

ARİF — Elini yıka da öyle.

FATMA KADIN — He ya. Elbet. Yıkarım beyim. *(Dipteki kapıdan çıkar)*

ARİF — *(Divana oturur, pabuçlarını giyer.)* Fileyi de ver bana!

FATMA KADIN — *(Elinde bir bardak suyla gelir.)* Fileyi hanımım aldıydı.

ARİF — *(Suyu içer)* Daha üç gün oldu, bir kilo yağ getirdim.

FATMA KADIN — *(Telâşlanır)* He ya beyim. Ne bilem ki. Bitmiş de. Aman beyim, gurbanın olam. Benden bilmeyin de... Ben de daha üç gün oldum şuraya geleli...

ARİF — Hadi canım, sana bir şey diyen yok.

FATMA KADIN — He ya..

ARİF — Kızkardeşim belki söylememiştir. Ben söyleyeyim. Biz öyle zengin, varlıklı falan değiliz. Seni aldıksa bir sevap olsun dedik.

FATMA KADIN — He ya, bilmez miyim? İşte, ben de elimden geldiğince çalışırım beyim.

ARİF — Öf, saat de üç olmuş. Amma uyumuşum.

FATMA KADIN — He ya, ben de gürültü etmedim ki uyanmıyasınız deyi. Hanımım da tenbihlediydi... Size bi gahve daha yapayım derdim ya beyim, gahve de bitmiş.

ARİF — E, tabiî. Her gelenin önüne dayıyorsunuz. Başa mı çıkar?

FATMA KADIN — He ya, öyle ediveriyoruz beyim. Adet olmuş bi kez. Benimki bile, haline bakmaz, öyle ediyo.. Akşama kadar yak cığara, iç gahve... Bu değirmenin suyu nerden gelir demiyo... Boyu devrilsin...

ARİF — Hadi, ben gidiyorum.

FATMA KADIN — Hanımım tez döner mi ki?

ARİF — İşe bakar.

FATMA KADIN — Bugün yine pek hastayidi. Bi dohtora gitsem diyeydi ya..

ARİF — *(Sağdaki kapıdan çıkarken)* Kapıyı açık koyma. Her geleni de içeri alma.

FATMA KADIN — *(Peşinden gider)* Hiç gaygılanmayın oh beyim. Burası gayri sizin değil, benim evim. Öyle ya, şerlisi olur, şersizi olur... Öyle her gapıyı çalana buyur der miyim?... Yoo... Sen hiç gaygılanma beyim. Ben gözel gözel işime bakarım... *(Arif bey çoktan gitmiştir. O hâlâ söylenir. Sonra geri gelir. Yeri silmeye koyulur. Artık türkü falan söylemez. Kendi kendine habire konuşur.)*

Allah boyun devrilsin!.. Varmaz olaydım.. Bi de tutturmuş güccüğü alıp buraya getirseymişim... Dürzü... iş yok güç yok, a boyu devrilmeyesi... Bi çocukların başını bekliyeceksin... Akşamlaradek fosur fosur cığara tüttüreceğine çocuklarına sahap ol. Ben de boş durmuyom ya. Elin insanlarına bide nasıl derim çocuğu da getirem diye, a boyu devrilesi! Teneşire çıkası! Zort zort doğurtmasını bilin sen... Köpek. Emme bi gün gafam gızacak, tam ki gızacak... Al çocuklarını, defol diycem. Hem de demeli. Demeli ki aklı başına gelsin dürzünün. Şurada el gapılarında canım çıkıyo benim... Senin bundan habarın var mı, domuzun oğlu? Naha böyle diyecem... *(Birden aklına bir şey gelmiş gibi doğrulur, sağdaki kapıdan acele çıkar. Dışardan bağırdığı duyulur.)* Yusuf

efendi!... *(Telâşla geri gelir, yerdeki bir kilimle bir küçük halıyı toparlar.)*

KOMŞU — *(Sağdan girer)* Ne o kız? Kapı - baca açık?

FATMA KADIN — Ay! Amanın hanımım, sen miydin? Bi gorkmuşum...

KOMŞU — Kapıyı niye açık bırakıyorsun a budala?

FATMA KADIN — He ya, şinci açtıydım... Sabahtan beri Yusuf efendiye seslenirim! Gelmez, gelmez. Bi de adı gapıcı, şunları silkiteceğidim. Hiç yok ortalarda...

KOMŞU — Hani yukarı çıkacaktın bulaşığı yıkamağa? Sokağa gideceğim, seni bekliyorum.

FATMA KADIN — Acık çamaşır vardı. Sabah onu yuğuverdim de... Temizliği bitireyim, çıkacam hanımım...

KOMŞU — Nerde Fatma Hanım?

FATMA KADIN — Dükkânda. Beyim, yemek üstüne acık uzanayım, dediydi de... Dükkânı açmıya o gittiydi...

KOMŞU — Hadi öyleyse. Sen de elini çabuk tut.

FATMA KADIN — Oh hanımım, gapıcı benim sözümü hiç dinlemiyo. Siz söyleseniz de şunları arsaya götürüp bi çırpıverse...

KOMŞU — Aa, deli karının zoruna bak! Silkiver kapıdan, geç git. İşim yok da kapıcı arıyacağım. *(Sağdan çıkar)* Kapı açık, çabuk silkele de kapa...

FATMA KADIN — He ya. Öyle edeyim bari. Öteki hanımım gapıdan pencereden heç çırptırmazdı da... *(Küçük halıyı alır. Komşunun arkasından yürür. Fakat kapının yanına gelince durur. Halıyı bırakır,*

gider kilimi alır. Sonra onu da bırakır. Masayı bir köşeye çekmeğe çalışır.)

Amanın bu masa da leş. Heç göründüğü gibi değil... *(Masanın üstündeki sandalyeleri devirir. Sandalyelerden biri sigara masalarından birinin üstüne düşer. Bir sigara tablası kırılır. Sigara kutusundaki birkaç sigara dökülür.)*

Uy gördün mü başıma gelenleri, uy!.. Hay boyun devrilsin masa gibi, iskemle gibi e mi?

(O böyle çırpınırken sağdaki kapıdan Sadık, Fatma Kadının kocası girer. İnce uzun, kemikli, sırım gibi bir adam. Üstünde eski ama kendince ütülü bir pantolon, onun üstünde eski beyaz bir gömlek. Mevsime rağmen ceketsiz. Bir an kapının yanında durur. Fatma Kadına bakar. Fatma Kadın onu görmez. Sadık yürür, yere dökülen sigaraları toplamak için eğilir. Birini hemen yakar. Fatma Kadın onu bu ara görür. Sıçrar.) Anam!

SADIK — Ne o kız? Cin çarpmışa döndün birden.

FATMA KADIN — *(Korkmuştur)* Niçin geldin be? Ne yapıyoruk burda? Çalışıyoruk işte...

SADIK — Bakkala sen mi dedin bana bir şey vermesin diye?

FATMA KADIN — N' olacağımış?

SADIK — Bana bak, şimdi çarparım ha!..

FATMA KADIN — Elin evine ne diye giriyon zottadak?

SADIK — Ben girerim. Sana hesap verecek değilim... Bakkala da tenbih ha? *(Kadını sumsuklar.)*

FATMA KADIN — Ne vuruyon be? Akşamı bekliyemedin mi?

SADIK — Bir işe girdin, üç kuruş kazanacam diye

kendini evin patronu mu saydın domuzun kızı?

FATMA KADIN — Get başımdan, get hadi. Benim işim var görmüyon mu? Şinci hanımım gelir de seni burda görürse ne demez?

SADIK — Ne diyecekmiş? Vız gelir bana! Cebimdeki paraları da almışsın. Ne hakla kız? Ne hakla?

FATMA KADIN — Aldıysam dönüşte pazara uğrayayım da öteberi getireyim diye aldım. Emme bu gidişle pazar mı galacak bu saatlaradek? Hem ben gıza ekmek parası bıraktıydım.

SADIK — Bir de bakkala tembih ha? Ciğara vermeseymiş... Şarap vermeseymiş veresiye...

FATMA KADIN — Gözüm çıksın bakkala böyle dediysem!.. Çocuklar ikide bir varıyo gapısına... «Vehbi emce ciklet, Vehbi emce şeker...» diyi... Adam da sonunda bana dayıyo hesabı... Ben onu dediydim.

SADIK — Cıgara diye Ziya'yı yolladım... Vermemiş... Bu ne demek oluyor peki?

FATMA KADIN — Ne bilem ben Sadık? Hem bi bunun için buralara gadar ne diye geliyon sen? Ya hanımım evde olsa? Ya beyim evde olsa?

SADIK — Başlatma şimdi beni hanımından, beyinden... Yüz altmış liraya adam mı çalıştırılır bu zamanda...

FATMA KADIN — Ben sana dedim. Ses etmedin... Çalışmayıp da ne edeceğidim? Çocuklar hep aç baksana... Hem sen o ciğaraları koy bakalım yerine. Gendi malınmış gibi tüttürüp durma öyle...

SADIK — *(Yine kadını sumsuklar)* Kız üç cığarayı da mı çok görüyon bana? Üç cığaranın mı hesabını soruyon sen ha?

FATMA KADIN — He ya. Sorarım elbet. Şinci hanımım gelir de «Ne oldu bu cığaralara?» derse ben ne derim?

SADIK — Sen ele vereceğin hesabı değil, bana vereceğin hesabı düşün, Domuzun kızı? Sabah beri başım tuttu cığarasızlıktan.. Çık şu beş lirayı...

FATMA KADIN — Amanın... Bunun için ta buralara geliyo... E sadık sende de hiç akıl izan galmadı gayri...

SADIK — Ver parayı dedim...

FATMA KADIN — *(Korka korka bir çıkış yapar.)* He ya... Vereyim de şaraba yatır gine de mi?

SADIK — Çarparım haa? Kız ben erkek değil miyim? Nereye istersem oraya veririm... sana mı danışacağım?

FATMA KADIN — *(İyice siner)* Şuna bak... İşim de galdı yüzüstü... Daha bi burayı toplıyamadım.

SADIK — Ver şu beş lirayı...

FATMA KADIN — İkide bir buraya çıkıp çıkıp geldiğinnen olur mu? Ne dimez elin insanları? Get hadi çocuklarının başına...

SADIK — Ben anaları değilim. Kendin git..

FATMA KADIN — Aa, a, lâfa bak! Ben de evde oturam da ne yiyip içek ha?

SADIK — Bana bak, ikide bir adamın kafasına vurup durma; evde oturuyorsam keyfimden oturmuyorum. Hani nerde iş?

FATMA KADIN — *(Siner)* He ya, ben de ne dedim? «Git bari eve, çocuklarının başına!» diyom işte.

SADIK — Ben evde oturuyorum, kendi de üç paralık bir işe girdi ya, çalımından yanına varılmıyor kaltağın...

FATMA KADIN — Amanın Sadık, uğraşma benimle oh adam... Görüyon işte, daha burayı yerleştirip yukarı çıkacam..

SADIK — Yukarı nereye çıkıyormuşun bakalım. Benden habersiz, benden habersiz ne işler karıştırıyorsun kız?

FATMA KADIN — He ya, demedim mi sana be? Yukarı komşunun bulaşığını yıkıyacağıdım... O da verecek üç - beş guruş. Kötü mü?

SADIK — Kız sen benden bir şeyler saklıyorsun...

FATMA KADIN — Aa! Elinin körü. Ne saklıyacakmışım?

SADIK — Hani bir aşna - vişneliğini göreyim, bilirsin yapacağımı... Geçende arkandan geldim. O ne kırıtıştı yolda kız?

FATMA KADIN — E hadi, olmuş olanlar sana! Ben gırıtsam yüzüme kim bakar bu halımla? *(Ağlamağa başlar.)* Bi de peşimi takip ediyo... Sankim ben keyfime çıkıyom da evden...

SADIK — Zırlama hadi! Ben bu kadar derim işte...

FATMA KADIN — *(Bütün bu salıne boyunca hep aklı işinde olmıyarak odanın içinde bir şeyler alır, bir yerlere koyar. Yer bezini de belki on kez sıkar.)* Eyi, eyi, git işine hadi... Akşama eve gelmiyecem mi de peşime düştün ta buralara gadar?

SADIK — Ne diye beş parasız koyuyorsun cebimi? Gelirim elbet. Ver şu parayı?

FATMA KADIN — Yapma oh sadık. Tüketme soluğumu.. Öteberi alacam akşama...

SADIK — *(Karısının koluna yapışır)* Ver, dedim... Yoksa...

FATMA KADIN — *(Yeniden ağlamağa başlar)* Bu-

rada da irezalet çıkaracak gayri... Burada da... *(Elini koynuna sokar, parayı çıkarır.)* Al aman, al da git başımdan...

SADIK — Bir daha da elini cebime soktuğunu görmeyeyim...

FATMA KADIN — Soksam n'olacak, sokmasam n'olacak? Senin düşündüğün var mı ki...

SADIK — Biraz kahve sarıver bana.

FATMA KADIN — Gahve yok.

SADIK — Başlatma beni. Kahve yok olur mu? Git iki kaşık sarıver bir kâğıda.

FATMA KADIN — He ya, valla yok. Beyime bile bişiremedim demincek.

SADIK — Çay getir öyleyse, git.

FATMA KADIN — Hele bak, beni ne hallara düşürüyor gine...

SADIK — Hadi kız. Bi kısım çayla kimse fakir olmaz. Durma. Hadi dedim.. *(Fatma Kadın istemiye istemiye dipteki kapıya yönelir.)*

FATMA KADIN — Daha geçen gün gahve dedin, getirdim. Cigara dedin, getirdim. Getirmedim mi?

SADIK — Çok söylenme. Yürü.

(Fatma Kadın çıkar. Öteki seslenir) Bu sergileri niye yığdın kapının önüne?

FATMA KADIN — *(İçerden)* Niye yığacam? Silkeceğidim, geldin başıma dineldin...

SADIK — *(Gider, kapının önündeki kilimle halıyı bir hamlede yüklenir, sonra yine içeri seslenir.)* Şekeru unutma. Bir avuç da şeker koy!...

(Sırtındakilerle sağdaki kapıdan çıkar.)

FATMA KADIN— *(Elinde küçük bir paketle gelir.)* Neredesin ya? *(Ses alamaz. Küçük paketi hemen*

koynuna sokar.) Deli mi ne? Hem ister, hem defolur. Bıktım valla! Uy alnımın kara yazısı uy... Senin halın ne, demiyo dürzünün oğlu... Çayı da, ciğarayı da kiminen içecen bilmiyom mu ben? Gine o Sabbik kaltağına gidecen değ mi? Şinci gine kurarlat maltızı, demlerler çayı, geçerler karşısına... Oh, garın çalışsın çırpıtsın, elin oruspuları yesin, eyi mi?... *(Bir yandan ağlar, bir yandan acele ortalığı bir düzene koyar.)* Domuzun oğlu sen de!.. İstediği gibi sokulamıyo yanıma da ondan bütün bu densizlikleri... Sokulamıyosan gabahat bende mi köpek?... Yatağın içinde bi yandan bi yana dönemiyom ben. Bundan haberın var mı, a dürzünün oğlu... A gudurmuş ayı? *(Sadık sırtında kilim ve halıyla geri gelir.)* Amanın sen daha buralarda mısın?

SADIK — *(Sırtındakileri yere yıkar)* Ne söyleniyordun öyle homur homur?

FATMA KADIN — Heç, Ne söylenecem?

SADIK — Ver şu çayla şekeri.

FATMA KADIN — *(Koynundan paketi çıkarır.)* Al aman. Bunları nettin sen?

SADIK — Kız sen silkilecek demedin mi?

FATMA KADIN — He ya.

SADIK — *(Paketi pantolonunun cebine koyar.)* Tut ucundan da serelim hadi...

FATMA KADIN — *(Hemen yelkenleri suya indirir.)* Ben sererim, sen gitsen gayri...

SADIK — Tut hadi...

FATMA KADIN — *(Halıyı tutar)* Bu şuraya gelecek. Sedirin önüne... *(Birlikte yaymağa koyulurlar.*

Bu arada Fatma Kadın işveyle) Gine o Sabbik kaltağına gidecen değ mi?

SADIK — *(Keyifli güler)* Kıskanıyor musun domuzun kızı?

FATMA KADIN — Neyini kıskanacam o şebek suratlının? Adam olsa kendine bi goca bulurdu...

SADIK — Biz erkek değil miyiz kız? Bizden koca olmaz mı diyecen yoksa?

FATMA KADIN — Utanmıyon da...

(Fatma Hanım elinde fileyle sağdaki kapıdan girer.)

FATMA HANIM — A, Fatma... Kim bu adam kızım? *(İkisi de doğrulurlar.)*

FATMA KADIN — Şey... Hanımım... Alayım fileyi... *(Koşar, elinden fileyi alır.)*

SADIK — *(Eski kabadayı haline döner.)* Ben kocasıyım bunun.

FATMA HANIM — İyi ama oğlum...

FATMA KADIN — Burdan geçiyormuş da hanımım... Bi bakam demiş... Çalıştığım yeri görmek istemiş... Bi yardımım neyi dokunur mu ki deyi... Şunları silkeleyiverdi hem...

SADIK — Uydurma! Ne yardımı kız? Öyle uğradıydım işte. Karım değil mi, uğrarım, uğrarım...

FATMA HANIM — Adınız ne sizin?

FATMA KADIN — Sadık hanımım...

SADIK — İkide bir lâfa girmesene be?

FATMA KADIN — Heç gapıyı açtığınızı da duymamışım hanımım... İşe dalmışık da.

FATMA HANIM — *(Sadık'ın orada oluşuna iyice canı sıkılmıştır. Hele ortalığın daha toplanmamış olması büsbütün canını sıkar.)* Ama olmaz ki kızım. Bak bu saate kadar hâlâ ortalık dandini.

FATMA KADIN — Bitti hanımım bitti. Herbi yeri sildim.. *(Kocasına)* hadi sen git artık.

SADIK — *(Fatma Hanıma)* Ben asıl sizi görecektim. Yüz altmış liraya kadın mı çalıştırılır bu zamanda?

FATMA HANIM — *(Bir yandan paltosunu çıkarır, bir yandan eşyaları, yastıkları kendi alıştığı şekilde yerleştirirken)* A Sadık efendi, bana kalsa hiç tutacak değildim. Fatma Kadın çok yalvardı da ondan... İstemiyorsan ben zorla alakoyacak değilim.

FATMA KADIN — He ya, ben istedim... Sen ona bakma hanımım. Çalışmayıp da ne edecek. Bi gelirimiz mi var başkaca?..

SADIK — Kız salak salak konuşup durma sen! *(Fatma Hanıma)* Baksanıza üç gün oldu duralı, üç gündür hava kararmadan eve geldiği yok.

FATMA KADIN — E işim anca bitiyo tabi...

FATMA HANIM — Öyle deme Fatma kadın. Ben seni ne zaman tuttum hava kararıncaya kadar?

FATMA KADIN — Siz değil hanımım. He ya, allahın bildiğini kuldan ne saklayım. Burda işim erkenden bitiyo, emme, yukarı çıkıyom işte.

FATMA HANIM — Orasına ben ne karışırım?

SADIK — Beni de ilgilendirmez. Ben bir yerle pazarlık ederim. Öteki de işime gelirse ne âlâ. Siz şimdi bunun aylığını iki yüz yapıyor musunuz?

FATMA HANIM — Yapamam Sadık efendi. İstesem de yapamam. Olmazsa al git karını. Ben ona söyledim. Kocan razı gelirse çalışırsın diye.

SADIK — Ben razı gelirim ama o şartla. Söylediydim buna.

FATMA HANIM — Bana öyle demedi ki.

SADIK — *(Fatma Kadına bakarak)* Ben bilirim malımı!... Kız ben sana böyle böyle söyle demedim mi?

FATMA KADIN — He ya. Dedin. Ben de sana «Oradan eyi gapı mı buldun? Buldun da getmedim mi?» demedim mi? Allah var, kul var... Benim hanımım eyi. Sözü de kesiştik. Öyle öyle nasıl derim? «Demem» didim ya sana... Ne uzatıyon lâfı gayrı?

SADIK — Öyle ise yürü eve!

FATMA KADIN — Nereye yürüyom a Allahtan gorkmaz? Bulmuşum bi gapı da bunuyom mu?

FATMA HANIM — Hadi kızım. Hadi Fatma kadın. Ay, veriyim üç günlük hakkını da, git sen.

FATMA KADIN — Yapma hanımım... Gurbanın olam... O öyle der şincik, emme, yarın olunca da basar imiğime «git iş ara» deyi!..

SADIK — *(Homurdanır)* Hele bak... Hele bak...

FATMA HANIM — E ben ne yapayım arada? Bak, Sadık efendi böyle diyor, sen böyle diyorsun. Hastayım, ayakta duracak halim yok. Bir de sizle nasıl uğraşayım.

SADIK — Madem öyle, iki yüz yapıverin, olsun bitsin.

FATMA HANIM — Elimde olsa yapmaz mıyım a Sadık efendi? Benim bir gelirim yok, bir şeyim yok...

SADIK — Bu da lâf mı abla? Koca dükkân kime çalışıyor? Bizi bir şey bilmiyor sanma...

FATMA HANIM — Hadi oğlum, hadi Sadık efendi. Hiç âdetim değil, beni kötü kötü söyleteceksin şimdi...

FATMA KADIN — Sen ona bakma... Gel hanımım,

otur şöle... Baksana yüzün kireç gibi. *(Sadık'a)* Hadi get adam... Get. Hanımımın elinde olsa, sana mı söyletecek?

SADIK — Elinde gücü olmayan hizmetçi tutmaz. Bizi bir şey bilmiyor sanmayın.

FATMA HANIM — Allahım sen bana sabır ver! İstemiyorum Sadık efendi. Al, git diyorum işte. Hem ben istemedim ki onu. Kendi diretti. Benim de içim acıdı. Suç mu?

SADIK — Suç, elbet. Buna adıyla sanıyla...

(Kapı çalınır.)

FATMA KADIN — Hey allahım işim - gücüm de kaldı. *(Sağdan çıkar.)*

FATMA HANIM — Ne demek istiyorsun oğlum?

SADIK — Öyle ya, çaresiz birini buldunuz mu basarsınız imiğine..

FATMA HANIM — Kim basıyor imiğine Sadık Efendi? Ne biçim sözler bunlar? Zorla tutmuyorum ya Al git. Benim işime daha gelir böylesi...

SADIK — Al git olur mu? Size güvendik bir kere... Şunun şurasında insanlık diye bir şey var.

FATMA HANIM — Ay sen hiç lâftan anlamıyorsun. *(Önden Komşu, arkadan Fatma Kadın sağdaki kapıdan girerler.)*

FATMA KADIN — He ya, hanımım... Bu bizimki işte...

KOMŞU — Hayırdır inşallah komşum? Ne o, pek halsiz görünüyorsun?

FATMA HANIM — *(Geleneyer gösterir.)* Gel, buyur. Pek kötü sancım var bugün... Bir de bunlar... *(Yan yan Sadık'a bakar.)*

KOMŞU — *(Yan yan Sadık'a bakar.)* Hoşgeldiniz.

SADIK — Hoşbulduk. *(Kadının tombulluğundan hoşlanmıştır.)*

KOMŞU — Ne o? Ailecek mi gelip gitmeye başladınız?

FATMA HANIM — Valla ben de şaşırdım ne yapacağımı. «İki yüzden aşağı çalıştırmam» diyor.

KOMŞU — A, lâfa bak!

FATMA KADIN — He ya, bak ki bak...

SADIK — *(Horozlanır)* Sen sus!...

FATMA KADIN — Şu fileyi boşaltıvereyim mi hanımım?

FATMA HANIM — Boşalt istersen... Ama Sadık efendi ikide bir böyle edecekse artık hiç yalvarma bana... Sana başka kapı bulsun.

(Fatma Kadın dipten çıkar.)

KOMŞU — Aa, tadını kaçırma şimdi! Ne varmış bu kadar büyütecek?

(Sadık'a) E kardeş. Pes doğrusu size de... Bir kırk lira için mi bu kadar patırtı?

SADIK — Madem o kadar mühim değilmiş, öyleyse niye...

FATMA HANIM — Oh komşum, üsteleme artık...

SADIK — Eh işte. Ben gidiyorum. Aybaşında iki yüzden bir kuruş aşağı kabul etmem.

KOMŞU — Aa, ne biçim adamsın sen ayol?

FATMA HANIM — Aman bana biraz su.. Ölecek gibi oluyorum...

KOMŞU — Ay kadın hasta ayol... Ay hiç bilemedik halinden... Fatma kadın, çabuk bir bardak su...

SADIK — Neyi var hanım ablanın?

KOMŞU — Bir de durmuş, neyi var diyorsun... Hasta işte. Kör müsün? *(Fatma Kadın şaşkın, mutfak kapısında görünür.)*

Kız deli karı, bakma öyle salak salak!.. Çabuk su getir...

FATMA KADIN — Uy n'oldu hanımıma?

SADIK — *(Fatma Kadının üstüne yürür.)* Bak hâlâ duruyor. Su getir dediler sana... *(Fatma Kadın acele çıkar.)*

KOMŞU — Uzan şöyle... Uzan komşum...

FATMA HANIM — Ay ölsem de kurtulsam...

KOMŞU — *(Fatma Hanımı divana yatırır. Yakasını çözer.)* Sancı mı?

FATMA HANIM — Sancı mı... Bilmem ki... Ne... *(Fatma Kadın bir bardak suyla gelir.)*

KOMŞU — Ver şunu çabuk. Al komşum... Al kardeşim... İç... İç...

SADIK — *(Durumdan sıkılmıştır.)* Ben gideyim...

KOMŞU — Çok bile durdun... Kadının haline bakmadan çullandın üstüne...

FATMA KADIN — Yaptın mı yapacağını? Yaptın mı? *(Dövünür.)*

SADIK — Kız ben ne yaptım? Çarparım ha!..

FATMA HANIM — Ah bir doktor olsa... Bir doktor...

KOMŞU — Ay yarabbi... Şaşırdım kaldım...

FATMA KADIN — Sabah dohtora gidecem diyodu ya... Gidemedi zahir... Tuh... Tuh...

SADIK — *(Komşuya)* Haber verilecekse ben vereyim doktora... Siz yerini söyleyin...

FATMA KADIN — Ver ya. Ver ya... Bi işe yara bari...

SADIK — Kız, fırsat bilip horozlanmasana bana... Hem hastanın başında zar zar ötüp durma öyle...

KOMŞU — Versin mi doktora haber? Versin mi komşum?..

FATMA HANIM — Arif...

KOMŞU — Sahi... Arif Beye haber gönderelim ya... Ben mi gitsem, ne yapsam?

SADIK — Uzak mı?

KOMŞU — Yoo. Uzak değil ama...

SADIK — Neresiyse ben gideyim...

FATMA KADIN — He ya. Git. Uçuver şurdan...

SADIK — Sen karışma!...

KOMŞU — Az önce baktım. Kapıcı da yoktu, ne cehennemin kırına dolandıysa.

FATMA HANIM — Ay!

FATMA KADIN — *(Ağlamaya başlar.)* Ah hanımım!.. Gidiyor... Gidiyor...

KOMŞU — Sus deli karı, sus!.. Bir de sen adamın asabını bozup durma...

SADIK — Bir yumruk indirmeli ki tepesine...

FATMA KADIN — *(Ağlar)* He ya, indirmeli. Zatı elinden başka ne gelir?...

FATMA HANIM — Oy yarabbi!...

KOMŞU — Böyle zamanlarda ben de bir bok etmem... Elim ayağım dolaşır, kalırım... *(Sadık'a)* Hadi kardeşim, hadi... Bir koşu gidiver...

SADIK — Kime gidecem?

KOMŞU — Hanımın ağabeysine... Şurada iki sokak ilerde bir düğmeci dükkânı var... Adı Arif.

SADIK — Sokağın içinde mi?

KOMŞU — Yok yok... Burdan yürü. İlk sokakta sağa sap... Sonra hani otobüsün geçtiği sokak var ya...

FATMA KADIN — He ya, he... Benim her sabah geçtiğim yol... Keşki öğrenseydim bu güne gadar... Bak ilâzım oldu işte...

KOMŞU — Anladın mı neresi? Önce sağa sap...

Sonra sola... Sola mıydı? Hay kafam kopsun e mi? Sağımı solumu da şaşırdım...

FATMA HANIM — Köşedeki fırına soruversin. Gösteriverirler. Ay! Ah...

KOMŞU — Vah komşum vah... Ayol bu kadının da garipliği içime öyle bir dokunur ki... Kaç günlerdir çeker... Soran yok, eden yok... *(O da ağlamağa başlar.)*

SADIK — Arif bey miydi adı?

KOMŞU — Evet. Evet, Arif... Onun da Arifinden çıksın... Ömrümde böyle ilgisiz adam görmedim...

SADIK — *(Sağdaki kapıdan çıkarken)* Dükkânın adı ne?

KOMŞU — Adı madı yok canım... Bakınca görürsün işte... İğne, iplik, düğme falan satan bir yer... Söyleyiver, hemen bir doktor alıp koşsun!.. *(Sadık çıkar)* Dükkânı kime bırakırım falan diye mızmızlanırsa, kat önüne al gel...

FATMA KADIN — *(Kapıya koşar, seslenir)* Efeliğini burda göster bakalım madem öyle...

KOMŞU — *(Ters ters Fatma Kadına bakar.)* Bir de çıkıp bulaşığımı yıkayacaktın değil mi? Hani nerde?

FATMA KADIN — Ah ben neydiyim hanımım... Tam siz çıktınız, boyu devrilesi, karşımda dikilip durmaz mı?

KOMŞU — *(Fatma Hanıma)* Nasılsın komşucuğum, nasılsın?.. A sahi, kolonya nerde? Kolonya getir...

FATMA KADIN — *(Hemen radyonun altındaki dolabı açar.)* İşte, buradaydı hanımım... Dök, dök; ferahlar hiç değilse.

KOMŞU — Saadet Hanımlar da bekler durur beni... Kabul günüymüş... İlle gel dediydi... Aman beklesin dursun, ne yapalım....

FATMA KADIN — He ya.. Beklesin... Gurbanın oluyım hanımım... Goyup gitme hanımımı...

KOMŞU — Saçmalama kız karı... Kim gidiyor ki... Sen mi öğreteceksin bana? Hadi sen çık da bulaşığı yıkayıver. Akşama bir tek temiz tabak yok.

FATMA KADIN — Çıkmasına çıkıym ya... hanımım... Burda ilâzım olmam mı?

KOMŞU — Aptala bak aptala... Ben neciyim burda?

FATMA KADIN — Eh bari... Şunları alıverem de... *(Hâlâ ortada duran kovayı, yer bezini alır Diptеki kapıdan çıkar.)*

KOMŞU — *(Fatma Hanıma)* Şimdi haber gönderdim kadının kocasıyla... Neredeyse gelirler... Ah hiç rengi falan kalmadı... Al komşum, al biraz su iç... *(Hastaya zorla su içirir.)*

FATMA HANIM — Ah ölüyorum!

KOMŞU — A, ağzından yel alsın komşum... Bak görürsün, yarına hiç bir şeyciğin kalmaz.

FATMA HANIM — Ölsem sevineceğim...

KOMŞU — Öyle deme komşum.. Niye ölecekmişsin... Daha dur bakalım...

FATMA HANIM — Oy, Allahım... Ne gördüm ben bu hayattan? Kendi kendime bir evim bile yok...

KOMŞU — Aa, bu ev değil mi komşum? Bu kimin evi?

FATMA HANIM — Ay şurama bir şeyler oluyor... Tıkanıyorum...

KOMŞU — Dur, dur şu yastığı koyuvereyim arkana... *(Yastığı yerleştirir.)* Nasılsın? Böyle daha iyi mi?

FATMA HANIM — Seni de tuttum...

KOMŞU — Hadi, hadi... düşündüğün şeye bak...

(Fatma Kadın mutfaktan geri gelir.)

FATMA KADIN — Acep sıcak bir şey kaynatsam mı?

KOMŞU — Hele dur bakalım... Doktor ne diyecek... Yanlış bir şey yapakoymıyalım da...

FATMA KADIN — He ya, sen de doğrusun ya hanımım. Ah bu benim herifin boyu devrilsin!.. Aman benden bilmeyin oh hanımım.. Ben onu ırazı ettiydim... O gün ses çıkarmadıydı... Ne kaçtı arkasına bilmem.. Bugün gelip diretiyor... Boyu devrilsin inşallah!..

KOMŞU — Neyse, neyse... Açma şimdi bu lâfı... Sende de kabahat çok ya.

FATMA KADIN — Ben napayım hanımım... Arkada çoluk mu var, çocuk mu var, demiyor... Yoğsam ben istemem mi...

KOMŞU — *(Fatma Hanıma)* O para işi için sen hiç canını üzme komşum...

FATMA HANIM — *(İnler)* Ben zaten hasta geldim eve...

FATMA KADIN — He ya... Üsset ağnadıydım...

KOMŞU — Ben veririm kırk lirasını da, olur biter. İş mi yani?

FATMA KADIN — Sen sağol hanımım... Bana kalsa heç böyle etmezdim ya.. İlle o teneşir paklayası yok mu?

KOMŞU — Hadi hadi... Yüzyüze gelince de yelkenler suya...

FATMA KADIN — Eh öyle etmesem de sağlam yerimi gomaz bu dürzünün oğlu.

KOMŞU — Sus kız. O nasıl lâf...

FATMA HANIM — En iyisi gitsinler bunlar... Benim elimde ne var ki... Olsa...

FATMA KADIN — Aa, sizi bu hallarda goyup da nereye gidecekmişim hanımım? Heç bir yere gitmem...

KOMŞU — Tabiî ya. Asıl sana şimdi lâzım.

(Kapı çalınır.)

Hah, geldiler işte. Hadi koş, aç.

(Fatma Kadın sağdaki kapıdan çıkar.)

FATMA HANIM — Arif mi?

KOMŞU— Bilmem ki. Dur şimdi anlarız.

(Sadık'la Fatma Kadın gelirler.)

KOMŞU — Aferin kardeşim. Çabuk gittin yani. Hani nerelerde?

SADIK — *(Nefes nefesedir.)* Dükkânı buldum. Durum vaziyetini anlattım. Doktoru alıp gelecek.

KOMŞU — Sen önüne katsaydın. O ağırdan alır şimdi.

SADIK — Yo, yo... Hemen benimle birlikte çıktı... Nasıl hanım abla?

KOMŞU — İşte.

SADIK — *(Hastaya yaklaşır)* İyisin ya hanım abla?

FATMA HANIM — Seni de yorduk... Kusura bakma...

FATMA KADIN — Amanın ne yorulmasıymış... Akşama gadar yatıyo zati...

SADIK — Kız sus!. Soran oldu mu? Hadi ben gidiyorum artık. Varsa yapılacak bir şey yapıvereyim...

KOMŞU — Yok yok. İşte haber verdin ya. Belki neredeyse gelirler.

SADIK — *(Sağdaki kapıya doğru yürür, karısına)* Sen de olur olmaz kafa şişirip durma. İşine bak.

KOMŞU — *(Çantasından para çıkarır. Sadık'a verir.)* Al şunu da. Çocuklara bir şey alırsın...

SADIK — İstemez..

KOMŞU — Al, al. O kadar yol koştun.

SADIK — İstemez. Koşacağım elbet. Ayaklarım aşınmadı ya...

(Sağdan çıkar. Sonra hemen geri döner. Komşuya) İsterseniz Fatma gece de kalsın. Belki lâzım olur.

FATMA KADIN — Sen çocukların eline acık ekmek dutuştur bari. Kendi keyfine dalıp da sel sefil etme garipleri...

FATMA HANIM — Olmaz... Olmaz... Sen gidersin az sonra..

SADIK — O iş başka, bu iş başka hanım abla... Bir gece durmuş, kıyamet kopmaz ya... Yine siz bilirsiniz... Baktınız lâzım, göndermeyin... *(Çıkar.)*

KOMŞU — A, bu senin adamdan ben hiçbir şey anlamadım Fatma Kadın.

FATMA KADIN — Ben ağnadım mı ki hanımım... Ben ağnadım mı ki?..

(Işıklar söner.)

I. PERDENİN SONU

II. PERDE

TABLO I

(Yirmi - yirmibeş gün sonra. Aynı hol, vakit öğle. Sofra hazır. Soba yanmakta. Fatma hanım holdeki divanda yatmakta, Fatma kadın ise önünde plâstik önlük, mutfakla yemek masası arasında gidip glemektedir.

FATMA KADIN — Çorbaya tuz koymıyacağım değil mi hanımım?

FATMA HANIM — Ya, koyma. Tuz yasak bana.

FATMA KADIN — Tuzsuz da nası yinir ki aceb? Aman neyse, kurtuldunuz ya hanımım. Şükür gösterene... Bakın sapsağlam dönüp geldiniz işte.

FATMA HANIM — İnsanın evi başka Fatma Kadın... O hastahaneler Pek sıkıldım... Salata yaptın mı?

FATMA KADIN — He ya. Yaptım hanımım... Beyim salatasız bi lokma yemiyo.

FATMA HANIM — Ben hastahanedeyken ona da iyi baktın mı bari?

FATMA KADIN — Baktım hanımım... Elimden geldiğince baktım işte...

FATMA HANIM — Sağol Fatma Kadın.

FATMA KADIN — Siz sağolun... Allah sağlık versin de. Ne olacak? Bakacaz elbet. *(Mutfağa girerken)* Çorbadan gayrı bir şeycik yemiyecek misiniz?

FATMA HANIM — Sen bana bir bardak su ver hele. Şu ilâcı alayım.

FATMA KADIN — He ya. Al hanımım, al. *(Çıkar. Fatma Hanım doğrulur. Yanıbaşındaki sigara masasından ilâcı almağa çalışır. Fatma Kadın elinde bir bardak suyla döner.)* A, durun hanımım... Ben vereyim... Bu muydu?

FATMA HANIM — Öteki, öteki. Yeşil kutu. *(Fatma Kadın ilâcı içirir.)* Sağol kızım. *(Çevresine bakınır.)* Evi de temiz tuttun mu bari? Arif pek titizdir.

FATMA KADIN — He ya, Duttum hanımım... Sizin gader edemem emme... Hani çocuklar olmasa akşamları da gomazdım ya sizi... Nörecen dört çocuk, dördü de yolumu gözler.

FATMA HANIM — Dört mü?

FATMA KADIN — *(Telâşlı)* Yoo... Emme... He ya... Biri de geçen yıl öldüydü.. Sizlere ömür

FATMA HANIM — Üç çocuğun var biliyordum.

FATMA KADIN — *(İyice telâşlanır)* Neydecen hanımım... Üç olmuş, dört olmuş.. Gız bakar onlara. Demediydim size. Üç deyiverdiydim...

FATMA HANIM — Neden söylemedin?

FATMA KADIN — Herkes sizin gader iyi yürekli mi ki hanımım? Üç bilem desem gapıyı yüzüme çarpıveriyorla.

FATMA HANIM — Ne zararı varmış çocukların onlara?

FATMA KADIN — He ya. Bilmem ki. Öyle ediyorlar işte. Ben de, ne bilem... Demeyiverdimdi birini size... Emme hanımım, ah gurbanın olayım... Bey, oğlanı okula bir yazdırıvereydi...

FATMA HANIM — Okullar açılmadı mı çoktan?

FATMA KADIN — He ya, açıldı. Siz hastahanedeyken diyim dedim dedim, çekindim beyden. Ne bilem...

FATMA HANIM — Çorba taşmasın.

FATMA KADIN — *(Mutfağa koşar)* Taşmasın aman... *(Kapı zili)*

FATMA HANIM — Fatma Kadın! Kızım... *(Fatma Kadın elinde bir kaşıkla koşar gelir.)* Kapı çalınıyor.

FATMA KADIN — He ya, Açıyım hanımım... *(Sağ kapıdan çıkar. Hemen de, elinde bir kesekâğıdı ile önden Arif, arkadan Kadın girerler.)*

ARİF — Anahtarı unutmuşum.

FATMA KADIN — Şurda buldum beyim. Unutmayalım da beyime verelim, dediydim. Akşam döndüğünüzde hanımım yerinden kalkmasın bari.

FATMA HANIM — Yo, kalkabiliyorum artık. İyiyim Arif. Ya. Pek iyiyim çok şükür.

ARİF — Elma getirdim.

FATMA HANIM — Al kızım beyin elinden... İyice yıkayıp bir tabağa koy.

FATMA KADIN — *(Kesekâğıdını alır.)* Siz de yiyin bi nebzecik. Guvvet olur. *(Arif'e)* A beyim, benzinde heç kan galmamış baksanıza.

FATMA HANIM — Şükür bu günleri gösterene de... Dolmanın altını yakıver. Isınsın. *(Fatma Kadın mutfağa girer.)*

ARİF — *(Paltosunu çıkarır. Bir koltuğa oturur.)* Oh, yorulmuşum...

FATMA HANIM — Soğuk dışarısı değil mi?

ARİF — Ya. Kış iyi bastırdı bu yıl. Kömür de az...

FATMA HANIM — Yine de iyi ettik. Yazdan alıp koyduk. Yoksa... Nasıl, Fatma Kadın iyi yakabiliyor mu sobayı?

ARİF — Yakıyor işte. Sen hastahanedeyken canım bir kıymalı börek istedi. Sabahtan söyledim... Kıyma da yolladım...

FATMA HANIM — Becerebilmiş mi?

ARİF — Eh, becermiş işte. Ama kıyması az gibi göründü bana...

FATMA HANIM — Belki sana öyle gelmiştir. Yok, bakıyorum da, iyi çıktı Fatma Kadın. Candan. İstemiyorduk ama, komşunun hakkı varmış. Ne yapardık bu günlerde? Halimiz ne olurdu?

ARİF — Komşu da kendini düşünüyor canım.

FATMA HANIM — A, neden? Arasıra yardıma çıkıyormuş... Çıksın. Hem üç - beş kuruş da ondan kazanır. Baksana kocası o gün nasıl gelip dikildi karşımıza. Ne bırakıyor, ne götürüyor... Hem baksana dört çocuğu varmış. Hepsi de bunun eline bakar.

ARİF — Herif hazırlopçu. Yine geldi geçen gün, kapıya dayandı.

FATMA HANIM — Ne istiyormuş yine?

ARİF — Ne isteyecek? Fatma Kadını çekti kapının önüne: para diye tutturdu.

FATMA HANIM — Vermeseydi.

ARİF — O nerden verecek? Ayı dolmadan ben verdim de, öyle savdım.

FATMA HANIM — İyi etmişsin yine de... Ne yapsın onlar da muhtaç...

ARİF — Geçen gün de fazladan bir on lira aldı... Vermem, desem olmuyor. Bütün gece dövmüş kadını.

FATMA HANIM — Elleri kırılsın. Kendi niye çalışmaz bu adam?

ARİF — Eşşek gibi de sağlam. Çalışmak zor geliyor tabiî... Bizim canımız yok mu? Bir ev ne ile döner?

FATMA HANIM — *(Bu en alındığı konudur.)* Benim yüzümden dükkânı da geç açtın bugün. Kolay mı? Sabah namazı kalk, gel. Beni hastahaneden çıkar. Sonra dükkâna koş... Pek yoruldun yine... Ben de pek üzüldüm ama...

ARİF — Senin komşu da inmiş, ağız yapıyor. O gelir çıkarırmış ama, çocukların okuluymuş... Falanmış, filanmış... İnip çene atmağa gelince çocuk falan düşündüğü yok kadının.

FATMA HANIM — Ne yapsın o da? Herkesin derdi kendine göre. Nasıl dükkân? Müşteri var mı?

ARİF — Eh işte. İğneyle kuyu kazmak bizimkisi.

FATMA HANIM — Şükür diyelim yine de... *(Gülmeye çalışır)* Baksana hizmetçimiz bile var.

ARİF — Başımıza dert almış olmıyalım da. *(Bir an)* Niye saklamış dört çocuğu olduğunu.

FATMA HANIM — Ne yapsın garip. Tutmayız diye çekinmiş anladığım.

(Fatma Kadın elinde elma tabağı ile gelir. Tabağı masaya koyar.)

FATMA KADIN — Getireyim mi yemeğinizi beyim?

ARİF — Getir ya. Acıktım. *(Kardeşine)* Sen ne yiyeceksin?

FATMA HANIM — Fatma Kadın bana pirinç çorbası yaptı.

FATMA KADIN — He ya... Yaptım beyim. Emme yağı yok, tuzu yok. Nasıl yiyeceksiniz ki hanımım?

ARİF — Kalkabilecek misin?

FATMA HANIM — Bilmem ki. Bir gayret etsem... Hep böyle yatıp duracak değilim ya...

ARİF — Kalkmak istersen.

FATMA HANIM — Ameliyat yerim daha pek kapanmamış ama... Ben de böyle nazlı gelinler gibi yatmaktan usandım.

(Doğrulur.)

FATMA KADIN — *(Sevinir)* Galkacak mısınız hanımım?

FATMA HANIM — Sen şu hırkamı ver bakayım. *(Fatma Kadın koşar, hırkayı getirir, Fatma Hanımın sırtına koyar.)* Terliklerim... *(Fatma Kadın hemen eğilir, terlikleri önüne koyar.)*

FATMA KADIN — Aha hanımım... Ahacık burda.

ARİF — *(Bir görev duygusuyla yerinden kalkar. Kardeşine yardım için yanına gider.)* Kalkamıyacaksan çorbanı oraya versin.

FATMA KADIN — He ya, veriyim hanımım...

FATMA HANIM — Durun, bir gayret edeyim.

(İkisi de Fatma Hanımın birer kolundan tutarlar.)

FATMA KADIN — Bismillâhirrahmanirrahim.. *(Okuyup üfler)* Ha hanımım... Ha hanımım... *(Fatma Hanımı masanın başına kadar götürürler.)*

ARİF — Nasılsın?

FATMA HANIM — *(Kendini bir sandalyeye bırakır.)* Bilmem ki... *(Gülmeye çalışır)* Başbelâsı kocakarı desenize...

FATMA KADIN — A, o nasıl söz hanımım? Kocakarılar kurban olsun size... Hastalık bu. Allahtan. Ne denir?

ARİF — Hadi sen çorbayı getir. Benim yemeğimi de.

FATMA KADIN — Başüstüne beyim. Başüstüne.. Hemencecik getiririm.

(Çıkar)

ARİF — İyi, hoş ama bir dalkavuk hali var.

FATMA HANIM —

ARİF — Evde de hep yalnız kaldı. İlk günden her şeyi eline teslim ediverdik. Akşam üstü o gidince sen de kıyıyı, köşeyi bir gözden geçiriver e mi? Ne o? iyi değil misin?

FATMA HANIM— Alışamadım daha. Başım dönüyor. *(Fatma Kadın yemeklerle gelir.)*

ARİF — Gıdasızlık. Biraz çorba iç. Canlanırsın.

FATMA KADIN — Aa, hanımım! Yüzünüz bembeyaz gine... Kâat gibi...

ARİF — *(Kardeşine)* yatıralım istersen.

FATMA KADIN — He ya. Yatıralım. Çorbanızı da oraya veririm.

ARİF — Yatar mısın?

(Fatma Hanım başını sallar.)

FATMA KADIN — Hadi. Hadi beyim, yatıralım...

(İkisi de tekrar Fatma Hanımın iki yanına geçer, hastayı divana götürürler.)

FATMA KADIN — *(Fatma Hanımın terliklerini çıkarırken)* Ah keşkim heç galkmasaydınız...

FATMA HANIM — *(Gözlerini kapar)* Hadi Arif, hadi kardeşim... Sen yemeğini ye.

(Arif masaya döner.)

ARİF — Şimdi düzelirsin. Biraz da bir şeyler ye.

FATMA KADIN — He ya. Yimeniz lâzım. Anca guvvetlenirsiniz.

(Bir kâseye çorba doldurur. Bir kaşıkla Fatma Hanıma getirir.)

ARİF — Bir tepsiye koy onları.

FATMA KADIN — Goyum ya beyim.

(Mutfağa gider)

ARİF — *(Yemeğe koyulur.)* Hiç fena değil. İster misin biraz?

(Fatma kadın, elinde bir tepsiyle gelir. Üstüne kâseyi, kaşığı koyar, Fatma Hanıma götürür.) Dolma güzel olmuş Fatma Kadın.

FATMA KADIN — *(Sevinir)* Ne bilem... yaptım emme işte beyim...

FATMA HANIM — *(Yattığı yerden)* Sen tepsiyi bırak şuraya..

FATMA KADIN — Acık da patetes haşladıydım. İçinizi tutar ne olsa. Onları soyuveriym. *(Mutfağa gider.)*

ARİF — Dolma güzel. Ama, dedim ya, kendi dalkavuk. Pek dalkavuk...

FATMA HANIM — Ne yapsın garip.

ARİF — Canım seninki de hep aynı lâf. Kocası neden çalışmıyor? Bizimki can değil mi? Bir tek başıma olsam ben de bilirim keyfimi....

(Bir an sessizlik. Fatma Hanım yine alınmıştır.)

FATMA HANIM — Biliyorum...

ARİF — Hadi, içsene çorbanı.

FATMA HANIM — İçerim... İçerim...

(Bir süre sessizlik. Fatma Hanım usulca yerinden doğrulur.) Arif...

ARİF — Hımm...

FATMA HANIM — Bak.. Dinle... Büyüğümsün ama.. Hep küçük kardeşim gibi gelirsin bana... Nasıl desem bilmem... Hastahanedeyken büsbütün takıldı aklıma.

ARİF — Çorbanı iç hadi. Soğuyor.

FATMA HANIM — İçerim... İçerim... Diyeceğim.. Üzülüyorum...

ARİF — Geçer. Bak iyileştin bile...

FATMA HANIM — Kendimi düşündüğümden değil.. Ölüverseydim nasıl yapayalnız kalacaktın. Hoş belki daha iyi olurdu ya...

ARİF — Saçmalama hadi.

FATMA HANIM — Şimdi bile nasıl yalnızsın...

ARİF — Yat. Dinlen. Ne düşünüyorsun? Böyle gelmiş, böyle gider.

FATMA HANIM — Oh Arifciğim, inat etme artık. Bulalım hanım hanımcık birini, evleniver.

ARİF — *(Sinirli güler)* Yine mi bu lâf.?

FATMA HANIM — Sana ayak bağı oldum. Hep benim yüzümden...

ARİF — Ne senin yüzünden yahu? Evlenmedik mi? Evlendik. Ne oldu? Kadın bırakıp kaçtı. İşte! Söyletme beni!

FATMA HANIM — Hoş gör onu da. Ben olmasam bırakıp kaçmazdı belki de.

ARİF — Lâfa bak! Sen ne yaptın ki ona?

FATMA HANIM — Bir şey yapmadım bildiğim kadarı. Yani bilerek yapmadım. Ama gencecik kadındı. Çorabını, çorbasını benimle paylaşmak istemedi belki de.

ARİF — Kardeşimsin. Bilmiyor muydu kardeşimle oturduğumu.

FATMA HANIM — E, biliyordu, biliyordu ama.. *(Zorla gülümser)* Evde kalacağımı da biliyor muydu? «Bir gün evlenir gider» diye düşünmüştür herhalde.

ARİF — Hadi, kapat bu eski şeyleri.

FATMA HANIM — Yani, diyeceğim... Kinlenme ona da. Dünyana da küsme. Bulalım birini, evlen. Ben de artık genç değilim. Giyim istemem, gezme istemem.. Hem bakarsın bir de çocuğun olur.

ARİF — Yok ben de çiçeği burnunda delikanlıyım sanki... Yaş geçmiş elliyi.

FATMA HANIM — Bazan nasıl içerliyorum rahmetli babamıza. Okutsaydı beni. Elimden bir iş gelseydi... Durup Fatma Kadına bile imreniyorum şimdi. Adımız hanım olmuş, hizmetçilik de yasak olmuş...

ARİF — Zırvalama hadi!

FATMA HANIM — Şimdiki aklım olsa babamı dinler miydim? Kocaya varacakmışım da koca bana bakacakmış... *(Güler)* Bunun adına evde kalmak değil, düpedüz sokakta kalmak derler.

ARİF — *(Yerinden fırlar)* Eeh, yetti be! Sokakta mısın yahu! Aç mısın? Açık mısın? Ben kime çalışıyorum? Kimin için açıyorum o lânet olası dükkânı her gün!....

FATMA HANIM — Öfkelenme kardeşim. Öfkelenme oh Arifçiğim! Biliyorum... Bilmez miyim? İşte onun için... Ben de...

ARİF — Söyleme diyorum! Söyleme... İçim sıkılıyor zaten!...

FATMA HANIM — Sustum... Peki, sustum işte...

ARİF — *(Ceketini giyer)* Ben gidiyorum...

FATMA HANIM — Yemeğini bitir... Yemedin ki...

ARİF — *(Paltosunu giyer)* Yemiyeceğim!.. Öf. Bıktım yahu!...

(Kapıyı vurarak çıkar.)

FATMA HANIM — Ne dedim ki? Bir şey demedim ki... *(Başını yastığa koyar, usulca ağlar. Fatma Kadın elinde bir tabakla gelir.)*

FATMA KADIN — Patatesi getirdiydim... A, beyim nerde? Dolmasını da bitirmemiş...

FATMA HANIM — İşi varmış da, acele gitti.

FATMA KADIN — Tuh. Dolmayı da sevdim dediydi. Tuh... Bitirivereydi keşke.

FATMA HANIM — Yaa. Sevmişti halbuki.

FATMA KADIN — Ah hanımım, biliyom kolay değil. Vurmuşlar bıçağı, açmışlar karnınızı... Emme iyileşeceğiniz işte... Geçer hanımım... Üzme tatlı canını... *(O da gözlerini siler.)*

FATMA HANIM — *(Gülmeye çalışır)* Sen niye ağlıyorsun şimdi a Fatma Kadın?

FATMA KADIN — Ne bilem ki hanımım... İçime dokunuverdi işte halınız.

FATMA HANIM — Hadi hadi. Üzülme. Bak iyiyim...

FATMA KADIN — He ya. Çok şükür... Çok şükür... Çorbanızı da içmemişsiniz emme... Buz gibi olmuş. Isıtıvereyim mi?

FATMA HANIM — Yok. Canım istemiyor. Akşama içerim.

FATMA KADIN — Patates yiyin bari...

FATMA HANIM — Sonra... Sonra... Toplayıver sofrayı. Hem sen de yemeğini ye artık. Acıkmışsındır.

FATMA KADIN — Yerim hanımım. Ne olacak?.. Ölmeyiz ya acımızdan...

(Sofrayı toplamaya koyulur.)

FATMA HANIM — Fatma Kadın..

FATMA KADIN — Buyur hanımım..

FATMA HANIM — Küçük mü çocukların?

FATMA KADIN — He ya. Gızın biri güccük daha. Oğlanların biri ilkokulun dördündeydi. Geçen yıl gidemedi.. Bu yıl gideceğidi emme...

FATMA HANIM — Büyük kızın peki?

FATMA KADIN — Oncağızı da Yozgat'tayken verdiydim okula ya... Gardaşlarına kim baksın? Çektim aldım geri...

FATMA HANIM — Almasaydın keşke. Yine de gönder. Bir ortaokulu bitirsin hiç değilse.

FATMA KADIN — Hay ağzını seveyim hanımım... Ben de istedim ne kadar... Eli bi galem neyi dutsun dediydim... Emme işte... Geçen yıl babası hastalanıverdiydi... Çalışamadı.. Şinci çalışır... Çalışır emme... İş nerde?

FATMA HANIM — Musluk tamircisi miydi seninki?

FATMA KADIN — Ya hanımım.. Öyle ediydi.. Hani mahalle aralarında neyi dolaşırdı... Emme gayri dolaşmıyo.. Ne deyim? Dolaşmıyo işte.. Aklına ne daktı bilmem.. Bu can bana ilâzım diyo da başka bir şey demiyo... Körolmıyası... Ah hanımım gurbanın oluyum... Beyimin bi tanıdığı neyi vardır. Soksa şunu bi dükkâna, eline üç - beş guruş geçer. Bize de bi dayanak olur... Cıgara parası çıkar heç değilse.

FATMA HANIM — Ben ona bir iş bulacağım. Ama sen de kızı okula göndereceksin yeniden. Söz mü?

FATMA KADIN — *(Kesin)* Söz. *(Yumuşak, kararsız)* Söz ya hanımım, gardaşlarına kim bakar son-

ra? En güççüğe kim bakar? Öteki oğlana kim bakar? Bulsak bir çaresini, gönderirim, niye göndermiyeyim...

FATMA HANIM — Haklısın sen de...

FATMA KADIN — Emme büyük oğlanı bi yerleştirseydik...

FATMA HANIM — Dur bakalım. İyileşeyim de... *(Bir an)*

FATMA KADIN — Hanımım be.. Hep soracağım, çekiniyom.. Siz niye varmadınız bi gocaya? Varsaydınız eyi olurdu. Çocuklarınız da olurdu hem.

FATMA HANIM — *(Hafifçe güler)* İlâhi Fatma Kadın! Aklın hâlâ çocukta! İnsan kızamıyor bile sana..

FATMA KADIN — Ne yaparsın hanımım... Allah verince oluyo işte. Olunca da masumların garnı doysun heç değilse diyon... Emme hani nerde?.. O bile güç... Çok güç hanımım...

FATMA HANIM — Başka doğurma bari...

FATMA KADIN — *(Acele acele)* Patatesi yiseydiniz.. Tüh.. Beyim de hiçbir şeycik yimedi... Elma soyum mu size?..

(Kapı çalınır. Fatma Kadın acele sağdaki kapıdan çıkar.)

FATMA HANIM — *(Seslenir)* Kapıcıysa söyle de iki şişe maden suyu alıversin!

(Önden Komşu, arkadan Fatma Kadın girerler.)

KOMŞU — Hay deli karı hay! Kapıcı nerde? Kapıcı bilmem neyinin derdinde!.. Baldızının ırzına geçesiymiş. Karakola götürdüler.

(Gelir, Fatma Hanımın iki yanağından öper.)

FATMA HANIM — Aaa!

FATMA KADIN — Vay domuz vaay!..

KOMŞU — Hoş geldin komşum.. Hoşgeldin ayol.. İyisin.. A, valla iyisin.

FATMA HANIM — İyiyim çok şükür. Bak şu adamın karıştırdığı işe!

KOMŞU — Bak ki bak. Hastahaneden döndüğünü duydum ama, elim değip inemedim ki. Kapıcı da olmayınca, ha koş manava, ha koş bakkala.

FATMA KADIN — Hay boyu devrilsin! Bu ne iş ki Hanımım?...

FATMA HANIM — Bir sigara tut komşuma. Dinlensin. *(Fatma Kadın bozulur.)*

KOMŞU — Ver ver. Git bir de bol şekerli kahve yap bana. *(Fatma Kadının tuttuğu sigara kutusuna uzanır)* Ayol başka sigaranız yok mu? Bir tek kalmış, onun da içi dökülmüş... *(Yine de onu yakar.)*

FATMA HANIM — Fatma Kadın, yok mu başka sigara?

FATMA KADIN — Ne bilem ki hanımım... Hiç elimi sürüp bakmam ki... Açıp bi bakmak aklımdan geçmez... Neme lâzıımm. *(Acele)* Ben gahveyi yapıyım... *(Elinde tabaklarla acele mutfağa gider.)*

KOMŞU — *(Arkasından başını sallar.)* Aahh, seni hınzır!... *(Fatma Hanıma)* Herifi doyurup yolladım. Sofrayı da öylece bırakıp indim. *(Kalkar, Fatma Hanımın yanağından tekrar hararetle öper.)* Ee, nasılsın ha? Nasılsın komşum? Bizi korkuttun valla. Yoo, iyisin... Pek iyisin... Kefeni yırttın neyse, çok şükür. Hastahanede gördüğümde eve gelince hüngür hüngür bir ağladım, bir ağladım.. «Ah benim garip komşum, ah benim garip komşum!»

diye ben ağlarım, benim adam bana bağırır. *(Gözlerini siler.)* Seni bu kadar sevdiğimi bilmezdim...

FATMA HANIM — *(O da gözlerini siler.)* Eh artık biz kardeş sayılırız. Şurda sen de olmasan...

KOMŞU — *(Öksürür)* Amaan! Şu mereti de hep genzime kaçırırım. Sahi, maden suyu istiyordun sen...

FATMA HANIM — Şuramda bir tıkanıklık var. Hem ilâç da alacaktım...

KOMŞU — *(Seslenir)* Fatma!.. Fatma Kadın... Kız Fatma!..

FATMA KADIN — *(İçerden)* Geliyom hanımım!.. Gahvenizi getiriyom...

KOMŞU — Başlatma beni kahvenden!.. Beklesin.. *(Fatma Hanıma)* Yukarda bir şişe maden suyu olacaktı. Koşup getiriversin. Orhan evde. Ders çalışıyor.

FATMA KADIN — *(Elinde kahve tepsisiyle gelir.)* Buyrun hanımım. Köpüğü gaçtı emme...

KOMŞU — Bir dahaki sefere iyi tut da kaçmasın... *(Hepsi birlikte gülerler)* H adi koş yukarı. Orhan'a söyle de balkondaki maden suyunu versin. Balkona koyuyorum, soğuk oluyor. İlâcını içecek hasta. Koş hadi.

FATMA KADIN — He ya, Koşuym hanımım... *(Tepsiyi masaya bırakır, acele sağdaki kapıdan çıkar.)*

KOMŞU — Akşam birini ben içtiydim. Nohut yahnisi yaptım. Özlemişim de... Bir yedim, bir yedim... Ondan sonra da nefes alamaz oldum mu?.. Artık oğlanı koşturdum büfeye... Pis boğazım ne olacak? Nefsime hakim olamıyorum.

FATMA HANIM — *(Güler)* Ye yiyebiliyorken. Afiyet olsun...

KOMŞU — Ama biliyorum, sıkıntıdan... Akşam bir de sinirlendim. Benim küçük acık gürültü etti... Üvey baba değil mi, o da çocuğa iki tokat aşkedince ev döndü tımarhaneye. Zor komşum, pek zor. Ne olsa kendi çocukları değil. Her şeyleri ona batıyor. Onun her hali de bana batıyor.... *(Acele kahvesini yudumlar.)*

FATMA HANIM — İdare et artık. Bak çocukların büyüdüler bile.

KOMŞU — Ne o, Arif bey gelmedi mi bugün?

FATMA HANIM — Geldi.

KOMŞU — Erken kaçmış. Sanki dükkân yerinden uçuverecek...

FATMA HANIM — Bana öfkelendi.

KOMŞU — Aa, deli mi ne? Hasta kadının neyine öfkeleniyormuş nane mollam?

FATMA HANIM — *(Gülmeye çalışır)* Ay gülemiyormm da...

KOMŞU — Ne kaçmış arkasına yine?

FATMA HANIM — Suç bende. Üsteleme desene.. Ama duramıyorum ki.. «Evlensen..» diyecek oldum...

KOMŞU — Hay deli karıı!.. Sende de kuş kadar akıl yok. Ne yapacaksın adamı evlendirip de?.. Sen ne olacaksın a kaçık?

FATMA HANIM — Ben de aralarında geçinir giderim işte. Yarın ben ölürsem Arif pek yalnız kalacak...

KOMŞU — Yok sanki onun elinde tapusu vardı dünyaya kazık çakacak!.. Söyletme beni! Adam

evlensin, ellisinden sonra bir de çocuk peydahlasın. Dükkân da elin piçine kalsın. İyi mi? Ondan sonra sen de mum yakıp derdine bak artık.

FATMA HANIM — Dükkân dükkân dediğin ne ki, a komşum?

KOMŞU — Yine de bir dükkân işte. Senin de o kadar emeğin var. Yoksa bankada paracıkların yığılı, şurda burda hanların hamamların dikili de bizim mi haberimiz yok?

FATMA HANIM — Nerdec?...

KOMŞU — Nerdee.. Nerde ya! Şimdiki aklım olsa ilk kocamın iç donuna kadar herbir şeyinin tapusunu üstüme yaptırırdım. Ondan sonra da oğlanlar başta, bütün mirascıları gelsin, kıçlarını yırtsın isterlerse!...

FATMA HANIM — Yapmazsın sen öyle şey.

KOMŞU — Yapmazmışım.. O zaman yapamadım, ama şimdi öyle bir yaparım ki.. —elimden gelse— Elin adamları bizi alıp fık fık doğurtmasını biliyorlar. Sonra da, sen onları emzireceğim, mamasını yapıp kakasını yıkayacağım derken kendini geçindirecek bir iş de tutamıyacaksın...

FATMA HANIM — İşte iş bu. Elinden başka ne gelir ki? Böyle kalmışız. Okutmamışlar, etmemişler...

KOMŞU — (*İyice alevlenmiştir*) Olsun, olsun.. Terzilik de mi edemezdik? Manikürcü de mi olamazdık. Hiç değil, orospulukta mı gelmezdi elimizden? (*Kalkar, boyunu bosunu gösterir.*)

İşte, boysa boy, bossa bos.. Kaşsa kaş, gözse göz.. eh, biraz şişkolaştım ama, o zaman şişkolaşmazdım.. Berberler, sahunalar, mesajlar.. Ühüü!

Bir bakardım kendime.. Sonra da bir kocaya satacağıma, gönlümün dilediğine satardım kendimi...

FATMA HANIM — (*Utanmıştır*) Sus, sus... Sanki yapabilirmiş gibi...

KOMŞU — Vallah da yapardım, billâh da yapardım.. —elimden gelse!— Kendim gibi enine boyuna bir de apartman dikerdim, al sana orospu emekliliği. Hani bizim emekliliğimiz?

FATMA HANIM — Çocukların var ya. Hele yetişsinler, işte sana aslan gibi iki apartman.

KOMŞU — Evet, Evkaf apartımanı. Kim gönlünü okşarsa o oturur içinde. Hadi hadi.. Söyletme beni. Ayol benim anama ne yararım dokundu ki onların bana dokunsun. Hatuncağız ölene kadar da, başım sıkıştı mı elimi yine onun kesesine daldırırdım.. Bu zamanda herkes başını kurtarsın, ona da amin.

FATMA HANIM — (*Halsiz, pek de inanmayarak*) Kanunlar var şimdi komşum.. Nafakalar var... Dul, yetim maaşları var.. Devlet düşünüyor, herbir şeyi..

KOMŞU — E, Devlet bilir işini. Kaz gelecek yerden tavuk esirgemez elbet. Harcını, vergisini alacak kadar düşünür herbir şeyi. Neyleyim ki pul yalamakla karın doymuyor. Çocuk desen hiç büyümüyor. Ah, ah!. Diyorum sana, en iyisi orospuluk diye!.. Ne vergisi var, ne pulu! Aa! söyletme beni işte! (*Fatma kadın maden suyu şişesiyle gelir.*) Getirdin mi kız? Ne cehennemde kaldın?

FATMA KADIN — He ya, getirdim hanımım..

Gapıcının garısını gördüm. İki gözü iki çeşme ağlayıp durur.

KOMŞU — Oho, biz neye gönderdik, o nerelerde.. Hani şişe açacağı? Dur aman, ben alırım. İşine bak sen. (*Mutfağa gider.*)

FATMA HANIM — Kızkardeşi ne olmuş sordun mu?

FATMA KADIN — Amanın hanımım.. Aklım durdu benim de. Zati kadın kendi yakalatısıymış.. Öyle diyor. Ben hayrını görmedim, o da görmez inşallah, diyor.. İlenip duruyor.. İrezillik ki tam irezillik hanımım..

FATMA HANIM — Yemeğini yedin mi sen?

FATMA KADIN — Yerim hanımım. Dert etme.. (*İkide bir sağdaki kapıya bakar.*)

FATMA HANIM — Ne o? Pek bir dertlenmiş gibisin? Kapıcının karısına mı? Sizde olmaz mı böyle şeyler?

FATMA KADIN — Olmaz olur mu hanımcığım. Olmaz olur mu? Her gün bi hikâye.. Her akşam bir hikâye... Görseniz bi..

(*Kapı zili hızla çalar, yerinden kımıldamaz.*) Ah körolmayası domuzun oğlu ah!...

FATMA HANIM — Baksana kapıya...

FATMA KADIN — He ya. Açıyım. Açıyım emme.. Nah şurama geldi artık.. Bizimki.. Boyu devrilsin.. Yine kapının önünde..

FATMA HANIM — Ne istiyormuş?

FATMA KADIN — Billah tatlı canımdan bezdim artık hanımım. Ah gurbanın olayım. Gızma bana. Bi de bu hasta halında..

(*Kapının zili daha kuvvetle çalınır.*)

FATMA HANIM — Hadi aç bari. Aç da al içeri. Bakalım ne istiyormuş...

FATMA KADIN — Ne isteyecek hanımım? Ne isteyecek.. Büyük oğlanı bana soruyo. Buraya gelmiş miymiş deyi.. Gelse saklayacak değilim ya ondan. Yok dedim, gitmez boyu devrilesi.. Size de geçmiş olsun diyeceğimiş..

FATMA HANIM — E iyi ya. Al içeri bari..

FATMA KADIN — (*Sağdaki kapıdan çıkarken*) Ah dürzü ah! Ben bilmiyom sanki niye gelip gidiyon. Boyun devrilsin de galkama inşallah! (*Çıkar*)

KOMŞU — (*Ağzında bir şey çiğneyerek mutfak kapısından başını uzatır*) Nerde bu sizin açacak komşum?

FATMA HANIM — Sana da zahmet oldu. Gel otur allahını seversen. Fatma bulur.

KOMŞU — Hadi canım, nerde, sen onu söyle.

FATMA HANIM — Şeyde dururdu ama.. Kaşık çekmecesinde..

(*Komşu geri gider. Sadık önde, Fatma kadın arkada, sağdaki kapıdan girerler. Sadık yine gömleklidir.*)

FATMA KADIN — Hıh işte. Gir bakalım nolacağısa, gir..

SADIK — (*Ters ters kadına bakar*) Çok konuşma! (*Fatma Hanıma*) Geçmiş olsun hanım abla. Geçmiş olsun. İyisiniz inşallah...

FATMA HANIM — Hoşgeldin Sadık efendi. Geç otur.

SADIK — Yo, oturmaya gelmedim. Hem bir geçmiş olsun diyeyim dedim... Ziya da kayıp.

FATMA KADIN — Uy nire gayıp olurmuş gosgoca oğlan. Komşulara soraydın. Hatçalara uğrayaydın.

FATMA HANIM — Burayı bilir mi? Bilmez ki.

FATMA KADIN — He ya. Ne bilsin. Heç gelmedi ki...

SADIK — Ne gelmedisi be. Bir sabah seninle yollamadım mı?

FATMA KADIN — (*Bozulur*) Aman ne bilem ben. Unuttum gitti..

SADIK — Bende yalan yok hanım abla. Gahvem bittiydi. Ben de gahvesiz sarhoş gibi olurum. Bir pişirimlik al getir dediydim...

FATMA KADIN — Uy şuna bak!.. Sen didin de ben de veregoyduydum...

SADIK — (*Kadını sumsuklar*) Sus hadi. İşine bak sen..

FATMA HANIM — (*Canı sıkılmıştır*) Ah Fatma Kadın, beye söyleseydin de olurdu..

FATMA KADIN — He ya Hanımım.. Söyleyim dedim dedim, çekindim..

SADIK — Şimdi Ziya nerde peki?

FATMA KADIN — Bana soruyor bir de. Dün simit satsın diye sen yollamadın mı? (*Fatma Hanıma*) İlle çocuk simit satasıymış da para getiresiymiş. Bir de dövdü tırnak kadar şeyi...

SADIK — Uzun etme. Baş ağrıtma. Ben babayım. Döverim de, söğerim de...

FATMA HANIM — İyileşsem sana bir iş bakacağım Sadık Efendi. Bakacağım ya..

SADIK — Eh iyi olur tabiî.

FATMA KADIN — Eyi olur olmasına.. Ben de söyledim hanımıma.. Söylemedim mi hanımım? Gurbanın oluym, söylemedim mi? Bu da, söylemezsin der durur..

SADIK — Şuna bak. İnsan yanında nasıl horozlanır!

FATMA KADIN — Uy amanın!.. Kimmiş horozlanan.. Gören söylesin.

KOMŞU — (*Ağzında bir şey çiğneyerek elinde maden suyu şişesiyle gelir.*) Dolma doldurmuşsunuz. Dayanamadım, atıverdim ağzıma birkaç tane. «Helâl» de komşum..

FATMA HANIM — Afiyet olsun. İstersen Fatma Kadın koyuversin bir tabağa..

KOMŞU — (*Maden suyunu bir bardağa boşaltırken Sadık'a bakar*) Yok aman. Yerim dersem de yedirme. Baksana şu halime.. Hoşgeldin Sadık efendi..

SADIK — Hoşbulduk.

FATMA KADIN — Ziya kayıp hanımım. Benim büyük oğlan..

KOMŞU — Hadi ordan! Nereye kayıp olurmuş. Çıkar gelir..

FATMA KADIN — Ah keşkim. Ah keşkim..

KOMŞU — Al iç komşum, iç.

FATMA HANIM — İlâcımı alayım bari. (*İlâcını içer.*)

SADIK — Neyse iyisiniz.

FATMA HANIM — Yemek yemediysen içerde Fatma Kadınla oturun da yiyin. O da yemedi daha...

SADIK — Yok karnım tok.

FATMA KADIN — Gel işte. Nerden tok oluyormuş..

SADIK — (*Kadına bağırır*) Tok dedim sana. (*Fatma Hanıma*) Verirseniz bir cigaranızı içerim...

KOMŞU — Olsa biz de içerdik.

FATMA KADIN — (*Telâşlı, mutfağa yönelir*) Ben şu bulaşığı yıkayıvereyim...

FATMA HANIM — Yıka da yukarı çıkıver. Biz komşumla otururuz...

FATMA KADIN — Çıkıym ya hanımım. Zati iki tabak bizimkisi...

SADIK — Eh ben de gidiym.. (*Fatma Kadına*) Söyledin mi hanıma?

FATMA KADIN — Uyy. Şuna bak. Nasıl sıkboğaz ediyo adamı...

SADIK — Ben bilmem. Akşam tüyün kuru dursun istersen, söylersin.. Ziya'yı da bulmadan gelme.. (*Fatma Hanıma*) Eh size geçmiş olsun (*Komşuya*) Fatma'yı akşama geç koymayın..

KOMŞU — Aaa, Sadık Efendi sen de.. Hepimizi sen yönetiyorsun bakıyorum..

SADIK — Eh biz erkeğiz hanım abla..

KOMŞU — Sus, bir de ben nerden ablan oluyormuşum senin. Baksana koskoca adamsın.. Gören söylesin kim büyük..

SADIK — Bizimkisi saygıdan gelir.

KOMŞU — (*Yumuşar*) Yaa.. Ah aman sen de pek komik adamsın ayol...

SADIK — Kalın sağlıcakla. (*Karısına*) Unutma haa. Sonra karışmam. (*Sağdan çıkar.*)

FATMA HANIM — Güle güle Sadık Efendi.

KOMŞU — Ne demeye getiriyor bu?

FATMA KADIN — Git de geber inşallah!..

KOMŞU — Sus kız. Kocan ne olsa..

FATMA KADIN — Kocalığından çıksın böyle dürzünün..

FATMA HANIM — Aaa, sus! Neymiş söyliyeceğin?

FATMA KADIN — (*Suçlu suçlu durur.*) Heç.

KOMŞU — Salaklık etme kız. Akşama ıslatacakmış seni baksana...

FATMA KADIN — He ya. Islatır namıssız, bi o iş gelir elinden. Bi de...

KOMŞU — (*Keyiflenir*) Eee?

FATMA KADIN — Aman hanımım. Nedecen beni söyletip de. Bilmiyo gibi sanki.

FATMA HANIM — Ah Fatma Kadın ah. Seni bildik. İyi mi ettik, kötü mü ettik...

KOMŞU — Oğlanı da bulacakmışsın...

FATMA KADIN — He ya.. Bulacağımışız. Kaçmadıysa iyi garibim... Dün gece hiç gelmedi..

FATMA HANIM — Hay allah. Görüyor musun sen şu olanı.

KOMŞU — Hadi hadi... Bir de bunu dert etme hasta halinde.. Neymiş kız söyle dediği.. Bu mu? Ziya mı?

FATMA KADIN — Aman ne bilem ben hanımım.. Ben de şaşırdım kaldım... Biliyom.. Siz de gördünüz işte.. Üstünde yok, başında yok. Şu soğuklarda.. Bir de hastalanıp yatmasa başıma bari... Artık nedeyim?.. (*Fatma Hanıma*) Yüzüm yok hanımım.. Hani aklına kötü bir şey gelmesin.. Öyle ya.. Daha ne oldu ki yanınıza duralı. Emme.. İşte.. Beyimin bi eski ceketi neyi varısa..

KOMŞU — Aaa, adam iyice yangeldi buraya.. Hadi canım! Yokmuş dersin, işte bu...

FATMA KADIN — He ya.. Ben derim demesine ya.. Ondan gorkacak değilim elbetleyin... Çıkmıyversin sokağa, değ mi hanımım? Madem çalışmıyo da... Çıkmıyversin...

FATMA HANIM — Arif'in bir eski ceketi olacaktı. Ama şimdi bulamam ki. Sandığı açmak lâzım...

KOMŞU — Başladı yine....

FATMA KADIN — He ya. Kapının ardındaki sandıkda varıdı.. Hani aklına kötü bir şey gelmesin hanımım... Yer bezi arıyordum da... Belki orda vardır dediydim... Hani aklına kötü bir şey gelmesin oh hanımım... Orda gördüydüm..

KOMŞU — Ah sen ne faresin sen!... Kahveler, çaylar, şekerler... Maşallah...

FATMA HANIM — Komşum..

KOMŞU — Ee, bu böyle... İğriye iğri, doğruya doğru.. Ben içimde tutamam...

FATMA KADIN — *(Anlamazlığa gelir.)* He ya, hanımım, göpgözel söz. Ben de heç içimde tutamam.

FATMA HANIM — İyileşeyim de sandıktan çıkarırım...

FATMA KADIN — He ya. Hele bi yol iyi ol hanımım. Allah dert vermesin de... Allah dert verip derman aratmasın da... Sen sağol hanımım... Sen sağ ol da... Emme dersen ki... Ben de çıkarıveririm hani...

KOMŞU — Hadi bakalım, hadi... Sen de az açıkgöz değilsin kaltak... Hadi, topla şunları.

FATMA KADIN — He ya... İşimi bitirivereyim de çıkıym yukarı...

(Fatma Kadın maden suyu şişesini, bardağı vs. toplarken komşu da dikkatle ona bakar.)

KOMŞU — Dolmalar molmalar, sen de iyi semirdin maşşallah..

(Pat diye kadının karnına vurur) Karın da karın oldu hani! Aaa!...

FATMA KADIN — *(Telâşlı)* Gözünü seviym hanımım... Gözünü seviym...

(Eli ayağı dolaşarak bardağı, şişeyi alır, mutfağa gider. Komşu düşünceli düşünceli oturur.)

FATMA HANIM — Bir yandan da içim parçalanıyor... Dört çocuk, koca... Hepsi onun eline bakar. Şunu bunu da götürür. Her bir şey olur... Ne yapsın...

KOMŞU — *(Ayağa fırlar)* Doğurmayıversin o kadar!

FATMA HANIM — Onun elinde mi?

KOMŞU — Bir de sakladı körolmayası! üç dedi, dört çıktı... Dört dedi... *(Mutfak kapısına bakar. Öfkeli)* Kuluçka makinası mübarekler....

FATMA HANIM — Hiç değilse kızla büyük oğlanın yükünü üstüme alabilsem...

KOMŞU — Aklını oynatma komşum. Bunun sonu gelmez.

FATMA HANIM — Bir hayır işleyebildiğimiz yok. Sevap olurdu. *(Doğrulur)* Oğlandan başlamalı. Ziya'dan. Ne yapıp yapıp okutmalı onu. Öfkelenme komşum. Bak kadının haline...

KOMŞU — Bir Fatma Karı olsa iyi... Yüzler, milyonlar... Bizler de zengin değiliz... Başa mı çıkar?..

FATMA HANIM — Bu gözümün önünde, evimin içinde artık. Göz göre göre olmuyor komşum. Bilmezliğe gelemiyor insan.

KOMŞU — O geçen gün gelen nane molla dernekçi hanım var ya... O düşünsün işte... Madem koskoca dernek kurmuşlar... Kapı kapı da yardım topluyorlar. Şahıs işi mi bu? Benim aklım ermez... Sen üç beş kişiye yardım edersin. O üç beş kişi yangelir yatar. Ee, sonra? Gerisi... Bir başka yolu olmalı bunun... Başka bir dernek mi olur.. Başka bir şey mi?... Bilmem... Ama o Dernekçi hanımın-

ki gibi değil... Alimallah yarın bir gün ahali şöyle bir inecek tepelerden bu yana, artık o zaman «gönlümüz sizinledir» telgrafıymış - naylon çorapmış. Kim dinler?.. Allah gelse kurtaramıyacak. Sen de oturmuş, Fatma Karının çoluğu, Fatma Karının çocuğu deyip duruyorsun...

FATMA KADIN — *(Ürkek, gelir)* Beni mi çağırdınız hanımım?

KOMŞU — Ne çağırması kız?

FATMA KADIN — *(Geri döner)* Öyle gibi geliverdi kulağıma...

FATMA HANIM — Fatma Kadın...

FATMA KADIN — *(Durur)* Buyur hanımım...

FATMA HANIM — Senin büyük oğlan... Ziya, kaçıncı sınıftaydı?

FATMA KADIN — Dörtteydi hanımım, dörde gader geldiydi...

FATMA HANIM — Çıkarken uğra da para vereyim. Akşam gelirse, yarın erken al götür, resmini çektir. Nüfus kâğıdını falan da al yanma. Bindir bir otobüse, götür, kaydını yaptır.

KOMŞU — *(Öfkeli)* Amaaan! O beceremez! Nasıl becersin. Şimdi kayıtlar kapandı falan derler. Bin dereden su getirirler. Ben alır götürürüm. Yazdırır gelirim...

FATMA HANIM — Para vereyim, kitaplarını da alıverin.

KOMŞU — *(Fatma Kadına)* Yat kalk dua et hanımına. Komşumun burası değil, burası zengin. Onu da aklından çıkarma.

FATMA KADIN — Hep sağ olun hanımım. Ne deyim? Ama istiyom çocuk okusun. Orda burda

serseri olmasın. Bizim gibi cahal galmasın diyom... Eli bi iş tutar. Yükü üstümüzden galkar diyom... Gızı da bir başgöz edivereydik...

KOMŞU — Ay delirtir bunlar insanı. On üç yaşında kız kocaya verilir mi salak?

FATMA KADIN — Gelecek yıl öndördüne basacak. Beni de babam ondördümde verdiydi.

KOMŞU — İyi halt etmiş.

FATMA HANIM — Parmak kadar çocuğu nasıl verirsin a Fatma Kadın?

FATMA KADIN — Hazır isteyeni çıkmışken... Bi boğaz daha eksilir...

KOMŞU — Hem çocuklarına kim bakacak ha?

FATMA KADIN — Ne biliym ki hanımım? Allah verir bi golayını diyom...

KOMŞU — Git işine hadi. Sizin hesaplara hiç akıl sır ermez... Git bulaşığını yıka hadi...

FATMA KADIN — He ya. Yıkıyodum zati hanımım.. *(Çıkar)*

KOMŞU — Öfkelenmiyeyim, diyorum, olmuyor.

FATMA HANIM — Gene de öfkelenme. Var mı kadının başka çaresi?

KOMŞU — Var ya. Doğurmayıversinler öyle zırt zırt. Baksana yine gebe.

FATMA HANIM — Aaa!

KOMŞU — Aa, ya! Hasta yatağında canını sıkmıyayım dedimdi ama, dayanamadım işte. Gebe!

FATMA HANIM — Nasıl olur? Hiç söylemedi.

KOMŞU — Hem az buz değil, iyice gebe. Demin karnına bir dokunduydum anlayıverdim. Zaten şüphelenip duruyordum...

FATMA HANIM — Ben hiç anlamadım...

KOMŞU — İyice gebe! sekiz değilse bile yedi aylık falan var.

FATMA HANIM — Vah vah. Ne yapar şimdi zavallıcık? Çalışsa bir türlü, çalışmasa bir türlü... Arif de evde çocuk istemez. Dünyada istemez..

KOMŞU — İstese alacak mısın a deli karı? Oldu olacak o ayı kocasını da getirt bari. Getirt de sobanın alnında yavrulatsın... Yoo ama, bu derdi ben sardım başına, ben temizlerim.

FATMA HANIM — Senin suçun ne komşum?

KOMŞU — Dilim tutulsaydı da üstüne varmasaydım! Rahat edersin sandım...

FATMA HANIM — Rahat da ettirmeye çalışıyor elinden geldiğince... Bir sobamızı yakması bile büyük nimet.

KOMŞU — Yarın doğurunca ne olacak?

FATMA HANIM — Evinde bıraksa olmaz. Çocuk emzirilmek ister. Alsa getirse Arif kıyameti koparır..

KOMŞU — Eh bu kez haklı olur. Cıyak cıyak ağlar bir yandan, boklu bezleri senin çamaşırına karışır öte yandan... Yoo, bu iş burda biter. Ay başında veririz parasını, dehleriz işte bu.

FATMA KADIN — *(Elinde kömür tenekesiyle gelir.)* Ah hanımım, gurbanın oluym... Çocuğun bana bir ziyanı olmaz. Gız bakar ona. Ötekilere de o baktı. Gardaşlarına hep o baktı. Ben bi doğururum. Bi gün ya yatarım, ya yatmam, o gader. Bundan önce, öleni de öyle doğurduydum... Ömrü vefa etmedi yoğsam... Gız bakar buna da. Bana yük olmaz hanımlarım... Heç yük olmaz. Bi sabah emziririm, bi de akşam varınca... Verirseniz bi şişe süt parası gündüz onu içiriverirler. Vermezseniz

içmeyiverir. Bi sabah emziririm, bi de akşam varınca... Ötekileri de öyle büyüttüm... Ömrü vefa ederse büyür gider buncacık da... Bana yük olmaz. Gız bakar ona... Ötekilere de gız baktı... Şinci hangi gapıya varsam beni almazlar hanımım. Herkes de sizin gibi insan gadın olmaz... Ömrü vefa ederse buncacık da büyür gider aramızda... Gız bakar ona. Ötekilere de gız baktı... Size yük olmaz hanımım... Bana yük olmaz. Heç kimseye yük olmaz. Aramızda büyür gider buncacık da... *(Fatma Kadının son sözleri boyunca ışıklar yavaş yavaş kararır.)*

II. PERDE I. TABLONUN SONU

PERDE II

TABLO II

(Üç - dört ay sonra. Aynı ev. Aynı hol. Yalnız artık burasının eski düzenli, temiz hali kaybolmuş. Her köşede bir derbederlik. Bir yanda bir çocuk salıncağı. Oraya, buraya asılmış çocuk bezleri... Soldaki kapının buzlu camı kırık vb...

Perde açıldığında salıncaktaki çocuk bağırıp durmaktadır. Fatma Hanım mutfaktan koşarak gelir. İyice çökmüştür. Vakit öğleden sonra, akşama doğru.)

FATMA HANIM — *(Salıncağı sallar)* Eee, eee, e!.. Sus... Sus yavrum sus! Ee, eee! *(Çocuğun ağzına bir lâstik meme verir. Soldaki kapıdan acele çıkar. Çocuk bağırır. Bu sırada dışardan kapıya küt küt vurulur. Fatma Hanım koşar. Sağdan çıkar. Çocuk bağırır. Bir süre. Önde Sadık, arkada Fatma Hanım, sağ kapıdan girerler. Sadık'ın sırtında Arif beyin eski bir ceketi.)*

FATMA HANIM — Dur hele... Nereye giriyorsun? Dur, dedim ayol, dur, girme!

SADIK — Girerim hanım abla! Madem saklanıyor, girerim elbet.

FATMA HANIM — Girermiş!. Han kapısı mı bu?..

SADIK — *(Çevresine bakınır. Salıncaktaki çocukla hiç ilgilenmez.)* Han kapısı, man kapısı... Çıksın kancık ortaya, ben de girmiyeyim...

FATMA HANIM — Yok, dedim, Sadık Efendi. Yok.. Sana yalan söyliyecek değilim ya. İşte, çocuk da başımda, görmüyor musun? Keyfimden bakmıyorum ya ona...

SADIK — Burda olmazsa nerde olur? Yıktı başıma iki çocuğu, cehennem oldu. Ne ekmek var, ne aş.. İki çocukla bir erkek n'apar tek başına?

FATMA HANIM — Bana mı soruyorsun?

SADIK — Ya kime söyleyim? Var mı sizden başka bildiğim?

FATMA HANIM — Ah Sadık Efendi ah!. Nerden bulaştım size bilmem ki...

SADIK — Benim ne yaptığım var? Çıksın kancık diyorum, işte o kadar.

FATMA HANIM — Fatma'yı o gün dövmüşsün... Kadının her bir yanı çürük içinde kalmış. Kafa göz yarılmış... Kucağında çocukla öylece çıktı geldi.

SADIK — Karı benim değil mi? Döverim de, söverim de.. Evden kaçmak mı gerekirmiş? *(Çocuk ağlar)*

FATMA HANIM — *(Salıncağa gider)* Eee, ee, e. Sus... sus kızım... Vah masumum vah... *(Sadık'a döner)* Şuna bak. İki aylık kuş kadar şey... Ona bari acı.

SADIK — Çıksın meydana, gerisini sonra düşünürüz.

FATMA HANIM — *(Sabrı taşmaktadır)* Yok diyorum, yok! yok! İşte o gün, eli yüzü çürük içinde çıkıp geldiğinin ertesi günü, sabah kalktım ki

Fatma Kadın yok. Önce çöpü dökmeye falan gitti sandım...

SADIK — Nereye defolmuş?..

FATMA HANIM — Ne bileyim ben? Beklerim beklerim gelmez... Beklerim beklerim gelmez... Komşunun çocuklarına, kapıcıya falan hep arattım, yok.

SADIK — Oğlan nerde, Ziya?

FATMA HANIM — Ziya okulda. O da aradı ne kadar. Biliyor musun sanki? Polise falan hep sorduk.

SADIK — Etme hanım abla. Çocuk oyalar gibi oyalamağa çalışma beni.

FATMA HANIM — Ne oyalaması oh Sadık efendi?..

SADIK — O gün geldiğimde içerdeydi. Kalıbımı basarım içerdeydi...

FATMA HANIM — Ee, ama...

SADIK — Yemin edin peki. «Kitap çarpsın» deyin madem öyle.

FATMA HANIM — Eh, evet... Ne deyim? O gün içerdeydi, sen kapıya dayandığında. Ama o günden sonra ben de görmedim. Şart olsun görmedim.

SADIK — O gün niye yok dediniz peki?

FATMA HANIM — Kadın zaten korkusundan şaşkına dönmüş. «Şimdi beni bulursa ölümü çıkarır» dedi durdu. Yalvardı. «Oh hanımım, yok deyiverin» dedi. Ben de ne yapayım?

SADIK — İşte bu. Ben bilirim malımı. Şimdi nerde peki?

FATMA HANIM — Ee, ama Sadık efendi, çatlatmasana insanı. Zaten iki çocuğunuz da başımda... Sizle mi uğraşacağım ben?

SADIK — *(Horozlanır)* Bir de adamın başına kakma-

yın canım. Etmeyin böyle. Ayıptır. Ziya'yı kendiniz istediniz. Verin biz okutalım, dediniz. Yalan mı?

FATMA HANIM — Zaten bütün yükü üstümdeydi. Yaptım bir iş, tam olsun dedim, fena mı ettim? İlle şu bebeği de ben istemedim ya...

SADIK — Çıksın anası ortaya, baksın. Erkek halimle ben emzirecek değilim herhal...

FATMA HANIM — Konuşma böyle. Günahtır. Çocuğu başkasından peydahlamadı ki bu?..

SADIK — İkide bir doğurur, ikide bir doğurur. *(Göz ucuyla salıncaktan yana bakar.)* Üstelik bu da kız. Ben nasıl altından kalkarım bunca veletin?

FATMA HANIM — *(Öfkesine engel olamaz)* Saçmalama Sadık Efendi! Sen mi bakıyorsun çocuklara? Çalışman yok... etmen yok. Bütün gün yatıyorsun...

SADIK — *(Yeniden horozlanır)* Yoo, ama... Durun bi dakka. Müsaade buyrun. Bulmuşsunuz sıcak, ırahat evi, söylemesi kolay geliyor...

FATMA HANIM — *(Ağlamaklı çevresine bakınır.)* Ev de evlikten çıktı artık... Şu hale bak... Üstelik bir de elde yok, avuçta yok... Yoo ama, artık polise gideceğim... Kalkındırma Derneğine gideceğim... *(Usulca ağlar)* İyilik, sevap derken başıma ne işler açtım hey yarabbi...

SADIK — Ama şimdi yani... Ağlamaya ne lüzum?.. Ne lüzum ağlamaya?..

FATMA HANIM — Bak işte. Artık sinirlerim de dayanmıyor... Bak halime de artık beni rahat bırak, oh Sadık Efendi... Ziya da bir yaramaz çıktı. Durdan oturdan anlamıyor...

SADIK — Patlatırsın iki tane, oturtursun köşeye...

Hem canım, çocuklar o kadar yük oluyorsa koyuver kapının önüne hanım abla. Bana hiç güvenmeyin.

FATMA HANIM — Benim mi bunlar Allahını seversen? Benim mi? O ne biçim lâflar kuzum?... Bir sahip çıkan olmadan çocukları nasıl bırakırmışım kapının önüne?.. Ama bari sen üzme bir de... Hadi çık git burdan. Git de karını ara.

SADIK — Siz bilmezseniz nerde olduğunu ben nerden bilirim? Kimden soracam? sizden soracam elbet...

FATMA HANIM — Ben ne yapıym bilmem ki... Dur bakalım, Arif gelsin... Akşama bir de ona yalvarayım... Gazeteye filân mı verir, ne yapar...

SADIK — İkidir dükkâna da uğruyorum, dükkân kapalı..

FATMA HANIM — A, dükkân kapalı olur muymuş?

SADIK — Kapalı ya. Hattâ ben, belki Arif ağbi evdedir diyordum...

FATMA HANIM — Evde işi ne bu saatte? Adamcağız evden de soğudu iyice. Geceleri bile gelmek istemiyor. Öyle ya, bir başını dinleyemez oldu köşeciğinde... Hadi Sadık Efendi... Hadi kardeşim. Sen git şimdi. Akşam Arif'e yalvarırım. Belki bir çaresini bulur.

SADIK — Bir cıgaranız yok mu?

FATMA HANIM — Yok vallahi... Arif hiç evde sigara bırakmaz oldu. *(Cebinden bozuk para çıkarır.)* Al şunu... Hadi giderken alırsın bir paket.

SADIK — İstemez... İstemez...

FATMA HANIM — Al canım hadi. N'olacak.

(Sadık parayı alır, Çocuk yine ağlar.)

FATMA HANIM — Keşke kızı evlendirmeseydiniz

bu kadar erken. Bak şimdi kardeşlerine de sahip olurdu.

SADIK — Evlendirmeyip de ne yapacaktım? Dört aydır bir Fatma'nın iki yüz lirasıyla mı geçiniyoruz? Oğlanın babası beş yüz lira verdiydi... Beş yüz de gelecek yıl verecek işte...

FATMA HANIM — Tenekecinin yanında sana iş bulduydum. Çalışmadın. Çalışsaydın iyiydi. Parmak kadar çocuğu sattın açıkçası.

SADIK — Koskoca herif günde beş liraya çalışır mıymış...

FATMA HANIM — Beş lira, meş lira.. Akmazsa damlardı işte...

SADIK — Çalışmam hanım abla. Günde beş liraya çalışmam... Bizimki de can. Gittim iki üç gün. Gitmedim mi? Adam yıktı bütün işi üstüme... On iki saat durma babam kaynak yap. Hem çocuklar da büsbütün sahapsız kaldı...

FATMA HANIM — Benim sana hiç aklım ermedi Sadık Efendi. Hiç.

SADIK — Kancık çıksın ortaya. Ona iş buldum. Amerikanların yanında..

FATMA HANIM — *(Umutlanır)* Ah keşke! Ah keşke gelse de alıp götürsen. Valla burama geldi artık. Alın çocuklarınızı da... Bende hal kalmadı.

SADIK — Yoo bak.. Böyle döneklik istemem!.. Oğlanı sen evlât ederim dedin. Ben yalvarmadım. *(Salıncağı gösterir)* Bunu da anası bilir artık. İster alır çalıştığı yere götürür, ister burda bırakır.

FATMA HANIM — *(Artık bağırır)* İçim dayanmadıysa suç mu ha! Fatma'nın haline, çocukların haline içim dayanmadıysa suç mu?..

SADIK — *(Sakin)* Öyleyse suç bende mi? O kadar namusumla çalıştığım günler oldu. Sekiz lira yevmiye... İş bitince de, yallah Sadık dışarı... Hani bunun emekliliği?... Hani çocuk zammı ha?

FATMA HANIM — Bana ne söylüyorsun, aa! Ben Hükümet kapısı mıyım burda? İçme. Yine çalış. Şimdi sendikacılar var, grevciler var. Her bir şey var. Ben ne biliym? Benim bileceğim iş mi?

SADIK — Hani Fatma'nın emekliliği? Hani çocuk zammı? On yıldır hizmetçilik eder. Bir çocuk doğurdu mu yallah Fatma kapıdışarı...

FATMA HANIM — Düzen böyle kurulmuş. Ben ne yapayım?

SADIK — Eh işte, madem böyle, madem Fatma karısı da çıkmıyor ortaya, bu çocuklar da burda kalır. Vicdan sahabıysanız bakarsınız, değilseniz atarsınız.

FATMA HANIM — Hep vicdan sahibi olduğumuzdan değil mi bütün bunlar? Valla artık kararımı verdim. Alıp Kalkındırma Derneği'ne götüreceğim bunları.

SADIK — Siz bilirsiniz...

(Çocuk ağlar. Fatma Hanım mutfağa koşarken kapı çalınır.)

FATMA HANIM — Şu kapıya bakıver bari. Belki bir haber...

(Sadık sağdaki kapıdan çıkar.)

(Çocuk ağlar. Bir süre. Önde Hale, Kadınları Kalkındırma Derneği Üyesi, arkada Sadık, sağdaki kapıdan girerler.)

SADIK — Hanım abla!..

FATMA HANIM — *(Elinde gazoz şişesine doldurul-*

muş sütle mutfaktan gelir.) Kimmiş? *(Hale'yi görür. Sevinir.)* Aa, hoşgeldiniz. Buyrun, şöyle oturun... Ah Sadık Efendi. Sütü de taşırttın bana. *(Şişeye lâstik takar. Salıncağa eğilir.)* Kusura bakmayın...

HALE — Rica ederim. İşinize bakın. Aslını sorarsanız, çok kalacak değilim.

FATMA HANIM — Al yavrum. Al... İç bak... Çocuk nasıl bakılır, hiç de bilmem ki...

HALE — *(Çocukla ilgilenmez)* İnanın ben de daha gidip akşam yemeğini hazırlayacağım. Şimdi daireden çıktım. Dernek İdare Heyetinden iki arkadaş hasta. Biri Kopenhag'daki toplantıda. Bütün yük bana kaldı...

FATMA HANIM — Vah vah... Siz de çok yoruluyorsunuz herhalde...

HALE — Sizi tanıyacak gibi oluyorum ama...

FATMA HANIM — Hani bir kere daha gelmiştiniz...

HALE — Öyle mi? Vallahi efendim, bizim işimiz öyle ki, inanın bazan günde yirmi kapının ipini çekeriz. Tabiî hatırlayamıyorum...

FATMA HANIM — Tabiî... Haklısınız. Fakat bugün sizi gördüğüme öyle sevindim ki... Bir fırsatını bulsam kalkıp ben derneğinize gelecektim...

HALE — Buyrun. Yine de bekleriz. İnanın, kadınlarımızın Derneğimizle ilgilenmesi bizi çok sevindiriyor...

SADIK — *(İlk defa salıncağa bakar)* Sustu...

FATMA HANIM — Susar ya. Aç çocuk tabiî ağlayacak...

SADIK — *(Salıncağa yaklaşır. Eğilir bakar)* Gülüyor be..

FATMA HANIM — Seni gördü de...

SADIK — Tanımaz ki. Şuncacık şey...

FATMA HANIM — Eh, kan çeker ne olsa... *(Hale'ye döner)* Anası da kayıp kaç gündür... Ben de diyordum ki...

HALE — Ah sormayın! Benim hizmetçi de kaçtı! İnanın başımı tarayacak vaktim yok. Ziyaretimin sebebi efendim...

SADIK — Ne derneği sizinki?

HALE — *(Sinirli)* Kadınları Kalkındırma Derneği...

SADIK — Hanım abla, hani sen hep söylüyordun... İyi. İyi.

FATMA HANIM — İyi ya. Pek iyi oldu gelişiniz efendim.

HALE — Aslını sorarsanız bu kışta kıyamette aklı olan evinden dışarı çıkmaz. Ama söz verdim bir kere. Aybaşına kadar bu elimdeki makbuzları bitireceğim. Gelecek ayın on beşinde yoksul çocuklar için bir balo olacak... Aynı gün yoksul çocuklar yuvasına gidilecek. Ah hanımefendiciğim, bir gün gidip görmelisiniz.... İnanın içiniz parçalanır...

FATMA HANIM — Ben de size şeyi söyleyecektim...

HALE — Aslını sorarsanız bizim Derneğin görevi yalnızca yoksul ve geri kalmış kadınlarımıza yardım etmek. Onları uyarmak, dertlerine çare bulmak. Çocuklar işini bu yıl fazladan üstümüze almış bulunuyoruz.

SADIK — Eh bu da gerekli elbet.

FATMA HANIM — Hadi Sadık Efendi. Sen git istersen. Fatma'dan bir haber çıkarsa ben Ziya'yı gönderirim sana...

SADIK — Bayana söylesek de...

FATMA HANIM — Ben söylerim... Mümkün olan bir şey varsa belki...

HALE — Çok geç kaldım ben de... İnanın akşama bir lokma yiyecek yok. Daha alışverişe gideceğim... Sizin de vaktinizi almayım...

FATMA HANIM — Rica ederim... Bir kahve yapsam.

SADIK — İçin bir kahve. Dinlenirsiniz...

HALE — *(Güler.)* Her gittiğim yerde kahve içmeğe otursam...

(Makbuz defterini açar.) Acaba yoksul çocuklarımıza ne kadar bir yardımda bulunabilirsiniz?

FATMA HANIM — Vallahi Hanımefendi... Ben... Şey... Onu söylemeye çalışıyordum...

HALE — Gönlünüzden ne koparsa...

(Kapı çalınır.)

FATMA HANIM — Bir dakika efendim...

SADIK — Ben açıym....

(Sağdaki kapıdan çıkar.)

HALE — Gerçekten vaktim çok dar. Makbuzlarımız on, on beş, ve yirmi beş liralıktır. Yirmi beş lira nereye gitmiyor ki... Sabah kalkıyorum, daha yüzümü yıkamadan sucuydu, yoğurtçuydu, sütçüydü... İnanın püf deyip gidiveriyor...

FATMA HANIM — Öyle, haklısınız...

(Sağdaki kapıdan Sadık'la Komşu girerler.)

KOMŞU — *(Telâşlıdır)* Ah komşum, bu adamı karşımda görünce diyeceğimi de unutuvermişim... *(Sadık'a)* Hadi, koş git. Seninki bulunmuş. Çarşı Karakolundaymış...

SADIK — *(Şaşkın, durur kalır)* Vay kancık! Nerelerdeymiş?

KOMŞU — Senden korkusuna ne yaptığını bildi mi

fakir? İzimi kaybettireyim de kurtulayım demiştir. *(Hale'yi görür. Bozulur, yine de kibar kibar)* İyi akşamlar efendim...

HALE — *(Gülümser)* Görüyorsunuz işte. Hâlâ yardım peşindeyiz..

FATMA HANIM — Hadi Sadık Efendi! Git al karını.

SADIK — Ben şimcik gösteririm ona...

KOMŞU — Hele elini kaldır, valla bu sefer ben uğraşırım seninle... Gider polise kadar haber veririm!

SADIK — Orası benim bileceğim iş. *(Kapı önünde bir an durur. Düşünür. Fatma Hanıma)* Şu tenekeci.. Beni yine alır mı yanına acaba? *(Hale'ye bakar)* Biz ne dernekler gördük hey hanım abla...

FATMA HANIM — *(Acele)* İster ister. Dün sokakta rastladım. Gelsin, çalışsın diyordu...

KOMŞU — Hadi bakalım... Al gel karını... *(Salıncağı gösterir)* Sonra da toplayın gidin bunları burdan...

FATMA HANIM — *(Salıncağa bakar.)* Kız bende kalsın. İşinizi yoluna koyunca gelir alırsınız. *(Sadık çıkar.)*

KOMŞU — A deli!... *(Hâle'yi düşünür, vazgeçer.)* Ah efendim, bilseniz ne altın yüreklidir komşum...

HALE — *(İyice sabırsızlanır.)* Bakalım, gerçekten öyle mi? Aslım sorarsanız ev ev dolaşınca insan çok değişik durumlarla karşılaşıyor. Kimine dert anlatamıyorsunuz... Kimi anlamamazlığa geliyor... *(Komşuya bakar.)*

KOMŞU — *(Yalancıktan gülümser)* Öyledir efendim... Öyledir... Bizim insanlarımız da bir tuhaf işte...

HALE — *(Fatma Hanıma)* Evet. Çoğu vatandaşla-

rımız inanın yardımdan kaçınıyorlar. Biz bu davranışı vatanseverlikle, vatandaş olma göreviyle bağdaştıramayız. Bugüne kadar topladığımız yardımlar tutarıyla yoksul kadın kardeşlerimize azımsanamıyacak yardımlarda bulunduk.

KOMŞU — Ah evet. Ponponlu terlik, akide şekeri falan dağıtmıştınız.

FATMA HANIM — İki yoksul genç kızımızın çalgılı bir gazinoda düğünlerini yapmış, sonra gelinliklerini de diktirmiştiniz... *(Gözleri sulanır.)*

HALE — Bravo hanımefendi. Bakın ne güzel izlemişsiniz faaliyetimizi... Bütün bu güzel işlerde sizin de bir payınız olsun istemez misiniz?

FATMA HANIM — Yazık ki... Size bir yardımım dokunabileceğini sanmıyorum. Fakat.... *(Acele salıncağın yanına gider.)* Fakat mümkünse siz şu...

HALE — Küçük sizin değil galiba.

KOMŞU— Ah hanımefendi, bilseniz komşumun durumunu... Hastaydı kadıncağız... Baktım, eğilip doğrulacak halde değil...

HALE — Ah inanın ben de öyle... Bugün şurama bir ağrı saplandı.. Gene de koşturuyoruz işte...

KOMŞU — Vah vah, geçmiş olsun.

FATMA HANIM — *(Salıncağa bakar.)* Uyudu galiba... *(Hale'ye)* Karnı açtı herhalde. Süt verdim. İyice kaynattım, ama bilmem ki...

HALE — Ben benimkileri süt tozuyla büyüttüm. Mama yaptım. Hiç emzirmedim. Emzirecek hal mi vardı? On yıldır Dernekteyim...

FATMA HANIM — İşte onun için diyorum ki... Siz isterseniz belki...

HALE — İstemek dediniz de... Aslını sorarsanız kapı kapı dolaşmak bana da ağır geliyor. Çoğu kere merhaba demeden inanın kapıyı yüzüme çarpıveriyorlar. Oysa bir yirmi beş lira, bir elli lira nereye gitmiyor ki? Bir berber parası, bir terlik parası...

KOMŞU — Sahi o ponponluları kaça alıyorsunuz? *(Fatma Hanıma)* Ben de bayağı heveslendim o günden beri...

HALE — *(Gülümser)* Ha, ponponlular mı? Onları toptan aldık. Dernek olduğumuz için epey tenzilât yaptırdık. Aslını sorarsanız bizim Derneğin Başkanı, Makbule hanım... Tanırsınız... Kocası Bakan olduğu için terlikçilere toptan bir emir çıkarttırdı. Otuz liralık bir çift terlik bize 11 liraya geldi...

KOMŞU — Yaa? Eh, o zaman başka tabiî.

FATMA HANIM — Başkanınıza bir söyleseniz... O gördüğünüz adam, şu masumun babası...

KOMŞU — Olmaz olsun öyle baba. Arkasını devirip yatmasını biliyor herif... *(Hale'ye)* Affedersiniz, öfkelenince kendimi tutamıyorum...

HALE — *(Gülümser)* Ben de bazan öyle açarım ağzımı, yumarım gözümü. İnanın kocam bile şaşırır kalır. Geçen gün meselâ, hizmetçim öyle habersiz kaçıverince... Siz tasavvur edin. Çamaşır ıslanmış akşamdan. Yemeğe misafir var bir yandan... Aynı gün bir de Derneğin toplantısı. Bir de Daire... Neyse Dernekte olduğum için daireden sık sık izin alıyorum...

FATMA HANIM — Vah vah. Sizin de güç işiniz. Ama hayırlı işler hiç değilse. Allah sağlık versin...

Yokluk da vermesin... Ben pek anlatmasını bilemem... Komşum bir anlatsa....

KOMŞU — Kendi derdi olsa neyse. Hep başkalarının derdi. Hadi insan kendi anası, babası, kardeşi olur çeker. Kocası olur, çeker. Kendi çocukları olur, çeker. Çekmeye mecburdur, değil mi efendim?

HALE — Öyle, öyle. *(Kol saatine bakar.)* Yarabbi, ne kadar geciktim. Aslını sorarsanız üç kadın bir araya gelince dertlerimiz depreşiveriyor, değil mi? İçimizi döküp ferahlıyoruz işte... Dernekte de hep öyle yaparız. Bir de bakarız, ooo, saatler geçmiş... Eh inanın bu da bir ihtiyaç.

FATMA HANIM — *(Bütün cesaretini toplar.)* Acaba şu çocuğu sizin Dernek almaz mı? Ya da hani sözünü ettiğiniz çocuk yuvası?..

KOMŞU — Aaa, bak bunu iyi akıl ettin! Ayol nasıl oldu da benim hiç aklıma gelmedi? Hay aptal kafam hay! *(Hale'ye)* Yaaa, hanımefendi, olursa sizden olur bu.

HALE — Elimden bir şey gelse memnuniyetle. Ama sanırım yanlış anladınız. Bizim kreşlerimiz falan yok. Aslını sorarsanız biz Kadınları Kalkındırma Derneğiyiz. Yuva ise ancak anasız, babasız çocukları alır. O da çok güç ya... Oysa, anladığım kadarı, bu çocuk analı babalı...

FATMA HANIM — Evet, fakat...

KOMŞU — Babasından çıksın domuzun! Köpek herif... Ah, affedersiniz...

HALE — Hem ne de olsa çocuğun iyi kötü bir yeri var bugün... *(Gülümseyerek Komşuya döner.)* Bakın siz ikidir hiçbir yardımda bulunmadınız Derneğimize...

KOMŞU — *(Sıkılmıştır.)* Şey... Ben burda oturmam da... Yukarda otururum...

HALE — Biliyorum. Az önce yukardaydım...

FATMA HANIM — Hep isteriz yardım edelim, efendim... Ama kolay değil ki...

KOMŞU — *(Birden eski delişmen haline döner.)* Kocanın kazancı ayda yedi yüz lira. Evlensem, iki çocuğuma ölen babalarından kalan ayda iki yüz lira...İster onu seç, ister bunu...Yarının ne olacak, o da belli değil ya... Artık gelinlerin yanında itil - kakıl dur. Kadın olmak değil, paçavralık bizimki, ah hanımefendi!..

HALE — *(Fatma Hanıma gülümseyerek)* Komşunuz adamakıllı dertli. *(Tekrar makbuz defterini açar.)* Eh, epeyce vakit kaybettim. Bari büsbütün eli boş çıkmayayım... Küçük bir yardımda bulunun... Bu gece de, «Oh, bugün hayırlı bir iş yartım.» deyip rahat bir uyku uyuyun...

KOMŞU — *(Fatma Hanıma)* Hadi beş lira ben vereyim, beş lira da sen... Ortak bir makbuz alalım bari.

HALE — *(Güler)* Piyango gibi desenize!...

KOMŞU — *(Güler)* Eh belki şans yüzümüze güler. Allah seyreder de acır halimize belki. Hadi komşum, bismillah deyip ver bir beş lira bakalım...

FATMA HANIM — *(Son derece sıkılmış, utanmıştır. Cebindeki bozuk paraların hepsini çıkarır.)* Özür dilerim. Hep de ufaklık.

HALE — Ne ziyanı var? Kimin adına yazayım makbuzu?

FATMA HANIM — Kime olursa.

KOMŞU — *(Salıncağa koşar)* İşte, işte. Şu kızın

adına yazın... Gülsüm müydü, Gülsün müydü? Neydi komşum?

FATMA HANIM — Gülsüm.

HALE — *(Yazar)* Soyadı?

FATMA HANIM — Çatık. Gülsüm Çatık.

HALE — *(Makbuzu yazar. Sigara masasına bırakır, kalkar.)* Eh, bu da böyle olsun bakalım... Yarın arkadaşlara anlatınca inanın hep gülecekler.

KOMŞU — Bir gün yine öyle bir düğün yaparsanız, ne olur beni de çağırın hanımefendi? Gelinleri yakından bir göriym... Kimbilir nasıl seviniyorlardır

FATMA HANIM — Kimbilir...

HALE — Aslını sorarsanız bu mevsim seksen köyümüzdeki geri kalmış kadınlarımıza «Gönlümüz Sizinledir» telgrafı çektik. Kırk beş köyün bütün kadınlarına da «Çocuk bakımı» «Doğum kontrolu» vb. gibi kitaplar gönderdik. Onun için bu sonbahar hiçbir yoksul kızımıza düğün yapamadık... Gelecek sonbahara inşallah. *(Sağdaki kapıya yürür.)*

KOMŞU — Beni unutmayın ama...

HALE — *(Güler)* İnanın unutmam.

FATMA HANIM — *(Hale'yi geçirmeye gider.)* Kusura bakmayın...

HALE — Rica ederim. İlerde daha yakın ilginizi bekleriz. İyi akşamlar efendim.

KOMŞU — Oturmaya da bekleriz.

HALE — Rahatsız olmayın. *(Çıkar. Fatma Hanım da onunla çıkar.)*

(Çocuk yeniden ağlamaya başlar. Komşu salıncağa gider.)

KOMŞU — Hay piç kurusu!. Ne ağlıyorsun kaltak?

ee, ee.. Sus bakıym. *(Fatma Hanım geri gelir. İyice yıkılmış gibidir.)* Ayol bu ne mızmızlanıyor böyle? Şuna bak şuna... İnan şeytan tüyü var mübarekte... Hah gül bakayım, gül... Vay namussuz. Kız o ne numaralar öyle?. Anan karı bırakır kaçar. Sen daha gül... Öyle ya *(Fatma Hanıma)* Ayol dernekçi bayan da dernekçi bayan hani. Ne yaptı yaptı aldı beşer liramızı. Aslını sorarsan beş liram olsa gidip bir oje alacağım tırnaklarıma. *Güler, sonra durur)* Aa, sen de pek dertlisin ayol! Aldırmaa...

FATMA HANIM — Nasıl aldırmıyayım? Söylemeye utanıyorum ama.

KOMŞU — Sen de utanmaktan başka bir şey bilmiyorsun! Sözüme darılma. Ayol hayat böyle başa çıkmaz. Atıver arkana biraz!..

FATMA HANIM — *(Sessizce ağlar)* Atıver arkana... Nasıl? Bak dernekçi bayan da anlamadı... Sen bile...

KOMŞU — Aa, dur ayol. Ağlama... Köroluym bir şey var sende bugün. Aa, deli karı! Yapma böyle.. Beni de ağlatacaksın şimdi...

FATMA HANIM — Kim anlar derdimi? Kim bilir?..

KOMŞU — Sen söylemezsen kim bilecek? Hep at içine, hep at içine. Valla bir gün hüt dağı gibi şişer şişer de yığılır kalırsın...

FATMA HANIM — Kaldım bile. Ne beklerim ben bu yaşamaktan? De komşum, neyime yaşamak benim?

KOMŞU — Hadi ordan çılgın Ayşee!. Yaşamak neyineymiş? Bunun bir yolu var elbet, ama sen

bilmiyorsun. Niye topladın başına bu piç kurularını? Sana mı düştü insanlık?

FATMA HANIM — Bilmez gibi söylüyorsun. Göre göre, bile bile yapma istersen. Hadi koy şu tırnak kadar şeyi kapı önüne, elinden gelirse.

KOMŞU — Hay dilim tutulaydı da şu Fatma Karısını başına getirmez olaydım! E ama, oldu bir kere. Senin de böylesine yufka yürekli olduğunu bilemedim. Neyse ama, karı bulundu işte. Şimdi o Sadık olacak it alır getirir. Çocuğu da sarar sarmalar, veririz kollarına, hadi yallah. O Ziya olacak haydutu da boşu boşuna getirdin buraya...

FATMA HANIM — Ne biliym. Durdan oturdan anlar sandım. Terbiye olur sandım. Yine de Ziya bir şey değil. Ne olacak işte, yarı gün okulda; okur adam olursa ben de sevinirim. O da kendini kurtarır. Dert o değil ki sade...

KOMŞU — Ya neymiş? Acık da derdi sen kendin aranıyorsun.

FATMA HANIM — *(İçini çeker)* Ne olacak? İşte...

KOMŞU — Ne iştesi?

FATMA HANIM — Hiç.

KOMŞU — Bana bak. Sana bir şey söyliyeceğim ama öyle darılmak, burulmak yok... Darılırsan hiç söylemiyeyim.

FATMA HANIM — *(Zorla gülümser)* Bilmez misin komşum? Ben kimseye darılamam ki..

KOMŞU — İyi öyleyse. Bak.. Dinle.. Kızmıyacaksın ama...

FATMA HANIM — Üzülecek bir şey olmasında...

KOMŞU — Değil, değil... Sen de habire üzüntü düşün bakalım, dertli sultan. Ayol üzülecek şey olsa sana söyler miyim?

FATMA HANIM — Sen de bir tuhafsın komşum bugün.

KOMŞU — Tuhaf, muhaf... Amaan, kesme sözümü işte. *(Pat diye söyler)* Senin evlenmen gerek.

FATMA HANIM — Ne?

KOMŞU — Ne, deyip durma canım! Anlamamış gibi sanki. Niye evlenmiyecekmişsin peki? Ha, niye? Neyin eksik?

FATMA HANIM — *(Ağlamaklı - gülmekli)* Evlenmek... Bu yaştan sonra... Bu halde. *(Toparlanır)* Şu çocuğun altını bir değiştirsek. Kirlenmiştir

KOMŞU — Çocuğundan başlatma şimdi beni. Nasılsa bok içinde büyüyecek. Yatsın biraz daha öyle. Kıçını temizliğe alıştırırsan rahatı kaçar sonra. Sen dediğime kulak ver. He mi, değil mi?

FATMA HANIM — *(Sobanın yanına asılı bezlerden birini alır, salıncağa gider.)* Bize düşen bundan sonra başkalarının çocukları işte.

KOMŞU — Haltetmişsin sen! Çocuk da şart sanki. Varırsın Kâmil beye, rahat edersin artık. *(Birden durur.)*

FATMA HANIM — *(Salıncağın başında, arkası komşuya dönük, durur. Bir süre.)* Kim bu?

KOMŞU — Bu şey işte... *(Birden canlanır.)* Aman, ne sorup duruyorsun canım! Kimse kim? Koca olacak biri işte.

FATMA HANIM — Vah yavrum vah... Altı pişmiş çocuğun. Bir elim değip kaldıramadım ki. Üç saattir yatar.

(Çocuk ağlar) Ağlar tabiî, Baksana şuna. Akıl da edemedim.

KOMŞU — *(Usulca gider. Salıncağa eğilir. Fatma Hanıma yardım ederken)* Dur, dur. Önce kuşağını çöz. Bırak sen bana... *(Çocuğun altını o değiştirmeğe koyulur. Fatma Hanım gider, kuruyan bezleri toplar, katlamaya başlar.)* Bu Kâmil bey... Bizimkinin dairesinde... Karısı ölmüş. Bir kızı var, o da evlenmiş. Yapyalnız şimdi.

FATMA HANIM — Akşama ne içecek bu çocuk?

KOMŞU — Bir nişasta kaynatırsın...

FATMA HANIM — Söyliyeceğim, söyliyeceğim. O beş lira var ya, dernekçi hanıma verdiğimiz? *(Çocuk susmuştur.)*

KOMŞU — Bak deli karıya! Hâlâ onu mu düşünüyorsun sen?

FATMA HANIM — Nasıl düşünmem komşum? *(Karar verir)* Gel, otur şöyle. Otur da anlatayım. Senin bir şeycik bildiğin yok... *(Komşu şaşkın, geçer, oturur)* Bir kere o verdiğim benim... Şeydi, biliyor musun? Şeydi. Son.

KOMŞU — Ne sonu?

FATMA HANIM — Sondu işte. Yok bende başka.

KOMŞU — Yani para? *(Fatma Hanım başını sallar.)* İste Arif'ten.

FATMA HANIM — Arif'i gören kim? Hem ben Arif'ten hiç istemedim şimdiye kadar. O ne bırakırsa bırakırdı. Ben elektrik, su makbuzlarını gösterirdim; bu kapıcı, bu kira derdim... Bırakırdı. Şimdiyse...

KOMŞU — Eeeee?

FATMA HANIM — Hiç bu kadar sıkılmamıştım komşum. Hiç.

KOMŞU — *(Birden öfkelenir. Salıncağı gösterir.)* Hâlâ da bu it döllerini başında tutuyorsun ha? E pes sana doğrusu...

FATMA HANIM — Ben tutmuyorum. Atamıyorum. Anlasana komşum. Atamam da. Bile bile... Göre göre...

KOMŞU — Eh, sen de bildir gördür...

FATMA HANIM — Biz başka. Bizim dükkânımız var. Bir de evde oturuyoruz. Apartımanda. Bildiremeyiz ki.

KOMŞU — Dedim ya, adımız hanıma çıkmış. Rezillik burda.

FATMA HANIM — *(Düşünceli)* Arif'e de ne oldu bilmem. Hani hak vermiyor değilim. Akşam gelir, bir başını dinlemek ister. Ama nerde? Ya Fatma, ya Sadık, ya çocukları... Kardeşçiğim soğudu evden. On beş gün öncesine kadar haber gönderirdi. Ya da uğrar, söylerdi. Akşama gelemiyeceğim, derdi. Şimdi..

KOMŞU — Bu da azgınlık, başka bir şey değil. Kıçına ne kaçmış yine? Çocuksa çocuk.. Dırdırsa dırdır. Herkesinki can değil mi? Bizimkiler erkek değil mi?

FATMA HANIM — O alışık değil, biliyorsun. Alışmış sessiz, düzenli eve.

KOMŞU — Yüz verdin, nazlandırdın... «Arif, Arif» başına çıkardın, ondan.

FATMA HANIM — Ondan başka kimim var tabii.

KOMŞU — İyi işte. Madem böyle böyle, evlen şu adamla, geç. Sen de bir evini, rahatını bil artık.

(Yeniden heveslenir.) Bak hemen olmaz deyip, diretme. Aklını başına topla. Kardeş kardeştir ya, kadına koca yine gerekli. Bu adamcağız da pek iyi valla. Bize gelir gider. Seni de bir iki kere merdivende görmüş. Yalnızlık da şurasına gelmiş... Bizimki geçende takılıyordu. Meğer adamcağız dünden hevesliymiş...

FATMA HANIM — *(Yerinden kalkar)* Bu yaştan sonra evlenmek benim neyime? *(Kendince şaka yapar)* Bir de tel - duvak taktır bari. İyice güldürelim milleti.

KOMŞU — Millete halt etmek düşer. Herkesin çilesi, derdi, gönlü kendine. Sen boşver şuna buna. Gemisini kurtaran kaptan, anladın mı?

FATMA HANIM — Dur sana bir kahve yapayım.

KOMŞU — *(Güler)* Hay seni yere bakan hay! Evlenmek deyince ikramı dayarsın değil mi? Kızma birtanem kızma, takılıyorum valla... *(Ciddileşir)* Sen bak, iyi düşün. Bu ömür böyle geçmez. Bu Kâmil bey senden yana pek istekli. Bir de katı varmış kendi üstüne. Evlenirsen senin üstüne yapacak. *(Yeniden takılır)* Kız komşum, acaba benimkini boşayıp ben mi varsam diyorum? *(İkisi de gülmek için gülerler.)*

(Kapıya küt küt vurulur.) Aman n'olmuş bu sizin kapının ziline de?

FATMA HANIM — Ziya. Rahat durmuyor ki. Geçende söküp atmış nasıl ettiyse... *(Sağdaki kapıdan çıkar.)*

KOMŞU — *(Seslenir)* Fatma karısıysa, al içeri bir nebze de, sıkıştıralım bakalım; nerelerdeymiş sürtük? Baba evine yıkar gibi yıktı gitti...

(Sözünü bitiremeden Fatma Hanım ağlayarak gelir. Komşu yerinden fırlar.) Hayırdır inşallah komşum? Ne var? Ne oldu allasen?...

(Fatma Hanım iki eli yüzünde ağlar.)

KOMŞU — Gel, gel otur şöyle. Dur. Sus... Ağlama.. N'oldu komşucuğum, n'oldu?.. Kimdi gelen?

FATMA HANIM — Şimdi tam oldu mu olanlar?.. Tam oldu mu?...

KOMŞU — Ay çatlıyacağım! Söylesene deli karı!

FATMA HANIM — Arif.. Aklıma gelip duruyordu zaten... Var bu işin içinde bir iş diyordum...

KOMŞU — Ne olmuş Arif'e?

FATMA HANIM — *(Hemen kalkar... Çantasını, paltosunu aranır.)* Ben şimdi ne yapsam?.. Ne yapsam?..

KOMŞU — *(Peşinde dolanır)* Kaza mı? Ne ya?

FATMA HANIM — *(Durur)* Dükkâna.. Hacizciler gelesiymiş.. Hacizciler niye geliyor dükkâna komşum? Paramız yoktu ya, borcumuz da yoktu? Niye gelir hacizciler dükkâna?

KOMŞU — Dur canım. Bir yanlışın vaı herhalde. Kimdi gelen?

FATMA HANIM — Bakkalın çırağı. Bakkal haber göndermiş... *(Tekrar ağlar.)* Mantomu nereye attım ben?

KOMŞU — Dur nereye gidiyorsun şimdi? Hacizse haciz. Ne yapalım? Ölüm yok ya ucunda.

FATMA HANIM — Arif'e fenalık gelmiş. Hastahaneye kaldırmışlar...

KOMŞU — Hadi canım. İyi anlamadın sen? Uydurmuştur o körolmıyası. Sapsağlam, kazık gibi adam..

FATMA HANIM — Oğlan ağzında geveledi. Bayıldı

falan dedi... Amma değil... Hastahaneye niye kaldırsınlar yoksa?

KOMŞU — Ne hastahanesindeymiş? Hangi hastahanede?

FATMA HANIM — Ne biliym? İyi de anlıyamadım Çarpıldım da birden. Gidiym bakıym... Soruym bir. Ah komşum, sana da zahmet, çocuğun başında kalıver İşin var mıydı yoksa?

KOMŞU — Varsa var canım. Bekleyiversin.. Düşünme şimdi. İlle gidecek misin?

FATMA HANIM — *(Mantosunu giyer.)* Çantamı nereye attım ben... *(Birden durur)* Çantamı niye arıyorum sanki? *(Ağlar)*

KOMŞU — *(Cüzdanından para çıkarır. Fatma Hanımın mantosunun cebine koyar.)* Koş hadi, git öğren bakalım. İşin aslı astarı neymiş? *(Fatma Hanım sağdaki kapıya giderken)* Bana bak... Başka şey lâzım olursa... Yukarı kattakilere telefon ediver. Gelince bizimkinden alır, Orhan'la koştururum...

FATMA HANIM — Ne diyeyim?

KOMŞU — Hiç. Hadi, bir şey yoktur inşallah.. Bak hele, yürüme, hastahanedeyse bir taksiye atlayıver, hadi.. *(Salıncağı gösterir)* Bunları da ben hallederim. Şimdi nerdeyse gelirler. Verir kucaklarına gönderirim. *(Tam o sırada kapı yumruklanır.)* Hah işte, geldiler bile. Sen oyalanma hadi. A, dur! ben açarım. Terlikle mi gideceksin a deli karı? Giysene ayakkabılarını...

(Komşu sağdan çıkar. Fatma Hanım kapının yanında duran ayakkabılarını bulur, acele giyer. Bu sırada komşu, Fatma Kadın, Sadık girerler Fatma Kadın dosdoğru salıncağa koşar.)

FATMA KADIN — A yavrum.. A garibim.. Buban olacak bu zındık yoh mu, buban olacak bu zındık...

SADIK — Gız ben sana böyle mi tembihledim serseri!

FATMA KADIN — *(Fatma Hanıma koşar. Elini tutar. Öpmek ister.)* Hanımım... Gurbanın oluym... Sana da pek sıkıntı olduk emme...

FATMA HANIM — Hoşgeldin Fatma Kadın, hoşgeldin... Kusura bakma. Komşum anlatır... *(Sadık'a döner)* Sadık Efendi, duy da işte ona göre; sen bilirsin artık...

KOMŞU — Hadi, koş sen...

FATMA HANIM — Bu haklarını nasıl ödiyeceğim, bilmem ki komşum?

(Acele sağdan çıkar.)

SADIK — Ne olmuş? Bir şey mi olmuş?

FATMA KADIN — Bana mı incindi ki hanımım? Heç bi yüzüme bakmayıverdi..

(Komşu dik dik ikisine de bakar. Kollarını kavuşturur, oturur.)

SADIK — Gittim ki karakola bu namussuz iki herifin ortasında oturup durur.

FATMA KADIN — Aha bak, namıssız diyemezsin. Neyime namıssız diyon sen benim? Heriflerin ortasında oturuyorsam napıyom? Gendimi mi elletiyom?

SADIK — *(Fatma Kadına bir sumsuk atar.)* Sus kız sus... Sus diyorum sana!. Hiç bir karşılık verecek halin yok. Sokak ortasında etmedim amma...

FATMA KADIN — N'idecekmişin? N'idecekmişin daha? Ettiklerin yetmiyo mu? Bi canımı almadığın galdı. Onu da alıver gayrı.. *(Salıncağa gider.*

Çocuğu kucağına alır. Emzirmeye başlar.) Şu masumlar olmasa ben bilirdim yapacağımı ya...

SADIK — Ben sana kaç kez tembihlemedim mi kız? Vazgeç bu huyundan demedim mi? Çocukları koyup koyup nereye kaçıyorsun sen ha? Kiminen gidiyorsun ikide bir - ikide bir.. *(Kafasına bir yumruk vurur.)*

KOMŞU — *(Bağırır)* Ee, yetti artık ha! Defolun burdan hadi!.. Buldunuz Fatma Hanım gibi yumuşak kadını, çöreklendiniz başına. O hakkınızdan gelemedi ama, ben gelirim. Ben Fatma Hanım değilim.

SADIK — Hesap soracağım elbet. Sormıyacağım mı?

KOMŞU — Git ne soracaksan evinde sor.

FATMA KADIN — Yapma hanımım. Gurbanın oluyım. Nireye gönderiyon beni şuncacık çocukla.

SADIK — Al, topla hadi çocuğunun herbir şeyini. Kalk, yer buldum sana, Amerikanların yanında...

KOMŞU — İyi işte, güzel.

FATMA KADIN — Kimin yanında?

SADIK — Sana ne be? Kalk işte. Yarın sabahtan götüreceğim. Üç yüz lira veriyorlar.

FATMA KADIN — *(Komşuya)* Aha uyduruyo. Gine uyduruyo hanımım. Hep öyle eder.

KOMŞU — Hadi sen de! Sebep arayıp durma. Amerikalıların yanında iş bulmuş madem, yalanı ne bunun? Onlar iyi para verir. Bir sürü üst baş da verirler

SADIK — Dün bana bir naylon gömlek verdiler. İki kutu da bir şey verdiler ya, ne olduğunu anlıyamadım...

KOMŞU — Anlayamayacak ne var? Köpek mamasıdır. Âlâ domuz etinden...

FATMA KADIN — Uyy! anaa!. Get istemem öyle şey ben. Hem hanımım, şimdi bu öyle diyor ya, bakmayın siz. Yarın çocukların hepsini yollar mı başıma... Paraları da alır mı elimden? Elin gâvuru, gâvur işte hanımım. Desem ki, bu böyle böyle. Ağnatamam ki. İki günde salıverirler beni. *(Sadık'a)* De bakalım, hep böyle olmadı mı? Yalanım varsa da.

SADIK — Kız ben seni adam olmuştur, dediydim ya, nafile, Kız ben senin erkeğin değil miyim, öküz! Ben ne dersem o olmıyacak da, sen ne dersen o mu doğru çıkacak ha domuzun kızı? *(Başına bir yumruk daha vurur.)*

KOMŞU — Ayol siz durdan, çüşten de anlamıyorsunuz. Kardeşim, Sadık efendi, burada öyle şeyler olmaz. Burası senin kendi evin değil...

FATMA KADIN — He ya. Ağzına sağlık hanımım. Gızı da uyaracak şinci. Amanın bildiydim başıma geleceği... Bildiydim bu domuzun oğlu böyle böyle edeceğini... Aramadım mı? He ya, hanımım... Bi çok yer aradım. Yatılı bi yer buluvereydim, zor gelirdi peşimden... İzimi bi gaybettirivereydim...

KOMŞU — Çenen tutulsun! İkide bir sözümü kesmesen olmaz sen de. Sus da dinle. *(Sadık'a)* Sen de ikide bir çekiç gibi ineceğine kadının başına, kulağını ver. Ne bu sizden çektiğimiz ha?

FATMA KADIN — He ya, hanımım...

SADIK — *(Kadına bir sumsuk atar.)* Şimdi ağzına çarpacam haa.

KOMŞU — Ben de şimdi bağırı bağırıvereceğim! Ayol

geldiniz şuraya, cümbür cemaat yerleştiniz. Bu Arif beyin gücü ne, kudreti ne demediniz. Bu Fatma Hanımın elinde ne var, ne yok demediniz. Kaç aydır şurda Allah ne verdiyse yediniz içtiniz. O da olmadı kahveydi, şekerdi, yağdı, pirinçti sarıp götürdünüz.

SADIK — Ne, Ne?

FATMA KADIN — Amanın... Hanımım. Valla deyim... *(Ağlamağa başlar.)*

KOMŞU — Hadi hadi. Bu böyle. Halinizi bildik, görmemezliğe geldik. Komşumun dediğince «göz görünce gönül katlanmıyor». Düşünmediniz, burası yardım derneği değil. Burası bin tane, on bin tane böyle evden biri. Yağını tuzunu denk getireceğim de yaşıyacağım diye çırpınır durur...

FATMA KADIN — He ya, öyledir hanımım. Bilmem mi?

KOMŞU — Bilirsin de ne diye sormazsın nedir hanımımın hali derdi? Ne yaptı kaç günlerdir bu çocukla? O Ziya olacak haydutla?

SADIK — Bunda kafa olsa.

KOMŞU — *(Sadık'a)* İyi. Sende var madem, sen dinle bari. Bak, Arif Beyin dükkânına haciz gelmiş.

FATMA KADIN — Uyy, anaa...

SADIK — Gelmiştir. Anlıyordum biraz biraz ya...

KOMŞU — *(Şaşkın)* Ne anlıyordun?

SADIK — Hiç. Ne anlıyacağım? Kaç kez gittim kapalı. Hiç de bir çalışmaz olduydu. Yanda kasaba sorarım, «bilmeyiz, şimdi kapadı, çıktı» derler. Öte yandaki bakkala sorarım, bıyık altından gülerler...

KOMŞU — O niyeymiş?

SADIK — Ne bileyim? Söyliyenin günahı üstüne. Orda şakalaşırlarken duyduydum. (*Fatma Kadına*) Git kız sen... Al kızını da git mutfağa. Ne oturuyorsun lök gibi orda. Git bak bakalım. Bulaşık ne varsa yıka, hadi.

FATMA KADIN — *(İsteksiz kalkar)* He ya, bakıyım. Zati bakacağıydım. Emme n'olmuş ki beyimin dükkânına böyle?

SADIK — Çok söylenme domuzun kızı! Git bak işine hadi...

KOMŞU — Bak orda çocuğun kirli bezleri var. Önce onları al da çalkalayıver banyoda. Kirli götürme.

FATMA KADIN — He ya. Öyle ediym hanımım... *(Bezleri, çocuğu alır, soldaki kapıdan çıkar.)*

KOMŞU — *(Sadık'a)* Neymiş şakalaştıkları?

SADIK — Kadın kısmına söylemem doğru mu bilmem ya, artık kusura bakmayın. Gerekmezse Hanım ablaya da söylemeyin. Sözde Arif bey bir kötü kadının peşine dadanasıymış.

KOMŞU — Arif bey? Hadi canım, olmaz öyle şey. Arif Beyi sen mi anlatacaksın bana?

SADIK — Benim, dükkânın orda, komşularından duyduğum bu. Bana demediler elbet... Beni bilmezler. Öyle soruyordum da önceki gün... Fatma Karısı için işte... Orda tesadüfleyin duydum. Haciz maciz geldiyse madem, vardır bi hikmeti.

KOMŞU — *(Yine boş bulunur.)* Eğer Arif Bey de bunu yaptıysa!..

SADIK — Eh yapar. Erkektir. Evli de değil üstelik...

KOMŞU — *(Toparlanır)* Neyse. Neyse... İşte durum bu. Kendin daha iyisini biliyorsun Sadık Efendi.

Daha iyi dedin ya işte. Demek ki burayı unutmak gerek. Fatma Hanımın artık hiç hizmetçi falan tutacak durumu yok. Eskiden de yoktu ya, ben asıldım kadıncağıza. Rahat eder sandım.

SADIK — Fatma da bir kusur etmedi herhal. Elinden geldiğince çalıştı.

KOMŞU — Yoo, Fatma iyi kadın, neme lâzım. Allah var kul var. Ama yine de yürümüyor işte. Görüyorsun. Hele ortada o kadar da çocuk olunca, insan kulak arkasına atamıyor...

SADIK — Ben de şaştım. Bazı düşünürüm, düşünürüm, «Ne yapayım?» Ne yapacağımı bir türlü bilemem.

KOMŞU — Ee Sadık efendi, bana sorarsan, ben de bilemedim bu işler neyin nesi. Ortada bir çatlak var ama, nerde? Hepimiz el birliği ile tutturalım dedik, tutturamadık.

SADIK — Beni de kınamayın. Nah bazen şuramı sıkı sıkıveriyorlar. Düz yolu şaşırıyorum...

KOMŞU — Öyledir. İçine girip bilmeli ki... Hadi gel; toplıyalım Ziya'nın, kızın öteberisini de... *(Bezleri, şişeleri, toplamaya koyulur. Sadık salıncağı çözmeye başlar)* Allah vere de Arif Bey gerçekten hastahanede olmasa...

SADIK — O niyeymiş?

KOMŞU — Ne bileyim? Pek de anlamadım ya, bir de adamcağızın kalbine vurduysa bu haciz işi...

SADIK — Allah korusun canım...

FATMA KADIN — *(Soldaki kapıdan bir kolunda çocuk, öteki elinde yıkanmamış bezlerle gelir.)* Ah hanımım, beyimin yatağı yapılmamıştı, yapıverdim.

KOMŞU — Yıkamadın mı onları?

FATMA KADIN — Sonra yıkarım hanımım. Bunun acelesi ne?

SADIK — Yine kapı dinlemiştir. İşi ne?

FATMA KADIN — Aaa, valla kitap çarpsın ki... Naha şu çocuğumun ölüsünü öpeyim...

KOMŞU — Sus kız, söyleme öyle! Bu ne biçim yemin?

FATMA KADIN — He ya, hanımım. Baksana ne diyo...

SADIK — Hadi sallanma. Sar şunları.

(Fatma kadın isteksiz dolanır.)

KOMŞU — Git mutfaktan biraz kâğıt getir..

FATMA KADIN — Ziya da gelmedi.

KOMŞU — Yine seni aramıya çıkmıştır. Ya da oyuna dalmıştır. Gelince ben arkanızdan yollarım. *(Sadık'a)* Okuldan alma oğlanı Sadık efendi. Haylaz maylaz ama, okuyup gidiyor işte. Gelecek yıl da, baktın yine elin darda, uğra bana, çocukların kitaplarını vereyim. Bu yıl Orhan'ınkiler, gelecek yıl ona iyi gelir. Üst baş da veririm.

SADIK — Ben işe girersem... Kardeşlerine kim bakar? *(Fatma Kadına)* Anla işte, hiç çaresi yok. Bunu yanında götüreceksin.

FATMA KADIN — İyi, götürüym... Nasıl götürüym? Kim alır kucağımda çocukla beni?

SADIK — İlkten götürmezsin... Sonra...

KOMŞU — Sadık efendi... Başlama yine...

SADIK — E, ne deyim? Siz bir yol gösterin öyleyse? Ziya okula gitsin. Ben işe. Fatma işe. Emzikteki çocuk ne olsun? Kızın biri üç yaşında, oğlanın biri dört yaşında... Ya Ziya okula gitmeyecek, ya ben işe gitmeyecem, ya bu alacak kızını yanına...

KOMŞU — Artık bilemem orasını...

FATMA KADIN — Ben diyom ki hanımım... Bak dinle hele bi yol... Ben diyom ki... Hanımımın da başı sıkıntıda... Beyim hastahanedeyse...

SADIK — Bi de yemin ettin kocaman kocaman domuzun kızı...

(Bir sumsuk atar.) Hani dinlemediydin kapıyı?

FATMA KADIN — He ya, kim demiş diğnedim deyi? Sumsuklayıp durmasana gayrı her bir fırsatlayın, her bir fırsatlayın...

(Ağlamağa başlar.)

SADIK — Zırlama bir de!..

FATMA KADIN — *(Ağlaması durur.)* Hemi ben diyom... Bırakmasam hanımımı. Aylık vermese de dururum n'olacak. O ne yirse biz de yirik... Şu sıkıntılı gününde bi can yoldaşı...

KOMŞU — A, sen sandığımdan da aptalsın Fatma kadın? Ya da çok akıllısın da ben anlamadım. Ayol bak dinlemişsin de. Fatma hanım ne yiyip, ne içecek, düşünmüyorsun.

FATMA HANIM — Sana durayım hanımım.

KOMŞU — Ne?

SADIK — Git getir şu kâğıdı da sar bunları hadi!

FATMA KADIN — He ya, yalan mı? Hanımım biliyo gayri bizi. Saklımız gizlimiz mi galdı? Ağnarsa bi bu hanımım ağnar, bi de öteki hanımım...

(Sağdaki kapıdan Fatma Hanım sessizce, bir kez daha çökmüş olarak girer. Elinde buruşuk bir kâğıt. El ilânı gibi bir şey.)

KOMŞU — *(Atılır)* Geldin mi kardeşim? Gel, geç otur. Yorulmuşsun. *(Fatma Hanım sessizce yürür, odanın ortasına gelir.)*

FATMA KADIN — *(Atılır)* Alayım mantonuzu hanımım.

FATMA HANIM — Dursun, gideceğim.

KOMŞU — Nereye? Ne olmuş? Doğru muymuş? *(Fatma Hanım başını sallar.)* Arif bey nerde?

FATMA HANIM — Hastahanede.

KOMŞU — Gördün mü sen kendisini? *(Fatma Hanım başını sallar.)* Nesi var?

FATMA HANIM — İnme inmiş.

FATMA KADIN — Uy benim gözel beyim uyy! *(Kolunda çocukla mutfağa gider. Ordan ağladığı duyulur.)*

KOMŞU — *(Sadık'a)* Git sustur şunu, allahını seversen.

(Sadık mutfağa gider.) Değildir komşum. İyice soruşturdun mu?

FATMA HANIM — *(Başını sallar.)* Zaten hemen oracıkta, hacizciler gelince olmuş.

KOMŞU — Haciz niyeymiş peki, böyle durup dururken?

FATMA HANIM — Durup dururken değil ki. Çoktandır farkındaydım. Bir kadın vardı galiba. Nasıl bir kadın bilmiyorum. Arif'i varlıklı sandı belki de.

KOMŞU — Ayol olur mu komşum? Arif yapar mı böyle şey? Seni hiç düşünmemiş olur mu?

FATMA HANIM — Otuz yıl düşündü, yetmez mi? Kadını sevmiştir. Hakkı değil mi sevmek? Bilirdim. Arif, kadın sevgisine muhtaçtır.

KOMŞU — Evlenmek sözünü ondan ettirmezmiş demek?

FATMA HANIM — Beni düşünmüştür. Öyle bir

kadınla olamıyacağımı düşünmüştür. *(Silkinir)* Nüfus kâğıdı ile para götürüp hastahaneden çıkartmam gerekiyor. Eve getireceğim. İnme bu, orda ne diye yatacak.

(Bütün bu sahne boyunca oda gitgide kararır.)

KOMŞU — Bekle bizimki gelsin. Birlikte gidersiniz.

FATMA HANIM — Öyle. Düşündüm, aklıma başka bir çare de gelmedi.

KOMŞU — Gördün mü sen şu olan işi? O dükkânda senin de o kadar emeğin vardı.

FATMA HANIM — Unut dükkânı. *(Zorla gülümsemeye çalışır)* Yine tel - duvak takamadın bana, gördün mü?

KOMŞU — *(O da zorla gülümsemeğe çalışır.)* Bekleriz, acelesi ne? Bir gün takarım elbet. Nedir o elindeki?

FATMA HANIM — Bilmem ki. Hastanenin kapısında tutuşturdular. Atmamışım da baksana...

FATMA KADIN — *Mutfak kapısından gelir. Lâmbanın düğmesini çevirir.)* Karanlık oldu da hanımım..

KOMŞU — *(Kâğıda bakar okur)* «Ete boykot. Gönlümüz sizinledir. Kadınları Kalkındırma Derneği» *(Kâğıdı buruşturup sobaya atarken)* Gördün mü bak. Gönüller bir olsun.

FATMA KADIN — Neymiş hanımım? Et mi dağıtıyorlarmış?

KOMŞU — Yok canım. Et yemiyeceksin... Gönlünü geniş tutacaksın.

SADIK — *(Elinde gazete kâğıdına sarılmış paketlerle mutfak kapısından girer.)* Hadi kız, hazır mısın?

FATMA KADIN — Dur hele, domuzun oğlu, acelen ne? Hanımımın bir hatırını bile soramadım...

KOMŞU — Gene gelir sorarsın. Hadi. Şimdi komşumun işi var.

FATMA KADIN — Hakkını helâl et hanımım.

FATMA HANIM — Sen de sağol. Kusura da bakma. Göndermek istemezdim ama...

SADIK — Beyağbiye de geçmiş olsun.

FATMA KADIN — He ya. Tez iyileşir inşallah.

FATMA HANIM — İnşallah.

FATMA KADIN — Kalıyım hanımım. Para pul istemem. Sen kal dersen, kalıyım.

FATMA HANIM — İsterim ama, elimden ne gelir Fatma kadın. *(Yanına gider, çocuğun yüzünü açar bakar.)* Bak senin kucağında nasıl uyuyor mışıl mışıl.

FATMA KADIN — Emzirdim de hanımım. Size de yük oldu. Eziyet oldu.

FATMA HANIM — Düğününde beni unutma.

FATMA KADIN — Unutur muyum heç hanımım. Tez allah bahtından güldürsün de...

KOMŞU — Hafta sonları ne getir de görelim kızı. Pek de güzel olacak maymun.

SADIK — Dedi ya, kendi güzel olup n'olacak, Bahtı güzel olsun. Eni sonu bir kız işte.

FATMA HANIM — Öyle dersen öyle. Öyle demezsen vardır bir çıkar yol elbet, kız da olsa.

KOMŞU — Hadi bakalım. Güle güle... güle güle. *(Cüzdanından para çıkarır. Fatma Kadına)* Al şunu. Kaç bulaşık parası birikti, vermediydim.

FATMA KADIN — N'olacaktı hanımım? Kalıverseydi. Ben yine boş zamanlarımda uğrarım. İşiniz ne olursa bakıveririn. Eh, kalın sağlıcakla hanımlarım.

İKİSİ — Güle güle.

SADIK — *(İkisine)* Sağ olun.

İKİSİ — Güle güle. *(Sadık ve Fatma Kadın sağdaki kapıdan çıkarlar. Fatma Kadın geri gelir. Fatma Hanımın elini öper. Yeniden çıkar.)*

KOMŞU — *(Arkalarından seslenir.)* Uçkurunuzu da biraz sıkı tutun artık ha!.. *(Bir süre. Kapı kapanır.)*

FATMA HANIM — *(Arkalarından bakar.)* O kadar istedim. O kadar tutturmaya çalıştım. Hiç birbirimize yar olacak halimiz yok ki. *(Gider üstünde mantosuyla divanın üstüne oturur.)* Çalışmadım mı ben? Görüyorsun işte. Bak Fatma Kadına. O da çalışıyor bütün gün. Yarın o Amerikalıların yanına giremezse ne olacak? Sen çalışmıyor musun bütün gün? Biz hiç hazırlanamadık ne bu güne, ne yarına...

KOMŞU — Üzme kendini.

FATMA HANIM — O kadar tutturmaya çalıştım. Sanki kilit taşı olmayan bir kubbenin altındayız. Bir çürük tavanın. Bir yerinde bir çatlak var ama, nerede?

KOMŞU — Ay sende mi? Aynı şeyi ben söylüyordum demin. Doğru. Bir yerde bir çatlak var ama nerde? Neyse, benimki belki de gelmiştir. Çıkıp bakıyım... Haber getiririm... Sen de hazırlan. *(Sağdan çıkar.)*

FATMA HANIM — *(Işıklar yavaş yavaş kararırken başını iki eli arasına alır. Divanın üstünde öyle yalnız oturur. Sonra yerde bir şey görür. Eğilir, alır. Çocuğun lâstik memesidir bu. Memenin halkasını parmağına takar, bilinçsiz döndürmeğe başlar Bu bilinçsizce küçük hareket bir düziye sürerken ışıklar iyice kararır.)*

PERDE

SINIRLARDA

AŞK - KIŞ - BARIŞ

(Oyun : 3 Sınır - 2 Bölüm)

K İ Ş İ L E R

ADAM (Baloncu - Alıççı - Sucu vb.)

ÇOCUK (Tebrik satan - Kâğıttan uçak yapan - Su getiren vb.)

KADIN (Genç Kız - Motelde bekleyen - Çadırda oturan.)

ERKEK (Genç Adam - Motelde bekleyen - Çadırda oturan.)

6 KİŞİ (Bando Takımı - Dansedenler,
I., II., III., IV., V. ve VI. Sivil P. ler,
I., II. ve III. İnekler,
I., II. ve III. Diplomatlar.)

N o t

III. Sınırın küçük bir bölümünün yazılmasında, Mac Laren'in 1940'larda yaptığı bir «court métrage»ın, 1967 yazında bir yabancı dergide çıkmış olan kısa özetinden esinlendim.

A. A.

I. BÖLÜM

I. SINIR

Sahne balonlarla süslüdür.
Şurada-burada eğri-büğrü yazılmış «Bayramınız Kutlu Olsun» sözleri okunur.
Bir köşede on iki yaşlarında bir çocuk tebrik kartları satar.
Bir baloncu, elinde bir çubuğa takılmış balonlarıyle geçer.

BALONCU — Balon, balon!.. Çocuklara balon, büyüklere balon!.. Ağlayana balon, gülene balon! Evlere, bahçelere balon!..

ÇOCUK — (*Bağırmadan*) Baloncu amca...

BALONCU — (*Geçer, gider*) Balon, balon! Çocuklara balon!..

ÇOCUK — (*Haykırır*) Eşinize, dostunuza, ananıza - babanıza, sözlünüze - sevgilinize tebrik kartları!.. Tebrik! Tebrik!. Sözlünüze - sevgilinize, ananıza - babanıza, eşinize.. dostunuza tebrik kartları!.. Tebrik! Tebrik!..

BALONCU — (*Balonlarıyla yeniden geçer*) Ağlayana-gülene, çocuğa-büyüğe, eve-sokağa balon, balon!.. Çocuklara balon! Büyüklere balon! Balon, balon!..

ÇOCUK — (*Haykırır*) Tebrik kartları! Tebrik, teb

rik!.. (*Baloncu önünden geçer. Çocuğun sesi düşer*): Eşinize-dostunuza... Ananıza-babanıza... Tebrik.. Teb..rik... (*Fısıldar*) Baloncu amca.. Baloncu...

BALONCU — (*Durur*) Tebrik yazmayacağım.

ÇOCUK — (*Bir kart uzatır. Gülümser*) Bu kedili.. (*Bir başka kart uzatır.*) Bu manzaralı... (*Bir başkasını uzatır.*) Bu çiçek.. Çiçekli bu.. Hem içi de yazılmış.. Hazır.

BALONCU — (*Haykırır*) Balon!.. Balon!..

ÇOCUK — (*Haykırır*) Tebrik!.. Tebrik!..

BALONCU — Ben göndermeyeceğim. Anladın mı? Kart göndermeyeceğim!

ÇOCUK — (*Çabuk çabuk konuşur*) Bak ne yapabiliriz.. Ben sana şu içi hazır yazılmış kartı versem...

BALONCU — İstemez.

ÇOCUK — Ama bak nasıl hoşuna gidecek. Kimseye göndermesen bile hoşuna gidecek. Cebinde taşırsın.. Kendi kendini kutlarsın. (*Çocuk kartı vermek için öylesine isteklidir ki, Baloncu yavaş yavaş bu içtenliğin etkisinde kalır. Elini uzatır. Ama karta dokunmaz.*)

BALONCU — Çiçeklisi bu mu?

ÇOCUK — Bu.

BALONCU — Yazısı da var mı dedin?

ÇOCUK — Var. Bak istersen.

BALONCU — (*Elini çeker*) İstemiyorum. Tebrik göndermeyeceğim.

ÇOCUK — (*Elini indirmez. Hep umutlu*) Bana bir balon verir misin? Sana bu kartı verirdim. Bende birçok kart var.. Sende de birçok balon...

BALONCU — (*Sevinir*) Ne renk olsun balonun?

ÇOCUK — (*Eliyle kocaman, şeker pembesi bir balonu gösterir.*) Şu...

(*Baloncu balon çubuğundan kocaman, şeker pembesi balonu çözer. İpinden tutup çocuğa uzatır.*)

BALONCU — (*Çok kıvançlıdır*) Ben de bugün hep birine bir balon vermek istiyordum...

ÇOCUK — (*Balona büyük bir beğeniyle bakar. Sonra ipinden kart sattığı tablanın kıyısına bağlar.*) Güzel bir balon bu, değil mi? En güzeli bu bence.

BALONCU — Onu seçtin. Onun için en güzeli bu sence...

ÇOCUK — Niye ama? Sence güzel değil mi?

BALONCU — (*Bir tablada bağlı balona, bir elindekilere bakar. Gülümser.*) Belki... Haklısın. (*Yürür*) Balon, balon!. Çocuklara balon...

ÇOCUK — (*Seslenir*) Çiçekli kartı almadın! (*Koşar. Kartı baloncuya verir*) Güzel bir karttır bu da. Belki de bendeki kartların en güzeli. Al. (*Baloncu kartı alır. Beğeniyle bakar.*)

Gönderecek biri vardır...

BALONCU — Öyle. Güzel bir kart. Kış çiçekleri bunlar. En güzel kış çiçekleri...

ÇOCUK — Ben de, bunlar ne çiçeği acaba, deyip duruyordum. Hiç bilmezdim bu çiçekler ne çiçeği..

BALONCU — Kimi aşk çiçeği der, kimi barış çiçeği, kimi de kış çiçeği. (*Beğeniyle yeniden karta bakar.*) Bence bunlar kış çiçeği. Barış çiçeği nasıldır, hiç görmedim çünkü.

ÇOCUK — Bir ağbi var. Geçen yıl «üstünde barış dalı olan bir kart sende de yok çocuk» demişti. Demek ki bir dal o. Bir yaprak falan. Bütün gece kartların

arasında aradım durduydum. Üstünde barış dalı olan kartı aradım. Belki vardı da ben bilemedim. Öyle değil mi ama? Üstünde dal, ağaç falan olan öyle çok kart var ki...

BALONCU — (*Kartı cebine koyar. Bağırarak çıkar.*) Balon, balon!.. Çocuklara-büyüklere, evlere-sokaklara balon!..

ÇOCUK — (*Ağır ağır tablasının başına döner. İsteksiz bir sesle*) Tebrik!.. Tebrik!.. Eşinize-dostunuza, Sevgilinize-sözlünüze.. (*Balona beğeniyle bakar. Gülümser*) Kardeşinize, ananıza, babanıza! Tebrik, tebrik!..

(*Bir Genç Kız gelir.*)

G. KIZ — Balonun ne güzel.

ÇOCUK — (*Böbürlenerek*) Biliyorum.

G. KIZ — Çocuk olsam isterdim bunu senden.

ÇOCUK — Baloncu öyle demiyor. «Küçüklere-büyüklere, herkese balon,» diyor.

G. KIZ — Her neyse. Ben balon istemiyordum zaten. (*Döner, balona bakar*) Sadece güzel bir balon olduğunu söylemek istemiştim.

ÇOCUK — Güzel. Evet.

G. KIZ — (*Kartları karıştırır*) Üstünde barış çiçekleri olan bir kartın var mı?

ÇOCUK — Neden?

G. KIZ — Ne neden?

ÇOCUK — Neden üstünde barış çiçekleri olan bir kart arıyorsunuz?

G. KIZ — (*Hüzünlü*) Bilmem.. İşte.. Güzel çiçeklerdir. Belki de ondan.

ÇOCUK — Balonumdan daha mı güzel?

G. KIZ — Bilmem.. Aslında.. Balon başka şey, çiçek

başka... Yani çiçekli kart demek istiyorum. Yok mu öyle bir kartın?

ÇOCUK — Sanırım.. Sanırım bir tane vardı. Sattım.

G. KIZ — Yazık.

ÇOCUK — İlle üstünde barış çiçekleri bulunan kart mı olması gerek?

G. KIZ — İsterdim.. Hep aradım, bulamadım. Belki seni yanıltıyorum. Belki kış çiçekleri demem daha doğru. Çünkü bazı kimseler bunlara kış çiçeği diyor.

ÇOCUK — Belki de barış dalıdır sizin aradığınız.

G. KIZ — Yok. Değil.. Hayır... Bir çeşit çiçek.

ÇOCUK — Hiç gördünüz mü?

G. KIZ — Sen bilmiyor musun ne biçim bir şey olduğunu?

ÇOCUK — Biliyorum.. Dedim ya, tek vardı, sattım. Ama pek emin değilim.. Üstündekiler gerçekten barış çiçeği mi idi, yoksa kış çiçeği mi? Başka bir kart versem? Bakın, bu kedili. Bu da manzaralı.. Bu çocuk. Güzel bir çocuk ama...

G. KIZ — Hayır. Benim aradığım bunlar değil.

ÇOCUK — Yazık. Ama bu da güzel, bakın. Çiçekli hem.

G. KIZ — Biri bir kez barış çiçeklerini sevdiğini söylemişti bana. «Çünkü bunlar aşk çiçekleridir» demişti.

ÇOCUK — Öyleyse bunlar işinize yaramayacak?

G. KIZ — Yazık ki hayır.

ÇOCUK — Yazık.

G. KIZ — (*Döner. Büyük bir beğeniyle balona bakar.*) Balonun gerçekten güzel. Patlatma sakın.

ÇOCUK — (*Üzgün*) Ama nasıl olsa patlar, değil mi?

G. KIZ — Sanırım.

ÇOCUK — Ben oynamayacağım. Yine de.. Bilinmez ki.

G. KIZ — (*Çıkmak için bir adım atar. Sonra döner. Gülümser.*) Kutlu olsun...

ÇOCUK — Ne?

G. KIZ — (*Utanmıştır*) İşte... (*Başıyla çevresini gösterir.*)

ÇOCUK — (*Gülümser*) Sizin de.

(G. Kız yürür. Çocuk bir an duralar. Sonra, usulca) Bayan...

G. KIZ — (*Döner*) Buldun mu aradığım kartı?

ÇOCUK — Hayır. Ama...

G. KIZ — Buldun sanmıştım.

ÇOCUK — Bir başka yerde bulursunuz belki. Şeyde...

G. KIZ — Yok. Artık arayabileceğim hiç bir yer kalmadı. (*Gülümser*) Aldırma. Bulamamam daha iyi.

ÇOCUK — Çok istemiyordunuz öyleyse?

G. KIZ — Çok istiyordum. Evet. Bulamadığıma üzgünüm. Ne var ki.. Hiç aramak istemeseydim yani... Yani bulunması güç bir şey olmasaydı... Daha iyiydi.

ÇOCUK — Şey.. (*Birden karar verir*) Balonu ister miydiniz?

G. KIZ — Efendim?

ÇOCUK — Balonu diyorum. Onu. Çok sevmiştiniz..

G. KIZ — Evet. Çok güzel.

ÇOCUK — İster misiniz?

G. KIZ — Ben.. Hayır. (*Güler*) Çok komik olurdu

değil mi? Kendi kendime bir balon almak?..

ÇOCUK — Neden ama? Herkes almıyor mu? Bütün çocuklar.. Sonra büyükler.. Evlerini, lokantalarını, bütün ışıklı bahçelerini süslemek için?..

G. KIZ — Evet. Ne var ki ben.. Nasıl anlatsam? (*Kesin*) Balon alacak kadar yaşlı değilim henüz. (*Yeniden kararsız*) Demek istiyorum ki...

BALONCU — (*Elinde balonlarıyle gelir*) Balon!.. Balon!.

(*Çabucak geçer.*)

(*G. Kız'la Çocuk, Baloncu'nun arkasından bakarlar. Baloncu ikisini de görmez. Çocuk bir G. Kız'a, bir Baloncu'ya bakar. Duraklar. Sonra usulca:*)

ÇOCUK — Baloncu amca...

(*Baloncu kendi sesinden çocuğu duymaz. O bir yandan, G. Kız öte yandan çıkmışlardır. Çocuk koşar. G. Kız'ın arkasından seslenir*) Aradığınız kartı size bulabilirim sanıyorum! Az sonra mutlak uğrayın!

(*Döner. Balonu bağladığı yerden çözer. Beğeniyle bir kez daha bakar. Sonra omuz silker*)

Kimseye verecek değilim ki.

(*Koşarak Baloncu'nun peşinden çıkar.*

Sahne bir ton kararır. Bir an. Karışık seslerin ardından bir marş duyulur.

Asker kılığında bir Genç Adam gelir. Durur. Marşı dinler.)

BİR SES — Dikkat! Dikkat! Yoklamaları yapılanlar hemen kıtalarına katılsınlar!. Yoklamaları yapılanlar hemen kıtalarına katılsınlar! Dikkat! Dikkat!..

(*Ses kaybolur.*
Marş alçaktan duyulur.)

BALONCU — (*Çıktığı yönün ters girişinden gelir.*) Balon! Balon!.. Çocuklara-büyüklere, evlere-sokaklara balon!..

G. ADAM — Görebilir miyim balonlarınızı?

BALONCU — Buyrun, bakın.

G. ADAM — Güzel balonlar. Büyük ve güzel...

BALONCU — İsterseniz yeşilinden alın. İsterseniz sarı-yeşil-mavi-kırmızı, dört renk vereyim. Eğlenti salonu içinse...

G. ADAM — Hayır. Benim istediğim tek bir balon.

BALONCU — Çok alacaksanız şişirilmemiş vereyim diyecektim...

G. ADAM — Şişirilmiş olsun. İyice şişirilmiş kocaman bir balon.

BALONCU — Şu sarı nasıl?

G. ADAM — Benim istediğim... Nasıl anlatsam bilmem ki.. Şöyle pembe.. Yani iyice pembe.. Şeker pembesi bir balondu da..

BALONCU — (*Hemen döner. Tebrik kartlarının bulunduğu tablaya bakar.*) Yazık. Öyle bir balonum vardı, ama şimdi verdim.

G. ADAM — Belki şişirilmemişlerin içinde vardır.

BALONCU — (*Torbasını karıştırır*) Biliyorum. Başka yok. Bir tekti o. Güzel bir balondu. Gerçekten güzel bir balon. Burda başka pembeler de var. Bakın isterseniz.
(*Birlikte birçok balon şişirirler.*)
Bu nasıl sizce?

G. ADAM — Bilmem ki.. Hayır. Bu değil benim

aradığım. Şeker pembesi... Parlak.. Bir fânus gibi parlak olacak.

(*Bir balon şişirir.*)

Bu, o renk olabilir sanmıştım.

(*Balonu söndürür. Torbaya atar.*)

BALONCU — (*Bir başka balon şişirir.*) Bakın, bu güzel bir pembe işte.

G. ADAM — Biraz turuncuya çalıyor.

BALONCU — (*Balonu söndürür. Torbasına atar.*) Yazık. Aradığınız balonu vermek isterdim. (*Tablanın olduğu yere doğru bakar.*) Yani.. Az önce olsaydı...

G. ADAM — Yazık. Evet.

BALONCU — (*Sopasının ucundan bir balon gösterir.*) Ama bakın, bu kırmızı da çok parlak.

G. ADAM — Biri bir kez bana «Bir balonum olsa.» demişti. «Şöyle kocaman, şeker pembesi bir balon. Bir fânus gibi parlak ve sağlam...» Bütün dünyayı onun içine koymak istiyordu da...

BALONCU — Öyleyse bunlar hiç işinize yaramayacak?

G. ADAM — Yazık ki hayır.

(*Yürür.*)

BALONCU — (*Bir an duraklar. Cebinden çiçekli kartı çıkarır. Beğeniyle bakar. Sonra, usulca*) Bayım...

G. ADAM — (*Döner*) Buldunuz mu aradığım balonu?

BALONCU — Hayır.. Fakat.. (*Elindeki karta bakar. Utangaç*) Yine de.. (*Kartı uzatır*) Kutlu olsun.

G. ADAM — Ne?

BALONCU — (*Gülümser. Başıyla çevresini gösterir*) İşte...

G. ADAM — (*Kartı alır*) Sizin de. (*Gülümser*) Çok güzel bir kart.

BALONCU — (*Sevinir*) Evet. Üstünde kış çiçekleri var.

G. ADAM — Öyle. Ben bunlara barış çiçekleri derim.

BALONCU — Gerçekten emin misiniz?

G. ADAM — Neye?

BALONCU — Bunların barış çiçekleri olduğuna?

G. ADAM — Bilmem ki. Belki... Belki öyle olması gerekir, diyorum da ondan.. İyi anımsıyamıyorum, fakat.. Sanırım çok küçükken biri bana «Bu çiçekler de barış gibi» demişti. «Bir türlü tam açamadılar.»

BALONCU — Gerçekten açmaz mı bunlar?

G. ADAM — Açmaları gerek. Bakın, hep patlamaya hazır bir duruşları var.

(*Kartı bir kez daha bakar. Geri uzatır.*)

BALONCU — Sevmediniz mi kartı?

G. ADAM — Tam tersi. Çok sevdim.

BALONCU — Size aradığınız balonu veremedim. Onun için.. İsterseniz bunu..

G. ADAM — Size de biri vermiş olmalı.

BALONCU — Öyle.

G. ADAM — İyi saklayın onu. Çok iyi.. Bilmem ki. Belki bir gün sizden ya da başka birinden böyle bir kart almaya hakkım olur.

(*Marş yükselir.*)

Dünyayı pembe bir balona koyamayınca.. İşte. Gitmek gerek.. Öyle değil mi?

(*Yürür.*)

BALONCU — (*Seslenir*) Bayım... Beklerseniz eğer.. Ben..

(*G. Adam durur. Tam o sıra önlerinden bir bando takımı geçer. Bando takımı bayram çocuğu kılığına girmiş büyüklerden kuruludur. Trampet ve borular çalarak karışık adım yürür ve adımlarını birbirine uydurmaya çalışırlar.*)

BANDO T. — Sağ-sol! Sağ-sol!
Sağ-sağ! Sol-sol!
Sağ-sağ!
Sol-sol!
Sağ-orta!
Sağ-orta!
Sol-orta!
Sol-orta!
Orta-sol! Orta-sol!
Orta-sağ! Orta-sağ!
Sol-orta! Sağ-orta!
Sağ-sol!
Sol-sağ! (vb..)

(*Bando takımı hazırol duran Baloncu ile selâm duran G. Adam'ın arasına girer. Bandocu ve G. Adam birbirlerinden uzakta kalır ve artık birbirlerini göremezler. Birden Bando Takımı karışır. Marş caza döner. Bayram çocuğu kılığına girmiş büyükler çılgınca dansetmeye başlarlar.*)

BALONCU — (*Sesini G. Adam'a duyurmaya çalışır.*) Siz bekleyin burda! Bayım!.. Bayım!.. Pembe balon var ya?.. Bayım!

(*Sesini duyuramaz. G. Adam kalabalığın arasına karışır. Kaybolur.*

G. Kız gelir. Köşede duran tebrik kartları tablası-

nın yanına güçlükle gider. Durur. Beklemeye koyulur. Baloncu ve G. Kız bir süre dansedenlere bakarlar. Birden bir «toplan borusu» duyulur. Bando Takımı çok düzenli çift sıra olur. Mızıka başlar.

Bando Takımı aşağıdaki sahne boyunca mızıka eşliğinde çift sıra, uygun adım ortada dönenir. Adım sesleri gittikçe bir uğultuya dönüşür. Baloncu ve G. Kız seyretmekten yorulurlar.)

G. KIZ — (*Baloncu'ya*) Özür dilerim. Acaba...

BALONCU — Özür dilerim bayan. Buralarda bir çocuk gördünüz mü?

G. KIZ — Bayram kartları satan bir çocuk gördünüz mü?

BALONCU — (*Sersemlemiştir*) Pembe balon ister misiniz? Yani.. Şey..

G. KIZ — Çocuk yeniden uğramamı söylemişti de..

BALONCU — Asker delikanlı nerde? Gördünüz mü?

G. KIZ — Ben pembe balonu istemedim. O da dedi ki.. Ben.. Şey.. Duyuyor musunuz beni?

BALONCU — Şimdi burada idi. Çocuk bana dedi ki.. Ben de ona şeyi verdim...

G. KIZ — Bir kart arıyordum da.. Bir tebrik kartı...

BALONCU — Ben pembe balonum yok, dedim. Yani onun aradığı şeker.. Yani, şey.. Fânus.. Anlıyor musunuz? Sonra dedim ki.. Beklemesini söyledim..

G. KIZ — Bilmem ki daha beklemem mi gerek? Belki de artık oynamaya gitti. Güzel bir balonu vardı..

BALONCU — Sanırım beni duymadı. Duysaydı beklerdi.. Bilmem ne söylediğimi anlıyor musunuz?

G. KIZ — Neden, bilmiyorum ama, yeniden gelmem gerektiğini düşündüm. Doğru değil mi?

BALONCU — Belki yanlış anladı. Ben şeyi verdiğimde.. İçimden öyle geldi de ondan... Öyle olmasa neden değil mi?

G. KIZ — Çocuğun nerde olduğunu bilsem...

BALONCU — Ben çocuğu aramağa gidebilirdim. Demek istediğim oydu.. Belki... Duyuyor musunuz ne dediğimi?.

G. KIZ — Bilmem anlatabildim mi?

BALONCU — Balon ister miydiniz?

G. KIZ — Birine bir şey vermek istedim ama...

BALONCU — Birine bir şey vermek istiyordum zaten.. O da öyle olunca.. Çocuk da şeyi bana verdi..

G. KIZ — Çocuk da bana şeyi verdi.. Ben şeyi ararken o da bunu...

BALONCU — Bari şeyi şeydeyim dedim...

G. KIZ — Şey şey olunca... Duyuyor musunuz?

BALONCU — Anladınız mı bilmem?..

G. KIZ — Beklesem mi daha?

BALONCU — İşte böyle. Gideyim... Belki çocuğa yine rastlarım...

(*Balonlarıyle yürür.*)

Balon! Balon!

Çocuklara balon! Büyüklere balon!

Ağlayana balon! Gülene balon!

(*Baloncu uygun adım sahnede dönüp duran Bando Takımının arasından kendine bir yol bulmaya çalışır.*)

Balon! Balon! (*Çıkar.*)

(*G. Kız, Baloncu'nun peşinden çıkan Bando Takımı-*

nın sersemletici, tekdüzen ayak sesleri kayboluncaya ve marş duruncaya kadar bekler. Sonra)

G. KIZ — (*Seslenerek, aranarak çıkar*) Tebrikçi, tebrikçi!..

(*Çocuk G. Kız'ın çıktığı yönün ters yönünden gelir. Elinde pembe balon. Tebrik tablasının başında durur, bekler. Hep bir sağa, bir sola bakmaktadır. Bir süre bekler. Sonra balonu usulca söndürür. Cebine koyar. Asker kılığındaki G. Adam gelir.*)

ÇOCUK — (*İsteksiz*) Tebrik, tebrik!.. Eşinize-dostunuza, sevgilinize-yavuklunuza... Tebrik, tebrik!..

G. ADAM — Kutlu olsun.

ÇOCUK — Sizin de, bayım.

G. ADAM — Üç milyar kartın var mı?

ÇOCUK — Üç milyar ne kadardır?

G. ADAM — (*Gülümser*) Kimbilir? Hep bir arada hiç görmedik ki...

ÇOCUK — Üç tane ister miydiniz?

G. ADAM — Üç mü? Neden?

ÇOCUK — Bilmem... İşte... Ananıza, babanıza, kardeşinize...

G. ADAM — Birine bir şey göndermek istemiştim ama...

ÇOCUK — Bakın bu kartlar çok güzel. Bu kedili... Bu da manzaralı. İsterseniz çiçekliler de var. Sonra bakın, güzel bir çocuk bu da.

G. ADAM — (*Gülümser*) Gerçek. Çok güzel.

ÇOCUK — Almak ister misiniz?

G. ADAM — Sana gönderebilir miyim? (*Tablaya para koyar*) Üç tane...

ÇOCUK — Bana mı efendim? Tam üç tane hem de?...

G. ADAM — Öyle. Biri anandan, biri babandan, biri de kardeşinden...

ÇOCUK — Böyle olacağını hiç düşünmemiştim. Ben...

G. ADAM — Güzel bir lokantaya gidip kurulalım, ister misin? Tavanları kocaman kocaman balonlarla süslenmiş aydınlık bir lokantaya...

ÇOCUK — (*Eliyle cebini yoklar*) Balon mu dediniz? Şey.. Ben.. Yani, çok isterdim.. Ama burdan ayrılamam ki şimdi. (*Sağa-sola bakınır.*)

G. ADAM — Bütün kartları birlikte birilerine göndersek?.. Hiç tanımadığımız birilerine?..

ÇOCUK — (*Sevinir*) Ne güzel olurdu!

G. ADAM — Biri bir kez benden şöyle bütün dünyayı içine koyabileceği bir şey istemişti... Ona söz verdim...

ÇOCUK — Anlıyorum efendim. Ben de işte onun için burada durup beklemek istiyorum. Birine söz verdiğim bir şey için...

G. ADAM — Anlıyorum. Ben de durup beklemeyi, bulana kadar arayabilmeyi isterdim. Ama ben bekleyemem ki..

ÇOCUK — Vermeyi çok istediğiniz bir şey için mi?

G. ADAM — Bulmayı çok istediğim bir şey için.

ÇOCUK — Mutlak gitmek zorunda mısınız?

BİR SES — Dikkat Dikkat! Yoklamaları yapılanlar hemen kıtalarına katılsınlar! Dikkat, dikkat! Yoklamaları yapılanlar hemen kıtalarına katılsınlar!..

(*Marş yeniden duyulur.*)

G. ADAM — Gitmek isteyen ben değilim, biliyor musun?

ÇOCUK — Anlıyorum.

G. ADAM — Yazık. Bütün kartlarını birilerine gönderebilirdik.

ÇOCUK — Yazık. (*Gülümser*) Belki başka bir yıl...

G. ADAM — Öyle... Belki başka bir yıl.. (*Yürür. Sonra durur, gülümser*) Tekrar kutlu olsun. (*Yürür.*)

ÇOCUK — (*Usulca*) Asker ağbi!.

G. ADAM — (*Döner*) Evet?

ÇOCUK — O lokantada kocaman, şeker pembesi bir balon da var mıdır?

G. ADAM — Şimdi... (*Kesin*) Sanmıyorum. (*Çıkar.*) (*Marş yükselir.*)

ÇOCUK — (*Marşı bastırmak istercesine haykırır.*) Tebrik! Tebrik! Eşinize-dostunuza, ananıza-babanıza!. Sevdiğinize! Sevdiğinize!.. Tebrik! Tebrik! Tebrik!..

(*Işıklar söner.*)

1. SINIRIN SONU

II. SINIR

Sınıra yakın bir motel.
Arka planda iki ayrı oda. Birinde Erkek, ötekinde Kadın. Ön planda motel resepsiyonu. Işıklar tekrar yandığında resepsiyonda kimse yoktur. Erkek odasında tedirgin. Durmadan sigara içer. Gözü sık sık telefonda. Kadın aynı şekilde tedirgin. Durmadan telefonun numaralarını çevirir.
Resepsiyonda telefon çalar, çalar... Kimse karşılık vermez. Kadın telefonu kapar. Gider, pencerenin önünde durur. Usanmadan yola bakar.
Motelin resepsiyonuna bir çocuk gelir. Başına motel görevlisi olduğunu belirleyen bir şapka geçirir. Tezgâhın arkasında durur. Bir yığın kâğıttan bir yığın kâğıt uçak yapmaya koyulur. Bu 2'nci oyun süresince hemen bütün uğraşı budur.
Şafak sökmekte.
Motele üç adam girer. Şapkaları gözlerine eğik.

Şapkalarının kurdelesinde «Sivil P.» yazısı okunur.
Üçü de dosdoğru resepsiyona yürürler. Adımları sessiz. Çocuk kâğıttan uçaklarına öylesine dalmıştır ki adamların geldiğini duymaz.

I. SİVİL P. — Bak bana!
II. SİVİL P. — Bana bak!
III. SİVİL P. — Bak bize! Söyle!
ÇOCUK — (*Gülümser*) Günaydın bayım. Bayım, günaydın. Günaydınlar.
I. SİVİL P. — Söyle...
ÇOCUK — Evet. Bakın, bu en dehşet uçanı! (*Kâğıttan bir uçak fırlatır.*)
II. SİVİL P. — (*Ötekilere*) Dikkat! (*Hepsi gerilerler.*)
III. SİVİL P. — Nedir bu?
I. SİVİL P. — Ha?
ÇOCUK — Bir uçak, bayım, Kâğıttan yaptım. Yapabildiğim en güzel uçak.
III. SİVİL P. — Niçin yaptın?
I. SİVİL P. — Ha?
II. SİVİL P. — Neden?
ÇOCUK — (*Bir kukla oyunu seyrettiğini sanmaktadır. Güler.*) Bilmiyorum ki.. Hoşuma gidiyor. Siz hiç uçağa bindiniz mi, efendim?
III. SİVİL P. — Niçin soruyorsun?
I. SİVİL P. — Ha?
II. SİVİL P. — Neden?
ÇOCUK — Uçaklar sınırların ötesine geçtiklerinde nasıl geri geliyorlar, bilmem ki? Bazan kâğıttan uçaklarımdan biri şurda, sınırın ötesine düşüve-

riyor. Geri alamıyorum. Orda kocaman bir alan var. Uçaklarım öyle güzel uçuyor ki.. Ama bazan işte, sınırı aşıveriyorlar.. Yani iyi uçan biri demek istiyorum, sınırı aşıveriyor.. Ben aşamıyorum ki... Geçen yıl uçurtma yapardım. Uçurtmalarımdan biri gitti gitti, sınırın öte yanında kaldı. Vermediler. Çok üzüldüm...

III. SİVİL P. — Uzatma, uzatma!.

II. SİVİL P. — Burda işin ne?

I. SİVİL P. — Ha?

ÇOCUK — Ben... Şafakla öğle arası...

II. SİVİL P. — (*Keser*) Ne demek?

III. SİVİL P. — Şifre!

ÇOCUK — Şifre ne demek?

I. SİVİL P. — İşin ne, dedik! Ha?

ÇOCUK — İşte.. Şafakla öğle arası motel müşterilerini ben karşılarım. Öte yandan bu yana gelenler... Bu yandan öte yana gidenler...

II. SİVİL P. — Peki, sonra?

ÇOCUK — Sonra mı bayım? İşte... Boş kalan zamanlarımda da hep uçak yapıyorum. Kâğıttan. (*Gider. Az önce fırlattığı kâğıt uçağı alır. Bir kez daha fırlatır. Uçuşuna büyük bir beğeniyle bakar. Üç Sivil P. ise dehşetle...*)

İşte, en güzel uçanı bu.. Ama sanırım bunu ordaki alanda uçurmasam iyi olur, değil mi? Eminim bu uça uça sınırı geçer ve yine orada kalır. Uçurtmamın geçtiği yere beni niye geçirmiyorlar dersiniz bayım?

III. SİVİL P. — İşi çeneye vuruyor bu.

II. SİVİL P. — Buradan sınıra bugün kaç kişi gitti?

I. SİVİL P. — Hah! Ha?

ÇOCUK — Bugün mü? Bugün daha olmadı ki efendim.

III. SİVİL P. — Yani dünden beri demek istiyor, aptal!

ÇOCUK — Dünden beri mi? Bilmem ki... Dün şafakla öğle arası dört yolcu vardı ama...

III. SİVİL P. — Kayıtları göster!

ÇOCUK — Hangi kayıtları bayım?

(*Bu arada odasında sabrı tükenen Erkek bir an kapıdan çıkar. Resepsiyona doğru gelir. Fakat orada üç adamı görünce acele odasına döner. Yine telefonun başına oturur. Yine bir sigara yakar.*)

III. SİVİL P. — Gelen müşterilerin kimliğini yazmıyor musunuz?

ÇOCUK — Sanırım yazıyoruz. Ama nerden gelip nereye gittiklerini yazmayız ki... Onlar söylüyorlar, fakat biz yazmıyoruz. Bize ne, diğ mi ama?.. Hem sonra ben.. Ne bileyim işte.. Bazan adlarını da yazmayı unutuyorum. (*Güler*) Uçak yapmaya dalıyorum da...

I. SİVİL P. — Defteri göster!

(*Çocuk bir defter uzatır. Kadın odasında, pencerenin önünden ayrılır. Yine telefonun başına gelir. Yine resepsiyon numarasını çevirir. Resepsiyonda zil çalar. İki Sivil P. deftere kapaklanmışlar, üçüncüsü kapı önüne gitmiştir.*)

ÇOCUK — Alo?

KADIN — Alo...

ÇOCUK — Günaydın efendim.

KADIN — Günaydın... Ben.. Şeyi öğrenmek istiyordum da... Bu ara yeni bir yolcu gelip gelmediğini.. Bir erkek.. Demek istiyorum ki.. Bugün

sabaha doğru tek başına bir erkek geldi mi?

ÇOCUK — Bilmem ki efendim. Ben nöbete yeni başladım da.. Bir bakayım, sizi ararım.. Ha, sahi.. Şimdi burada üç bay var ama... Defterdeki kayıtlara bakan üç bay...

(*Kadın irkilerek telefonu kapatır. Bir an telefonun başında donmuş kalır.*

Erkek telefonun başından kalkar. Pencerenin önüne gider. Sokağa bakar.

Çocuk hemen kâğıttan uçaklarına dönmüştür.)

II. SİVİL P. — Kiminle konuştun?

I. SİVİL P. — Ha?

ÇOCUK — Motel müşterilerinden biri, efendim.

(*Kâğıttan bir uçak yapmaya koyulur.*)

II. SİVİL P. — Niye bizim burada olduğumuzu haber verdin?

ÇOCUK — Haber mi verdim? Ama ben sizin kim olduğunuzu bilmiyorum ki...

(*İki Sivil P. gururla şapkalarını düzeltirler.*)

II. SİVİL P. — Ne istiyormuş?

I. SİVİL P. — Ha?

ÇOCUK — Erkek. Şey.. Özür dilerim...

I. SİVİL P. — (*Ötekine*) Bazı kadınlar da yani, ha?.

II. SİVİL P. — (*Başını yeniden deftere daldırır, sonra kaldırır.*) Yok.

(*Kapı önündeki yanlarına gelir.*)

III. SİVİL P. — Yok mu?

I. SİVİL P. — Yok.

III. SİVİL P. — Sınıra gitsek daha iyi.

II. SİVİL P. — Hemen çıkalım.

I. SİVİL P. — Hemen, hemen!

(*Kapıya doğru yürürler.*)

ÇOCUK — (*Arkalarından son yaptığı uçağı fırlatır. Hüzünlü*) Bir ağbi vardı. «Dünyaya barış çiçekleri atan uçaklar gerek» derdi...

(*Ötekiler durur.*)

II. SİVİL P. — Nerde o?

I. SİVİL P. — Ha?

ÇOCUK — Bilmem ki.. Öyle biri vardı sanıyorum. Ya da bana anlattılar, bilmiyorum. Belki de ben öyle olması gerek diye düşünüyorum...

I. SİVİL P. — Haaa!..

II. SİVİL P. — Yaaa!..

III. SİVİL P. — (*Ötekilere başıyla çocuğu gösterir.*) Al bir iş daha!

I. SİVİL P. — Sonra, sonra.. Çabuk olalım. Yürüyün. Geçen arabalara da göz-kulak olun.

(*Üçü de aynı usul, ölçülü adımlarla çıkarlar. Odadaki Erkek pencereden ayrılır. Telefonun başına gelir. Elini uzatır, sonra çeker.*

Kadın telefonun başında doğrulur. Yeniden resepsiyon numarasını çevirir.

Resepsiyonda zil çalar.)

ÇOCUK — Alo?

KADIN — Alo.. Bana haber vereceğinizi söylemiştiniz...

ÇOCUK — Özür dilerim efendim. Burası kalabalıktı da.. Yani deftere bakıyorlardı da..

KADIN — Neden dersiniz?

ÇOCUK — Ne neden bayan?

KADIN — Hiç.. Hiç. Sadece...

ÇOCUK — Kâğıttan uçak sever misiniz?

KADIN — Ben... Dinleyin. Bir erkek yolcu. Gece yarısından sonra burada olması gerekti. Gelir

gelmez bana haber verilmesi gerekti...

ÇOCUK — Siz ne zaman geldiniz?

KADIN — Dün. Dün akşam üzeri.

ÇOCUK — Burada hiç bir not yok efendim.

KADIN — (*Umutsuz*) Peki ama nasıl?.. Telefon bütün gece cevap vermedi... Ve bütün gece beni kimse aramadı... Oysa..

ÇOCUK — Uyuyun sayın bayan. Uyuyun... Daha çok erken.

KADIN — Bana haber verilmesi gerekti, diyorum.

ÇOCUK — Öğleyin nöbet değiştiririm. Yerime gelen bilecektir. Umarım.

KADIN — Ama ben, bekleyemem! Çok... (*Susar. Sonra*) geç olur benim için...

ÇOCUK — Sizin için ne yapabilirim? Belki.. Belki kâğıttan uçaklarımı görmek isterdiniz.. Yani beklerken demek istiyorum.

KADIN — Hayır. Ben.. (*Bir an*) Bana bir kahve gönderin en iyisi.

ÇOCUK — Fakat...

KADIN — (*Birden karar verir. Yerinden kalkar.*) Yahut durun. Ben iniyorum.

ÇOCUK — (*Sevinir*) Gelin ya. Şimdi yapyalnızım. İsterseniz size kâğıttan uçaklarımı gösteririm. (*Kadın telefonu kapar. Hep tedirgin. Bir süre duraklar. Sonra odasından çıkar.*

Erkek karar verir. Telefona uzanır. Bir an duraklar. Sonra resepsiyonu çevirir. Resepsiyonda zil çalar.)

ÇOCUK — Günaydın, efendim.

ERKEK — Günaydın. Saat kaç? Benimki durmuş da.

ÇOCUK — Beşi on geçiyor bayım. Henüz güneş doğmadı.

ERKEK — Beni arayan oldu mu?

ÇOCUK — On dört numara değil mi bayım? Hayır. On dört numarayı arayan olmadı. Hiç değil benim bildiğim kadarı...

ERKEK — (*Bir an durur, sonra*) Adımla soran?

ÇOCUK — Adınız nedir bayım?

ERKEK — Zarar yok. (*Bir an*) En iyisi bana bir sade kahve gönderin.

ÇOCUK — İsterdim. Ne var ki.. Şey.. Yani demek istiyorum ki, henüz çok erken efendim. Ocak henüz çalışmaya başlamadı.. Yine de.. Sizi oyalayabilirdim sanıyorum. Kâğıttan uçaklarımı görmek ister miydiniz?

(*Erkek sabırsız, telefonu kapar. Yeniden pencereye gider. Geride durur, dışarıya bakar.*

Çocuk önündeki kâğıt uçaklardan birini alır, fırlatır. Kâğıt uçak o an içeri giren Kadın'ın ayaklarının ucuna düşer. Kadın eğilir, kâğıttan uçağı eline alır.)

KADIN — Ürktüm birden.

ÇOCUK — Oysa sadece kâğıttan bir uçak.

KADIN — Öyle.

ÇOCUK — En güzel uçanını görmek ister miydiniz?

KADIN — (*Resepsiyonun önüne gelir.*) Her yerde hep bir çocuk olur, ne tuhaf.. Hep bir çocuk olur. Hiç bir şeyden ürkmeyen.. Ya kart satan ya da kâğıttan...

ÇOCUK — (*Hevesli*) Ben renkli renkli tebrik kartları satmayı ne çok isterdim... Birine bir manzara verirsiniz, birine bir çiçek, birine güzel bir köpek... İsterdim ama, işim burda. Hiç o güzel tebrik kartlarından satmadım ben.. Satsaydım, belki uçurtma

yapmazdım... Kâğıttan uçak da yapmazdım belki, değil mi?

KADIN — Ben.. Şey arıyordum. (*Elindeki kâğıt uçağı çocuğun önüne bırakır.*) Bir uçak değil de.. Daha doğrusu birini.. Burada olması gereken biri...

ÇOCUK — (*Kadının önüne koyduğu kâğıt uçağı sevgiyle düzeltmeye koyulur.*) Kuyruğu eğri. Daha iyi uçabilirdi yoksa..

KADIN — Duydunuz değil mi? Biri.. Bir erkek. Yalnız bir yolcu..

ÇOCUK — Eşiniz mi?

KADIN — (*Şaşırır*) Şey.. Eşim. Evet. Bu sabah, gün doğmadan benimle sınırı geçmesi gerekti.

ÇOCUK — Biliyor musunuz, ben hiç sınırı geçmedim. Burada geceleyip sonra da sınırı geçen çok kişi gördüm ama, kendim hiç geçmedim. Bir uçurtmam geçti. Birkaç da uçağım... Onları geri almak istedim...

KADIN — Bütün gece telefonda.. Kimse cevap vermiyordu.

ÇOCUK — Siz bana söyleyebilir misiniz, niye hep sınırlar vardır?

KADIN — Efendim?

ÇOCUK — Niye diyorum, hep sınırlar vardır?

KADIN — Kimbilir.. Belki de, belki de bunu soranlar üstünden geçebilsin diyedir.

ÇOCUK — Anlamıyorum ki.

KADIN — Sana, birçok çocuklara anlatabilmeyi isterdik. İsterdik ki.. (*Birden*) Söylesene çocuk; senin sorduğunu soran birini hiç görmedin mi?

ÇOCUK — Bilmem ki efendim. Bilsem söylerdim.

Görsem unutmazdım, eminim.. (*Yeniden uçaklarına döner.*) Bütün uçaklarımı gördünüz mü? Bakın..

KADIN — Çok mu seviyorsun uçaklarını?

ÇOCUK — Siz sevmiyor musunuz?

KADIN — Dinle. Aradığım kişi.. Yani burada beklemek zorunda olduğum.. Ona söz vermiştim... «Sınırı birlikte geçeriz» demiştik. Kâğıtları bende. Beni bulamazsa sınırı geçemez. Anlıyorsun, değil mi?

ÇOCUK — Neden ille gitmeniz gerek? Gitmeseniz olmaz mı? Gelen gidiyor ve ben hep burda kalıyorum.

(*Kâğıttan bir uçak fırlatır.*)

Az önce üç kişi vardı burda. En güzel uçan uçağımı gösterdim, hiç ilgilenmediler. Sanırım birini arıyorlardı...

KADIN — (*Nefesi kesilir*) Buldular mı?

ÇOCUK — Kimi aradıklarını bilmiyorum ki.

KADIN — (*Rahatlar*) Uçakların gerçekten güzel. (*Birini alır, bakar, gülümser*) Sadece barış çiçeği atacağa benzer bu.

ÇOCUK — (*Sevinir*) Gerçek mi? Gerçekten dünyaya barış çiçekleri atacak gibi bir uçak mı bu?

KADIN — Öyle.. Ama sen.. Nerden biliyorsun?

ÇOCUK — Neyi efendim?

KADIN — Hiç.. (*Çevresine bakınır*) Bir fincan kahve olsa...

ÇOCUK — Yazık. Ocak henüz kapalı da.. Ama çok istiyorsanız.. Ne var ki ben burdan ayrılamam..

KADIN — Kendim yapabilir miyim?

ÇOCUK — (*Gülümser*) İki fincan yapsanız.. Uyuyamıyan biri var. Ona da verirdik.

KADIN — (*Kapıya bakar*) Bütün gece bekledim. Çoktan burda olması gerekti.. (*Bir an durur. Kendi kendine konuşur gibi*) Ne istemiştik biz? (*Başka bir kâğıt uçak alır*) Dünyaya sadece barış çiçekleri atacak uçaklar! (*Uçağı fırlatır*) Neden olmuyor? (*Çocuğa döner. Öfkeli*) Neden olmuyor çocuk?

ÇOCUK — (*İlk kez ürkek*) Az önce.. Bakın işte; bu uçağın olduğunu.. Ya da olacak gibi olduğunu söylemiştiniz.

KADIN — Hep öyle. Hep olacak gibi oluyor, sonra...

ÇOCUK — Size öyle bir uçak yapabilmeyi isterdim efendim. O nasıl bir uçaktır, bilmiyorum ama, yapabilmeyi isterdim.

KADIN — Kahveyi nerde yapacağım?

ÇOCUK — Şurdan girin. İki fincan olsun, olur mu?

KADIN — Bu ara bir bay gelirse söyler misiniz ona.. Benim.. Şey yani.. Bana haber verirsiniz değil mi?

ÇOCUK — Kim deyeyim efendim?

KADIN — Kim? Hiç. Kimse demeyin. Sadece beni çağırın olur mu?

(*Çocuğun gösterdiği yana yürür.*)

ÇOCUK — Bayan...

KADIN — (*Birden döner*) Geldi mi?

ÇOCUK — Sınırı geçseniz olacak mı dersiniz? Yani sınır varken demek istiyorum..

KADIN — Önce barış çiçeğini bulmak gerek, biliyor musun?

ÇOCUK — Siz hiç barış çiçeği gördünüz mü?

KADIN — Sanırım.. Sanırım çok eskiden.. Henüz bir

çocukken.. Bir çocuğun bana gönderdiği bir tebrik kartı üstünde...

(*Çocuğun gösterdiği yönden çıkar.*)

ÇOCUK — (*Arkasından seslenir*) Kahveyi iki fincan yapmayı unutmayın! (*Telefonu çevirir. Erkeğin odasında zil çalar. Erkek hemen atılır. Açar.*)

ERKEK — Evet?

ÇOCUK — Günaydın bayım...

ERKEK — Biri mi görüşmek istiyor?

ÇOCUK — Ben, efendim. Umarım uyandırmadım. Kahve istemiştiniz de. Yapamayız demiştim. Ama şimdi yapıyoruz bayım.

ERKEK — (*Bezgin*) Odama gönderin.

ÇOCUK — Yazık ki odanıza getirecek kimse yok, efendim. Buraya inebilir misiniz?

ERKEK — Bu.. (*Kesin*) Hayır. Giyinik değilim.

ÇOCUK — Yazık.

ERKEK — Dur.. Kalabalık mı orası?

ÇOCUK — Şimdi, hayır bayım. Az önce üç adam vardı. Sanırım birini arayan üç adam.. Ama gittiler. Yine de bilinmez ki.. Onlardan uçaklarıma bakmalarını istemiştim. Belki de dönüp gelirler...

ERKEK — Odama gönderemiyorsanız kahve istemem. (*Telefonu kapar. Tedirginliği büsbütün artmıştır. Kapıya yürür. Eli bir an kapının tokmağına gider. Sonra cayar. Döner. Bir sigara daha yakar. Pencerenin önüne gider. Uzakta durur. Dışarsını görmeye çalışır.*

Çocuk bir an düşünür. Kadının çıktığı yöne bakar. Seslenir.)

ÇOCUK — Kahveyi siz götürüverseniz ne iyi olurdu. Birini sevindirirdiniz, biliyor musunuz?

(*İçeriye öncekilere benzeyen üç Sivil P. daha girer. «Sivil P.» yazısı bu kez kol bandlarının üstündedir.*)

IV. SİVİL P. — (*Çevresine bakınır*) Burası mıymış?

V. SİVİL P. — Burasıymış...

VI. SİVİL P. — Sınırdaki tek motel bu işte...

(*Resepsiyona yaklaşırlar.*)

IV. SİVİL P. — Sen misin?

ÇOCUK — (*Gülümser. Uçaklarına bakar.*) Benim bayım.

V. SİVİL P. — (*Ötekilere*) Oymuş...

VI. SİVİL P. — Demek sensin?

IV. SİVİL P. — O. İşte uçakları!..

ÇOCUK — (*Kıvançlı*) Kâğıttan yapıyorum. Öyle güzel uçuyorlar ki... Hele şu. Bakın...

(*En güzel uçan kâğıt uçağını fırlatır.*)

ÖTEKİLER — Dikkat!

(*Üçü de geri fırlarlar.*)

ÇOCUK — (*Güler*) Sadece kâğıttan bir uçak bu. Bu mevsim çok az yolcu geçiyor. Ben de kâğıttan uçaklarımla oyalamıyorum.

IV SİVİL P. — (*Ötekilere*) Anladınız ya?

VI. SİVİL P. — Sözü dolaştırıyor.

IV. SİVİL P. — Ne demeye uçak yapıyorsun?

ÇOCUK — Biri bir gün bana «dünyaya barış çiçekleri atacak uçaklar gerek» demişti. Ya da kimse demedi. Kimse demedi de ben öyle sanıyorum. Birinin böyle bir şey istediğini sanıyorum.

V SİVİL P. — Ne demeye sanıyorsun?

VI. SİVİL P. — Sanmasan olmaz mı?

ÇOCUK — Belki sanmıyorumdur. Sanmıyorumdur da biri gerçekten böyle demiştir. Diledi bunu. Biliyorum.

IV. SİVİL P. — Kim?
V. SİVİL P. — Nerede?
VI. SİVİL P. — Ne zaman? Niçin?
ÇOCUK — (*Hep kıvançlı*) Daha büyüdüğüm zaman.. Gökyüzünde.. Hiç bomba atan uçak olmayacak. Benim kâğıt uçaklarım var ya?.. Sınırın ötesine düşen?.. Şey.. Sınırın ötesi ne demek?
IV. SİVİL P. — Soru sormak senin işin değil.
ÇOCUK — Ama ben hep kendi kendime soruyorum...
V. SİVİL P. — Soru yok! Devam et!
ÇOCUK — (*Gülümser*) Kimse söylemiyor bana sınırın ötesi ne demek. Biliyor musunuz baylar, bir sürü ağbi vardı. Savaşa giden bir sürü ağbi.. Bu bir sürü ağbi bana dedi ki.. Ya da, belki ben yanılıyorum. Belki demediler de ben öyle sanıyorum. Şey... Özür dilerim. Sanmıyorum.
IV. SİVİL P. — Bizimle gel.
ÇOCUK — Buradan ayrılamam ki bayım.
V. SİVİL P. — Gel bizimle.
ÇOCUK — İsterdim efendim. İsterdim ama ben...
VI. SİVİL P. — Bizimle gelmek zorundasın, anlıyormusun?
ÇOCUK — Soru sormak istemezdim, ama sormak zorundayım işte: Nereye bayım?
IV SİVİL P. — Uçakları görmelisin. Görmeden yapamazsın ki.
ÇOCUK — (*Sevinir*) Gerçek mi bayım? Görebilir miyim? Yakın mı?
IV. SİVİL P. — Görebilirsin. Yakın.
ÇOCUK — (*Tezgâhın arkasından çıkar. Fırlattığı kâğıt uçağı alır*) Gerçekten buna benziyor mu?
ÖTEKİLER — (*Güler*) Benziyor. Benziyor...

ÇOCUK — Ama bunun içinde barış çiçekleri yok. (*V.'ye*) Siz hiç barış çiçeği gördünüz mü bayım?

V. SİVİL P. — Çook!

ÇOCUK — (*IV. ve VI.'ya*) Ya sizler efendim?

İKİSİ — Elbet.. Elbet..

ÇOCUK — Ben bir kez gördüğümü sandım. Özür dilerim, sanmadım. Sonra bana dediler ki, «Bunlar kış çiçeğidir,» dediler.

IV. SİVİL P. — Kim?

V SİVİL P. — Nerde?

VI. SİVİL P. — Ne zaman? Kim?

ÇOCUK — Alıççı var ya? O. Hani boynunda güzel, turuncu, parlak alıç dizileri olan...

IV. SİVİL P. — Peki. Peki. Gel şimdi.

(*Çocuk bir an durur. Kadının çıktığı yöne bakar.*)

ÇOCUK — Sonra gelsem olmaz mı? Nöbeti bıraktığımda gidebilirdik.

VI. SİVİL P. — Uçaklar beklemez ki.

ÇOCUK — (*Yeniden geriye bakar*) Doğru. (*Yürür. Sonra durur*) Öğleden sonraya kadar da beklemez mi uçaklar?

VI. SİVİL P. — Onlar beklese de biz bekleyemeyiz, anladın mı?

ÇOCUK — Doğru. (*Kadının çıktığı yöne seslenir.*) Kahveyi siz götürürsünüz artık, değil mi?

(*Çıkarlar.*)

KADIN — (*Elinde iki fincan kahve ile gelir*) Kime gidecek kahve? (*Çocuğu göremez. Duraklar. Kahveleri resepsiyona bırakır. Bir zile basar. Zil sessizlikte yankılanır. Saatine bakar. Yeniden zile basar. Kimse yok. Fincanın birini alır. Çıkar. Az sonra odasına girer.*

Erkek odasında bir an telefonun başında bekler. Sonra karar verir. Çevirir. Resepsiyonda zil uzun uzun çalar. Karşılık alamaz. Kapatır. Durur. Yeniden numaraları çevirir. Zil aşağıda yine uzun uzun çalar. Erkek telefonu kapatır. Kapıya yönelir. Durur. Sonra birden karar verir. Ceketini alır, çıkar. Gün iyice aydınlanmıştır.

Boynunda alıç dizileri olan bir adam motelin kapısından içeri girer.)

ALIÇÇI — Uçakçı! Uçakçı!

(*Karşılık alamaz. Resepsiyona yaklaşır. Orada duran kahveyi görür. Alır. Oturur. Keyifle içer. Sonra boynundan bir dizi alıç çıkarır. Turuncu yemişleri tek tek parlatmaya koyulur. Bir yandan da çok bağırmadan alıçlarını satışa çıkarır.*)

Alıçlarım! Güzel yemişlerim! Turuncu yemişlerim!

(*Erkek gelir. Alıççı'yı görür. Bir an duraklar. Sonra resepsiyona yürür.*)

ERKEK — Kim bakıyor buraya?

ALIÇÇI — Çocuğun bu saat burada olması gerekirdi.

ERKEK — Bir fincan kahve içmek istemiştim de..

ALIÇÇI — (*Boşalttığı kahve fincanına bakar*) Sanırım kahvenizi ben içtim bayım. Alıç ister miydiniz?

ERKEK — (*Hep tedirgin*) İstemem.

ALIÇÇI — Buraların en güzel yemişidir. Gelip geçen herkes alır. Tadını değilse de görünüşünü severler. Bakın, parlaktır, turuncudur.

ERKEK — Bir kadın gördünüz mü burada?

ALIÇÇI — Şimdi geldim bayım. Gün doğarken geldim.

ERKEK — Bir kadın. Beni beklemesi gerekiyordu.

ALIÇÇI — Bu saatte çocuk olmazsa başka da kimse

olmaz ki. Bir o alır beni içeri. Çocuk alıçlarımı sever. Bazan bir kâğıt uçağını verir bana. Ben de ona bir avuç dolusu alıç veririm.

ERKEK — Gerçekten. Bir fânus kadar parlak alıçlarınız.

ALIÇÇI — (*Gönülden vermeye hazır*) İster miydiniz?

ERKEK — Ne var ki ben pembe bir balon olsun isterdim. Bütün dünyayı içine koyabileceğimiz kocaman, şeker pembesi bir balon. (*Birden, öfkeli*) Ne istemiştik biz? Pembe bir dünya! Neden olmuyor? (*Alıççı'ya*) Neden olmuyor Alıççı? Kadın niye yok?

ALIÇÇI — İsterdim bayım. Çocuğun dediği gibi, bütün uçaklar sadece aşk çiçekleri atsın isterdim. Çocuk mu öyle dedi, yoksa başka biri mi, iyi anımsamıyorum, ama sanıyorum biri «Dünyaya sadece aşk çiçekleri atacak uçaklar gerek» dedi.

ERKEK — Ben olsam barış çiçekleri derdim. Barış çiçekleri olmadan aşk çiçekleri hiç büyümüyor işte. İşte yok. Birine şeker pembesi balonu veremedim. Sanırım onun için yok, alıççı.

ALIÇÇI — Belki o da sizin için aşk çiçekleri aramaya gitmiştir efendim.

ERKEK — Gerçekten bir kadın görmediniz mi burada? Birini arayan bir Kadın?.

ALIÇÇI — Bir fincan kahveyle çocuğun kâğıt uçaklarından başka bir şey görmedim bayım.

ERKEK — Çocuk yine gelir mi?

ALIÇÇI — Burda olması gerekirdi. Ama çocuktur, bilinmez ki.. Bir dizi alıç versem? Oyalardı. Bakın, parlak, tuzuncu yemişlerdir. Dalında kış çiçeklerine benzerler.

ERKEK — Kış çiçekleri değil benim aradığım! Benim aradığım... (*Bir an, sonra*) Gitmem gerek. Bilmem anlıyor musunuz? Çoktan gitmiş olmalıydım. Onunla gidecektim. Birlik olursak bulacağımıza inanıyorduk. Demek istiyorum ki barış çiçeklerini ya da şeker pembesi balonu.. Yanımda olursa bulacağıma söz verdim. Bütün çocuklara söz verdim. Beni duymuş olması gerekirdi. (*Gittikçe çözülür*) Burada olması gerekirdi. Beni bulması... Şafakla, demiştim. Şafakla sınırı geçmiş olmalıydık.

ALIÇÇI — Size yardım edebilmeyi isterdim. Gerçekten. Çocuk da isterdi..

ERKEK — Çocuk da bilmiyor.

ALIÇÇI — Kâğıttan uçaklar yapıyor..

ERKEK — Umutla bekliyor. Bekliyor.. (*Birden silkinir*) Bir kadın görürseniz ona deyin ki... Beni arayan bir kadın görürseniz deyin ki...

ALIÇÇI — O çiçekleri bulmak için mi geçiyorsunuz sınırı?

ERKEK — Evet. Belki.. Daha doğrusu bulmaktan alakonulmamak için.

ALIÇÇI — Duydum ki bayım, çorak bir yerde bir gün mutlak barış çiçekleri açacakmış. «Çünkü barış çiçekleri en umulmadık yerde biterse yaşarmış.» Sanırım savaşa giden bir delikanlı söyledi bunu. Ya da okula giden bir küçük kız. İyi anımsamıyorum...

ERKEK — Kadını görürseniz ona barış çiçeğini aramaya gittiğimi söylersiniz. Söylersiniz değil mi? Daha fazla bekleyemezdim. Anlıyorsunuz değil mi?

ALIÇÇI — Anlıyorum bayım. Söylerim.

ERKEK — Nerde arayacağımı o bilir. Bilmesi gerek.

ALIÇÇI — Neden burda değil bayım? Alıç yemişlerinden başka hiç bir şeyin bitmediği burda neden değil?

ERKEK — Sınırsız bir yer gerek. Engelsiz bir yer. Engel olursa nasıl buluruz alıççı? Önce engelsiz bir yer bulmak gerek değil mi? Sınırsız bir yer?..

ALIÇÇI — Ve çoıak bir yer. Alıçların bile yetişmediği çorak bir yer.

ERKEK — Evet. Çorak bir yer.

ALIÇÇI — Ve size elverecek biri. Ellerinde sevgi olan biri.

ERKEK — Neden gelmedi dersiniz? Geldiyse neden beklemedi?

ALIÇÇI — Bilinmez ki. Belki beklemekten usanmıştır bayım. Belki de aşk çiçeğini bulmaktan umudunu kesmiştir.

ERKEK — Yani barış çiçeğini demek istiyorsunuz. Dayanıklı, uzun ömürlü çiçekler...

ALIÇÇI — Bilinmez ki efendim. Görseydik bilirdik. Hiç görmedik ki...

ERKEK — Görürseniz deyin ki.. Hayır. Hiç bir şey demeyin. İnansaydı beklerdi.

(*Kapıya yönelir. Birden durur.*)

Peki kâğıtlarım?

ALIÇÇI — Kâğıtlarınız mı efendim?

ERKEK — O olmadan geçemem. Anlıyor musunuz? Kâğıtlarım olmadan sınırı geçemem.

ALIÇÇI — Üç yüz metre ilerde bir alıç ağacı var. Alıç ağacının dibinde bir su kanalı. Kanal sınırın öte yanına uzanır, biliyor musunuz? İçinden su geçmeyen kuru bir büz.

ERKEK — (*Döner. Alıççı'ya gülümser.*) Alıçlarınız gerçekten güzel. (*Acele çıkar.*)

(*Kadın odasında. Telefon başında beklemekten usanır. Numarayı çevirir. Resepsiyonda zil uzun uzun çalar. Alıççı telefona cevap vermekle vermemek arasında bocalar. Alıçlarını boynuna asar. Kapıya gider. Erkeğin arkasından bakar. Tekrar döner. Tam telefona cevap vereceği sıra Kadın umutsuz, telefonu kapar. Alıççı döner. Sokağa çıkar.*)

ALIÇÇI — (*Çıkarken*) Alıçlarım! Parlak, turuncu yemişlerim! Alıç! Alıç!

(*Kadın ceketini giyer. Çantasını alır. Odasından çıkar.*

Resepsiyona gelir. Zile basar. Zil sesi sessizlikte yankılanır.

Sonra uzun bir boşluk. Sessizlik.

Kadın gider. Bir köşeye oturur. Dizlerini kavuşturur. Gözleri kapıda, bekler, bekler...)

II. SINIRIN
ve
I. BÖLÜMÜN SONU

II. BÖLÜM

III. SINIR

Çorak bir yer. Sıcak bir gökyüzü. Ağaçsız, bozkır görünüşü. Bozkırın kaybolmuşluğu ortasında birbirinden birkaç metre uzaklıkta yanyana iki çadır (ya da kulübe). Birinde Erkek, ötekinde Kadın kalır. Her ikisi de III. Sınırın belirlenen noktasına kadar birbirlerini görmezler. Birbirlerinden habersizdirler. İkisi de yorgun, umutsuz, hemen hemen tükenmiştir. Işıklar yandıktan bir süre sonra Erkek çadırından çıkar. Elinde süzgeçli bir çiçek sulama kabı, bir de çapa vardır. Süzgeçli kabı yere bırakır. İki çadır arasındaki küçük bir toprak parçasını kazar, kazar... Sonra doğrulur. Süzgeçli kabı alır. Kazdığı toprağa su vermek ister. Kabı eğer. Su gelmez. Çalkalar, eğer; yine su gelmez. Sonunda iki damla dökmeyi başarır.

ERKEK — (*Kaba bakar.*) Oysa yeni doldurmuştum. Dünya kadar yol yürüyüp su almıştım...

(*Ayaklarının ucuna kâğıttan bir uçak düşer.*

Umutla eğilir. Kâğıt uçağı alır. Açar, bozar: Aradığını bulamamıştır. Kâğıdı buruşturur. Atar. Elinde bir bakraçla bir çocuk gelir.)

ÇOCUK — Su! Soğuk su! Hazmi kolaylaştırır! Harareti keser! Suu!.. (*Erkeğe yaklaşır*) Hava çok sıcak bayım. Su istemez miydiniz?

ERKEK — Kâğıttan uçağı atan sen misin?

ÇOCUK — Ben mi efendim? Benim işim su satmak..

ERKEK — Nerden biliyorsun peki?

ÇOCUK — Neyi bayım?

ERKEK — Kâğıttan uçak yapmayı?

ÇOCUK — Bilmiyorum ki. Bir ağbi vardı. Ya da birçok ağbiler. Sınır boylarında susamışlardı. İyi anımsayamıyorum, ama sanırım içlerinden bazıları bir şey arıyorlardı. Belki bir bakraç su.

ERKEK — Bakracında gerçekten su var mı?

ÇOCUK — (*Sevinir*) Var. Soğuk ve iyi bir su. Susamış olmalısınız.

(*Bakracı yere koyar.*)

ERKEK — (*Kazdığı toprağa bakar.*) Öyle. Susadım. Daha doğrusu...

(*Çocuğu elinden tutar. Kazılmış toprağın başına çeker.*) Bir alıççı vardı. Alıç nedir bilir misin? Alıççı aşk çiçeğini değilse de barış çiçeğini burada bulabileceğimi söylemişti.

ÇOCUK — Hepsi bir değil mi bayım? Bazıları hattâ buna kış çiçeği de der.

(*İnek biçimi insanlar —İNEKLER— sahneyi doldurur. Hepsi de bakracın başına doluşur, birbirlerini ite-kaka suyun hepsini içerler.*)

I. İNEK — Az bu su.

II. İNEK — Kanmadım.

III. İNEK — Midemin köşesini bile ıslatmadı. (*Homurtulara Erkek'le Çocuk dönerler. Erkek İneklerin üstüne yürür.*)

ERKEK — Oha!.. Oha!..

ÇOCUK — (*Eğilir. Bakraca bakar. Hüzünlü*) Bütün suyu içmişler.

ERKEK — Toprağı sulayacaktım. Barış çiçeğinin bitmesi için...

ÇOCUK — Çok uzaktan taşıdım.

ERKEK — Hepsini inekler içti.

II. İNEK — Hiç kanmadım.

I. İNEK — Az bir şeydi.

III. İNEK — Midemin köşesini bile ıslatmadı.

I. İNEK — Hadi geviş getirelim.

ÖTEKİ İNEKLER — Geviş getirelim. (*Çöker, geviş getirmeye koyulurlar.*)

ERKEK — Nerden çıktı bunlar çocuk?

ÇOCUK — Bunlar hep vardır bayım.

ERKEK — (*İneklerin üstüne yürür*) Keseceğim onları! Kanlarını dökeceğim toprağa!..

ÇOCUK — Kanla çiçek biter mi bayım?

ERKEK — Ama bu çiçeğin çıkması gerek artık! Çıkması gerek! Anlıyor musun, çocuk? Bu çiçek çıkmalı.. Bütün tutkularımı ona verdim ben! (*Usulca*) Aşk çiçeğimi de...

ÇOCUK — Biri vardı. Sevdiği için şeker pembesi bir balon arardı, biliyor musunuz? ya da biri anlattı.. Bilmiyorum.

ERKEK — Benim aradığım çiçek.. Henüz kimsenin bize veremediği bir çiçek.. (*Sabırsız*) Suyu içtiler! İnekler! Suyumu içtiler! (*Çapayı alır*)

Kanlarım dökeceğim buraya!..

ÇOCUK — (*İnekleri kovalar*) Oha!. Oha!. Hadi... (*İnekler geviş getirerek çıkarlar. Çocuk Erkeğe döner.*)

Söylesenize, inek kanıyla çiçek büyür mü bayım?

ERKEK — Çiçeğin suyunu onlar içti...

ÇOCUK — Susamışlardı.

(*Öteki çadırdan Kadın çıkar. Elinde kenevire benzer lifler vardır. Toprağa oturur. Bir gölgelik örer. Büyük bir hırsla örer gölgeliği. Erkekle Çocuğu görmez. Onlar da Kadını.*)

ERKEK — Bana yine su bulabilir misin?

ÇOCUK — İsterdim efendim. Uçaklar gelmezse isterim. Uçaklar gelirse... Biliyor musunuz, bütün sular çekiliyor bayım.

ERKEK — Oysa bize barış çiçekleri atacak uçaklar gerek...

ÇOCUK — Kâğıttan uçaklar mı? Sahi, bana bir uçak yapar mısınız?

ERKEK — Ben uçak yapmasını bilmem ki.

ÇOCUK — Öyleyse bir tank.

ERKEK — Ben tank yapmasını da bilmem.

ÇOCUK — Kâğıttan...

ERKEK — Kâğıtları ben hep aşk ya da barış çiçekleri açsın diye kullandım. Kâğıtlarımı tükettim.

ÇOCUK — O siz misiniz efendim?

ERKEK — Kim?

ÇOCUK — Bilmiyorum. Belki bir baloncu anlattı. Ya da...

ERKEK — Bana su bulabilirsin sen. Yine de bulabilirsin değil mi? Hadi, su bul bana.

(*Bakracı Çocuğun eline tutuşturur. Gönderir. Ken-*

di de süzgeçli kabı ve çapasını alır, çadırına girer.)

KADIN — (*Başını örmekte olduğu gölgelikten kaldırır, gökyüzüne bakar.*) Güneş ne kızgın! Gölgeliği bitirsem toprak biraz serinlerdi. (*Çevresine bakınır*) Kimse yok. Benimle olacak hiç kimse... (*Yeniden gölgeliği örmeğe koyulur.*

İnekler gelir. Kadının yanıbaşında duran kuru liflerin hepsini yer.)

I. İNEK — Ne kuru!

II. İNEK — Samandan kuru!

III. İNEK — Doymadım...

I. İNEK — Dişimin kovuğunda kaldı...

II. İNEK — Geviş getirelim...

III. İNEK — Yaa.. Bari geviş getirelim.

(*Çöker, geviş getirirler.*)

KADIN — (*Bir lif almak için döner. Liflerin yenmiş olduğunu görür. İneklere bakar. Anlar. Yıkılır.*) Hepsini yemişler. Biraz gölge olabilirdi.

(*Kalkar. Az önce Erkeğin kazmış olduğu toprağın başına gider. Aynı toprağı elleriyle kazmaya başlar.*)

I. İNEK — Su mu çıkarıyor?

II. İNEK — Su çıkarsa iyi...

III. İNEK — Hiç kanmadım...

I. İNEK — Hiç doymadım...

(*Kadın homurtulara döner. Öfkelidir.*)

KADIN — Defolun! (*Haykırır*) Defolun!..

(*Toprağın başına oturur. Sessizce ağlar.*)

Son umudumdu benim...

(*İnekler güler gibi geviş getirerek çıkarlar. Kadın yeniden doğrulur. Tırnaklarıyla toprağı kazar. Sonra birden durur.*) Dün bu kadar kazmış mıydım

ben? (*Umutlanır*) Kazmış mıydım? (*Yeni bir hızla kazar. Kazdığı yere şeker pembesi kocaman bir balon düşer. Kadın şaşkın, balona uzanır. Balonu tutmak isterken balon patlar.*
Sırtında bir testiyle bir adam gelir.)
Balonu siz mi atmıştınız?

ADAM — Hangi balonu bayan?

KADIN — Küçük kızlara kocaman, şeker pembesi balonlar sözverilirmiş. Biri de bir genç kıza böyle, şeker pembesi bir balon sözvermiş.. Ama veremeden gitmiş.. (*Elindeki patlak balona bakar*) Savaşa... Küçük kızlar pembe balonlar içinde yaşamak isterlermiş de... Sanırım çok gençken biri anlatmıştı bana...

ADAM — Bir testi su ister miydiniz?

KADIN — Su mu dediniz?

ADAM — Serindir. Uzak, karlı dağlardan getirdim.

KADIN — (*Kazdığı toprağa bakar*) Benim için değil ama... Dinleyin. Burada bir çiçek bitmesi gerek. Birine söz verdiğim bir çiçek.

ADAM — Ne tuhaf.. Biri hep birini arıyordu. «Birlikte olmalıyız» diyordu. Biri mi anlattı, bir yerde mi gördüm; iyi anımsayamıyorum ama birileri birilerine hep bir şeyler söz veriyor ve birileri birileri için hep bir şeyler arıyordu...

KADIN — Alıç mı?

ADAM — Alıç nedir bayan?

KADIN — Canlı, turuncu yemişlerdir. Aşk çiçeklerini andırırlar.

ADAM — Siz hiç aşk çiçeği gördünüz mü?

KADIN — Sanırım bir kez. Bir baloncunun elinde.. Bir tebrik kartının üstünde... Hayır. Yanıldım.

Tebrik kartı baloncunun elinde değildi.. Aydınlık bir lokantaya götürmüşlerdi. Orada...

ADAM — Ben hiç görmedim. Nasıl çiçekler olduğunu bilmiyorum. Ama barış çiçekleri.. Bakın onu biliyorum.

KADIN — (*Umutlu*) Burda bitse tanır mısınız?

ADAM — Burda biteceğini umuyor musunuz?

KADIN — Bilmem ki. Bir alıççı vardı. Bir sınır boyunda.. Tam aşk çiçeğinden umudumu kestiğim yerde.. «Barış çiçeği en umulmadık yerde biterse yaşar» demişti. Ya da buna benzer bir şey.

ADAM — O mu gönderdi sizi buraya?

KADIN — Yapacak başka bir şey yoktu ki artık. Çocuklar ise hep bekliyorlardı...

ADAM — Sınır boylarında erkekler de...

KADIN — Patlamış balonların başında kadınlar.. Ya kadınlar? Söyleyin, çiçek burada biter mi?

ADAM — (*Omuzundan testiyi indirir. Gülümser*) Ama bunun için toprağı sulamak gerek değil mi?

KADIN — (*Testiyi alır. Gülümser*) Evet. Elbet. (*Toprağa testiden su verir.*) Toprağı kim kazdı dersiniz?

ADAM — Siz değil mi?

KADIN — Evet. Ama.. Ben tırnaklarımla bu kadar çok kazamazdım. Sonra, bakın.. Kuru otlardan bir gölgelik örmeye çalışıyordum. Fakat inekler... Toprağı biraz gölgelemek gerekli değil mi?

ADAM — Çiçek açarsa.. Gerekli elbet. Çiçekler öyle nazlıdır ki.

KADIN — Şeyi yitirmeşeydik.. Yani.. Demek istiyorum ki... Çiçekler kendilerine sevgiyle bakan

eli tanırlarmış.. Sevgisiz ellerde kururlarmış. İşte.. Nasıl anlatsam?.. Benim korkum...

ADAM — Ama siz seviyorsunuz değil mi? Seviyorsunuz.

KADIN — Korkuyorum. (*Ellerine bakar*) Sanırım ellerimi yitirdim. Sınırlarda. (*Toprağa bakar. Umutlu*) Dün toprağı ellerimle kazıyordum, kazıyordum.. Sonra bakıyorum, hemen hiç kazmamışım. Öyle çorak ki.. Ama bugün.. (*Kazdığı yeri gösterir*) Bakın.. Su verdiğimiz yere bakın!

ADAM — (*Kıvançlı, gülümser*) Epeyce kazmışsınız.

KADIN — (*Düşünceli, ellerine bakar*) Tek başıma kazsaydım bu denli kazamazdım. (*Adama*) Bana yine su bulabilir miydiniz acaba?

ADAM — İsterdim. Bir engel olmazsa. Yani alakonulmazsam demek istiyorum. Benim işim bu. Toprağa su taşımak.

KADIN — Taşıyacaksınız değil mi?

ADAM — Uçakların sesinden testiler çatlıyor da bayan...

KADIN — Anlıyorum. (*Oturur. Eliyle toprağı okşar*) Bir masal anlatırlardı. Güzel bir masal. Bir çocuk varmış. O bilirmiş. «Bize yalnız barış çiçekleri atacak uçaklar gerek.» dermiş ve durmadan kâğıttan uçaklar yaparmış. Siz hiç kâğıttan uçaklar yapan bir çocuk gördünüz mü?

ADAM — Hayır. Ama barış kartları satan çocuklar gördüm.

KADIN — Ya şeker pembesi bir balon? (*Patlak balona bakar*) Neden patladı ama?

ADAM — Balonlar kolay patlıyor bayan.

KADIN — Kimbilir. Yitirdiğimiz şey belki de.. Öyle

ya, değil mi? Neden zamanı şeker pembesi bir balon aramak için yitirmeli? (*Gülümser*) Belki de aynı şeydir. Düşünüyorum da belki, aşk çiçeği, kış ya da barış çiçeği hepsi de sonunda güzel bir çiçek. Bitecek mi dersiniz?

(*Gider. Liflerden örmekte olduğu ve yarım kalan gölgeliği alır, getirir. Kazdığı toprağın üstüne gerer. Gölgelik el kadar, küçücük bir şeydir.*) Yazık. Tamamlayamadım. İnekler liflerimi yemeseydi...

(*Adam eğilir, toprağa bakar.*

Erkek çadırından çıkar. Elinde bir parça lif vardır. Çadırının önüne oturur. Lifleri yanıbaşına koyar. Bir gölgelik örmeye koyulur.)

ERKEK — (*Bir türkü söyler*)

Bir yiğit de bir güzeli severse
Emrettiği yere hemen gelmeli
Ardına düşmeyle güzel sevilmez
Güzelleri koşup koşup bulmalı...*

KADIN — (*Toprağa bakan Adama*) Biri el vermiş olmalı. Ne dersiniz? (*İnekler gelir. Erkeğin yanıbaşına koyduğu lifleri yemeye başlarlar.*)

ADAM — Toprağı kazmak için mi bayan?

KADIN — Evet. Şey.. Daha doğrusu, büsbütün yalnız değilim sanıyorum. İlk kez böyle sanıyorum.

ADAM — (*Doğrulur. Testiyi alır*) Ne çok su gerek bilseniz.. Ne çok kimseye ne çok su...

KADIN — Ve burası çorak.

ADAM — (*Çıkarken*) «Barış ya da aşk... Çiçekler en umulmadık yerde biterse yaşar» dedi.

* Karacaoğlan'dan.

KADIN — Kim?

ADAM — (*Omuzunda testiyle çıkarken*) Savaşa giden çocuk, değil mi bayan?

(*Çıkar.*)

KADIN — Kim? Kim beni buraya gönderen? Bir çiçeğin peşine düşüren kim? Kimdir bana elveren?

ERKEK — (*Türküyü şöyler*)

Ardına düşmeyle güzel sevilmez
Güzelleri koşup koşup bulmalı...

(*Kadın durur. Bir şey duyduğunu sanır. Dinler. Sonra çadırının önüne gider. Yorgun oturur.*

Erkek bir parça lif almak için döner. Hepsinin yenmiş olduğunu ve ineklerin geviş getirdiğini görür.)

I. İNEK — Çok azdı.

II. İNEK — Yaa.. Bir tutam bir şey...

III. İNEK — Susadım.

I. İNEK — Karnım doymadı...

ERKEK — (*Yerinden fırlar*) Hayvanlar!. Liflerimi yemişler!. Hayvan inekler!.. Defolun!.. Defolun!..

(*İneklerden biri kaçarken Kadın'ın germiş olduğu yarım gölgeliği devirir. Erkek İnekleri kovalar. Onları öldürmek için elinde hiç bir araç yoktur. Eliyle vurur. Acıtır. İnekler kaçar. Erkek ovunarak gider, ördüğü yarım gölgeliği alır. Getirir. Kazılmış toprağın üstüne germeye çalışır.*)

KADIN — (*Usulca türkü söyler*)

Zehirdir kötünün ekmeği yenmez
Merd olan erkeğin ışığı sönmez.
Bir güzel seversen sözünden dönmez
Sevdiğinin halından da bilmeli.*

* Karacaoğlan'dan aynı türkünün devamı.

(Erkek bir ses duyduğunu sanır. Durur, dinler. Kadın türküsünü bitirince kalkar, çadırına girer.)

ERKEK — *(Kendi ördüğü yarım gölgeliği kazılmış toprağın üstüne germeye çalışırken yere yıkılmış olan öteki parçayı görür. Alır.)*

Ben bunu örmüş müydüm? Örmüş müydüm? Belki çocuk... *(Sevinir)* Biri elvermiş olmalı.. Öyleyse.. Bunları birleştirmek gerek.

(İki yarım gölgeliği alır, çadırına girer.

Kadın çadırından çıkar. Elinde birkaç sap kuru ot vardır.

Kazılmış toprağın başına gelir. Eğilir. Az önce diktiği yarım gölgeliği arar. Her yana bakınır. Bulamaz. Yeniden yıkılmıştır. Çöker. Toprağın başında sessiz durur. Çocuk elinde bir uçurtmayla gelir.)

ÇOCUK — Size demiştim efendim...

(Durur. Kadını görür. Kadın başını kaldırır.)

KADIN — Kuru saplardan bir gölgelik örmüştüm. Yarım bir şey.. gördün mü?

ÇOCUK — Biri vardı bayan.. Gördünüz mü?

KADIN — Sapları bulmak için ne çok yol yürümüştüm.

ÇOCUK — Su bulamadım. Ama belki kuru sap bulabilirdim...

KADIN — *(Yeniden umutlu)* Bulabilir misin?

ÇOCUK — İnekler olmasa.. İnekler doymak bilmiyor ki...

(Erkek, çadırında aynı türküyü söyler.)

KADIN — Duyuyor musun?

ÇOCUK — Ben bir şey duymuyorum efendim.

KADIN — Yazık. Duysaydın gerçek olabilirdi.

ERKEK — (*Çadırında*)
Ardına düşmeyle güzel sevilmez
Güzelleri koşup koşup bulmalı...
KADIN — (*Çocuğu tutar, tartaklar.*)
Duymuyor musun? Duymuyor musun?..
ÇOCUK — (*Hayır anlamına başını sallar.*) Ama belki size bir parça kuru ot bulabilirim..
KADIN — (*Çocuğun gönlünü almak ister.*) Uçurtmayı sen mi yaptın?
ÇOCUK — Hayır efendim. Su ararken buldum. Biri kaçırmış olmalı...
KADIN — Belki...
ÇOCUK — Kim kaçırdı dersiniz?
KADIN — Bilmem. (*Bir an*) Çok güzel bir uçurtma.
ÇOCUK — Evet. Güzel.. Yine de.. geri vermek isterdim onu. Çünkü çocuk... Yani uçurtmasını kaçıran çocuk, üzgündür değil mi?
KADIN — Kimbilir. Belki de başka çocuklar oynasın diye kaçırmıştır.
ÇOCUK — (*Kıvançlı*) Gerçek mi? (*Durur*) O zaman çocuğu bulmamak olmaz. Uçurtmayı bulduğumu bilse sevinirdi, değil mi?
KADIN — Sanırım.
ÇOCUK — Birinin sevinmesini isterdim. Sizin sevinmenizi de isterdim. Duymam gereken şeyi duymuş olmayı isterdim...
KADIN — (*Gülümser*) Üzülme. Gerçek olsaydı duyardın.
ÇOCUK — Uçurtmasını kaçıran çocuk... Ona bunu geri versem belki o da bana biraz kuru sap verir değil mi?
KADIN — Sanırım verir.

ÇOCUK — (*Çıkarken*) Sanırım demeyin bayan. Umarım deyin...

KADIN — Umarım verir.

(*Çocuk çıkar. Kadın arkasından bakar. Erkek çadırından çıkar. Elinde tamamlanmış bir gölgelik, gelir. Gölgeliği kazılmış toprağın üstüne gerer. Sonra kıvançla elini toprağa sürer.*)

ERKEK — Islak. Sulanmış burası! Biri elvermiş! (*Kadın döner. Kazılmış toprağın başına gelir. Üstüne gerilmiş gölgeliği görür.*)

KADIN — Gölgelik... Tamamlanmış bu! Biri.. Biri el vermiş!

(*İnekler gelir, saptan örülmüş gölgeliği yemeye kalkarlar. Bir yanda Kadın, öte yanda Erkek, İneklerle bir savaş başlar. Kadın da Erkek de İnekleri iki ayrı uçtan kovaladıkları için İnekler hep orta yere, gölgeliğin çevresine yığışırlar. Bu anlamsız savaş bir süre böyle gider. Sonunda Erkek gölgeliğin bir ucundan, Kadın öteki ucundan tutar, iyice yukarı kaldırırlar. İnekler toprakta yiyecek bir şey arar, bulamayınca soluyarak çıkarlar.*)

I. İNEK — Kaçırdılar...

II. İNEK — Yiyemedik...

III. İNEK — Söktüler, kaldırdılar..

I. İNEK — Doymamıştım..

II. İNEK — Neden bırakmadılar yiyelim?.

III. İNEK — Kaldırdılar...

I. İNEK — Kaçırdılar..

II. İNEK — Yiyebilirdik..

III. İNEK — Doymazdık, ama yiyebilirdik...

(*İnekler homurdanarak çıkarken Kadınla Erkek yukarı kaldırdıkları gölgeliği usulca indirir, büyük*

bir özenle toprağın üstüne gererler. Bunu yaparken bir an elleri birleşir. Neşeli bir müzik duyulur. Bayram havası...)

KADIN — Bulacağımı biliyordum!

ERKEK — Sınırlar... Sınırlar... Yine de, bir büyük bayram olacak, biliyordum.

KADIN — Ellerin..

ERKEK — Ellerindi..

KADIN — Çiçek bitecek mi dersin?

ERKEK — (*Eğilir, toprağa bakar. Sonsuz bir coşkunlukla*) Bak! Toprağa bak!.

KADIN — (*Eğilir. Toprağa bakar*) Barış çiçeği!

ERKEK — Ya da.. Sınırlarda yitirip durduğumuz aşk çiçeği!

KADIN — Çocuk el verdi.. Adam el verdi..

ERKEK — Sen el verdin..

KADIN — Toprağı kazan sendin!

ERKEK — Sen besledin. Su verdin köküne...

KADIN — Sınırlarda yitirip durduğumuz barış! Aşk çiçeğimiz bizim!. Yaşayacak mı dersin?

ERKEK — Çocuk «Kanla büyümez» demişti.

KADIN — Çocuk biliyor. Adam da. Adam «En umulmadık yerde biterse yaşar» demişti.

ERKEK — Çiçeğimiz bizim! Sınırlarda yitirdiğimiz güzel çiçeğimiz!..

KADIN — İşte!

ERKEK — İşte bitti! Burda...

KADIN — (*Çevresine bakınır*) Burda.. Burda bitti! Bu kızgın, bu çorak, bu en olmayacak yerde. Öyleyse her yerde...

ERKEK — Her yerde! Her yerde!

(*Etrafta renk renk uçurtmalar, balonlar uçuşur.*

Kâğıttan uçaklar da. Büyük bir cümbüş.)

(Çocukla Adam elele, koşarak gelirler.)

ADAM — Su bulduk size.

ÇOCUK — Kuru sap da bulduk.

ADAM — Ve gübre! Ve iyi bir toprak. Cins bir toprak!

(Getirdiklerini çiçeğin başına yığarlar.)

KADIN — Çıktı, biliyor musunuz?

ERKEK — Arayıp durduğumuz aşk ve barış çiçeği... Burda bitti işte!

ADAM — *(Eğilir, toprağa bakar.)* Bazıları buna kış çiçeği de der.

ÇOCUK — *(Eğilir, toprağa bakar.)* İyi bakılması gerek. Kış çiçeği olmaması için yani...

KADIN — *(Ürkek)* Anlamıyorum.

ERKEK — *(Gururlu)* Başka çiçek olamaz ki bu. Kış çiçeği olamaz.

ADAM — İneklerden iyi korumak gerek. Sevgisiz ellerden, kavgacı ellerden de iyi korumak gerek.

ÇOCUK — Kan istemez bu çiçek. Kan değmeyecek toprağına.

KADIN — Çiçek bitti ama...

ERKEK — Bitmesini dilediğimiz çiçek.

ADAM — Şenlik ister bu çiçek...

ÇOCUK — Sevgi ister. Gönüller dolusu...

ADAM — Size şenlik balonları getireyim..

KADIN — Bütün dünyanın içine sığabileceği pembe balonlar olsun!

ÇOCUK — Kucak dolusu kutlama çiçekleri getireyim size..

ERKEK — Üç milyar olsun! Üç milyar kutlama isterim..

ÇOCUK — İyi bekleyin çiçeği. Olur mu bayım?
ADAM — İyi bakın ona, olur mu bayan?
(*İkisi de inançla başlarını sallarlar. Çocukla Adam elele çıkarlar.*)
KADIN — O kadar diledik...
ERKEK — Öylesine aradık...
KADIN — Ben iyi bakarım ona..
ERKEK — İyi beklerim çiçeğimi... (*Yan yana çiçeğin başına otururlar. Bir an*) «Ben» mi dedin?
KADIN — Asıl sen «ben» dedin.. «Çiçeğim» dedin..
(*Müzik durur. Balonlar, uçurtmalar kaybolur.*)
ERKEK — Çiçeği büyüten benim.
KADIN — (*Gülümser*) Yanılıyorsun. Benim. Doğacak çocuğumu bekler gibi bekledim, diledim onu.
ERKEK — Kim kazdı toprağı?
KADIN — Kim su verdi ona?
ERKEK — Ben.
KADIN — Hayır. Ben.
ERKEK — Kim korudu kızgın güneşten onu?
KADIN — Ben.
ERKEK — Yanılıyorsun, ben.
KADIN — Kim kovdu inekleri? Kim korudu çiçeği?
ERKEK — Ben. Güçlü kollarımla ben.
KADIN — Hayır, ben!
ERKEK — (*Gururlu*) Daha önemlisi; kimin toprağında bitti çiçek? Benim. (*Eliyle çiçeğin bittiği toprağı okşar.*)
KADIN —.(*Çiçeğin bittiği toprağı okşar.*) Çiçeğin bittiği toprak benim yerimdir.
ERKEK — (*Güler*) Yanılıyorsun. Benim yerim burası.
KADIN — Senin yerin olmasının nedeni ne? Benim yerim burası. Çiçek benim toprağımda bitti.

ERKEK — Önemli olan çiçeğin bitmesi. Senin olmuş, benim olmuş, farketmez. Ama gerçek dersen, gerçek bu: Çiçek benim yerimde bitmiştir.

KADIN — Senin yerinde olmuş, benim yerimde olmuş; önemli değil. Ama ben bildiğim doğruyu söylemek için söylüyorum: Buraya ilk ben geldim. Çadırımı şuraya kurdum.

ERKEK — Aman yapma. Ben geldiğimde sen burda değildin.

KADIN — Canım, düşünsene.. Ben geldiğimde sen burda olmuş olsan ben yalnız olmazdım. Yalnızdım. Toprağı tek başıma kazdım, suladım ve gölgeledim.

ERKEK — İnekler suyu içtiğinde Çocuk'tan başka kimse yoktu. Yalnızdım. Bir çocuğun elinden ne gelir ki? İneklerle tek başıma savaştım. Toprağı tek başıma ben kazdım. Toprağı benden önce sen kazmış olsan toprak kazılmış olurdu.

KADIN — (*Gülümsemeye çalışır*) Bak ellerime. Tırnaklarıma bak. Sevgiyi yitirmeseydim kolay olurdu. Oysa ben tek başıma, tırnaklarımla kazdım toprağı. (*Birden öfkelenir*) Çiçek benimdir!

ERKEK — (*Gülümsemeye çalışır*) Kendini boşuna üzüyorsun. Ben bir alıç ağacının dibinden, içi yılanlarla dolu dar tünellerden geçerek geldim buraya. Çiçek benim toprağımda ve onu ancak ben koruyabilirim.

KADIN — Ona ancak ben bakabilirim.

ERKEK — (*Doğrulur*) Ama ille emin olmak istiyorsan kolayı var. Adımlar ölçerim. Kimin çadırına yakınsa, bittiği yer de, çiçek de onundur.

KADIN — Ben ille çiçek benim olsun demiyorum.

Ama çiçek benimdir. (*Gönül rahatlığıyla*) İstersen adımla ölç. Ben de adımlayıp ölçerim.

ERKEK — (*Çiçeğin bittiği yerle kendi çadırı arasını adımlar.* Bir. İki. Üç... Üç adım.

(*Sonra çiçeğin bittiği yerle Kadın'ın çadırının arasını adımlar.*)

Bir. İki. Üç.. Buçuk.. Üç buçuk adım. Nasıl?

KADIN — Bekle de gör.

(*Önce kendi çadırıyla çiçeğin bittiği yer arasını adımlar.*)

Bir. İki. Üç. Dört.. Dört adım.

(*Erkeğin çadırı ile çiçeğin bittiği yer arasını adımlar.*) Bir. İki. Üç. Dört.. Buçuk! Dört buçuk adım. Nasıl?

ADAM — (*Güler*) Senin ölçmenle olsaydı...

KADIN — Senin ölçmenle mi olacaktı?..

ERKEK — Akıl var, yakın var: Çiçek benim toprağımda.

KADIN — Göz var, izan var: Çiçek benim toprağımda.

(*Karşılıklı dikilir. Birbirlerine meydan okurcasına bakarlar.*)

ÇOCUK — (*Elinde mumdan yapma çiçeklerle gelir.*) Barış çiçeklerim var! Barış çiçekleri! Aslı gibi.. Aslına uygun barış çiçeklerim var! Arayana-sorana, bulana-bulmayana barış çiçekleri! Barış çiçekleri!..

İKİSİ — Bakar mısınız?

ÇOCUK — Kaç dal istersiniz bayım? Kaç dal vereyim bayan?

ERKEK — Dinleyin...

KADIN — Söyler misiniz bana...

ÇOCUK — Mumdandırlar. Ama aslından ayırdedemezsiniz. (*Kadına*) Herkes evini, yapma barış çiçekleriyle donattı. (*Erkeğe*) Herkes bütün nutuk kürsülerini yapma barış çiçekleriyle donattı bayım. Vereyim mi?

ERKEK — Ben aslını buldum. Ancak...

KADIN — Aslını ben büyüttüm ama, o «benimdir» diyor. Anlıyor musun? Çiçek benim değilse kimin olabilir? İstersen bana yardım edebilirsin.

ERKEK — Gel bak. (*Çocuğa çiçeğin bittiği yeri gösterir.*) Bu çiçek şu çadırın toprağında mı, yoksa bu çadırın toprağında mı?

ÇOCUK — Gerçekten çok mu istiyorsunuz bunu bilmeyi?

KADIN — Evet.

ERKEK — Hak haktır.

ÇOCUK — (*Elindeki mumdan dalları gösterir*) Bunlar hep bir boydur. İsterseniz bunlarla ölçebilirim.

ERKEK — İsterim.

KADIN — Evet. Ölçün.

ÇOCUK — (*Mumdan dalları önce bir yana, sonra öte yana dizer*) Altı... (*Doğrulur*) Her iki çadır da asıl çiçekten altı yapma çiçek uzaklığında. Çiçek tam sınırdadır efendim.

KADIN — Sınırda mı?

ERKEK — Sınırda?

ÇOCUK — Tam sınırdadır. Çiçek ikinizin de malı sanıyorum. (*Kadın'a*) Gerçekten eviniz için yapma barış çiçekleri istemez miydiniz? (*Kadın hayır anlamına başını sallar.*) Ya siz bayım? Zafer tâklarınızı mumdan çiçeklerle süslemek istemez miydiniz? (*Erkek hayır anlamına başını sallar.*)

Yazık. (*Bağırarak çıkar.*)

Barış çiçekleri! Aslına uygun barış çiçekleri! Arayana-sorana; bulana-bulmayana! Evleriniz için!.. Nutuk kürsüleriniz, zafer taklarınız, anıtlarınız, sınır boylarınız için barış çiçekleri! Barış! Barış!.. (*Çıkar.*)

ERKEK — Çocuk yalan söylüyor.

KADIN — Çocuğa inanmıyorum.

ERKEK — (*Toprağın başına çöker. Sanki toprağı —yeri— eline almak ister.*) Çiçek sınırdaymış!.. Hayır, sınırda olsun olmasın; bir şey dediğim yok. Ama çiçek benim toprağımda..

KADIN — (*Eğilir. Erkeğin elini topraktan iter.*) Çiçek ikimizin malıymış!. İyi. Olsun. Önemli olan çiçeğin bitmesi. Ama iş kimin toprağında olduğuna gelince; çiçek benim toprağımda.

ERKEK — (*Kadının elini iter*) İstesek de, istemesek de çiçek benim.

KADIN — (*Erkeğin elini iter*) Vazgeçsem de, geçmesem de çiçek benim. Bir çocuğum olsa.. Çocuğu istemesem bile, «çocuk benim değil» diyebilir miyim?

ERKEK — (*Kadının elini iter*) O çocuk benden olsa.... Ben de «Hayır, çocuk benden değil» desem... Bu, çocuğun benim olmaması mı demek? Çiçeği kim ekerse onundur.

KADIN — (*Erkeğin elini iter*) Çiçek kimin toprağında biterse onundur.

(Birbirlerinin elini toprağın üstünden böyle iterlerken ışıklar yavaş yavaş kararır.

Uzaktan uzağa I. oyundaki marş duyulur.

Işıklar yavaş yavaş açılır.

Marş durur.

Ertesi sabah.

Aynı yer.

Çiçeğin bittiği yer alçak bir tahta duvarla erkeğin çadırının bulunduğu toprağın içine alınmıştır. Kadın elinde süzgeçli bir çiçek sulama kabıyla çadırından çıkar. Kendine güven vermek istercesine bir türkü mırıldanarak gelir. Çiçeğe su vermek ister. Fakat kendi önüne çekilmiş olan tahta duvarı görür. Bir an öfkeyle durur. Sonra duvarı yumruklamaya başlar.)

KADIN — Komşu! Komşu! Haksızlık bu senin yaptığın! Duvarı kaldır! Yoksa ben kaldırmasını bilirim! Komşu! Komşu!..

(*Erkek, yanında bayram çocuğu kılığındaki diplomatlarla gelir. Diplomatların diplomatlıkları başlarındaki silindir şapkanın şeridine yazılı «Diplomat» yazısından bellidir.*)

ERKEK — İşte baylar, durum böyle böyle böyle... Kendiniz de geldiniz. Bakınız, görünüz. Barış çiçeği kimin malı ve onu korumak kimin hakkı?

(*Diplomatlar çiçeğin olduğu yeri ve duvarı incelerler.*)

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet...

II. DİPLOMAT — Ya.. Ya...

III. DİPLOMAT — Tamam.. Tamam...

II. DİPLOMAT — Gün gibi ortada..

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet...

II. DİPLOMAT — Öyle.. Öyle..

III. DİPLOMAT — Tamam.. Tamam.. Tastamam...

ERKEK — Ne diyorsunuz baylar?

II. DİPLOMAT — Tabiî.. Tabiî..

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet..

III. DİPLOMAT — Cık.. Cık.. Cık..

ERKEK — Haksız mıyım?

KADIN — (*Duvarı yumruklar*) Komşu! Komşu!.. Çiçeğe su vereceğim.. Kaldır şu duvarı!

ERKEK — Çiçeğe su verecek olan benim!

KADIN — Sen çiçeğe su vermesini bilmezsin! Hem çiçeğe bakmak benim hakkım. Kaldır şu duvarı!

ERKEK — (*Diplomatlara*) Görüyorsunuz işte baylar..

II. DİPLOMAT — Ne kadın! Duvarı yıkacak...

III. DİPLOMAT — Çiçek ezilecek, haberi yok. (*Kadın duvarı yumruklar.*)

ERKEK — Buna engel olmalısınız. Hepimiz çiçeği korumak zorundayız.

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet.. Elbet.. Tabiî...

II. DİPLOMAT — Biz çiçeği korumak isteyenden yanayız. Yan tutmasak bile.. değil mi?..

III. DİPLOMAT — Çiçeğin ezilmesine göz yumamayız.

I. DİPLOMAT — Her ne kadar durum böyle görünüyorsa da öyle de görünmüyor değil olması olmayacak gibi de görünmemekle beraber kısa sürede bir görüş birliğine varılmasının çarelerinin araştırılması gözönünde tutulabilir.

ERKEK — Efendim?

II. DİPLOMAT — (*Öteki diplomatlara göz kırpar.*) Gelin baylar; çiçek duvarını çiçeğin üstüne yıkmak isteyene ne yapmamız gerek, toplanıp konuşalım..

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet.. Bir toplantı yapalım.

III. DİPLOMAT — Öyle.. Hele bir konuşalım.. Konuşalım...

II. DİPLOMAT — Bir olmazsa bir daha toplanırız..

I. DİPLOMAT — Konuşuruz.. Alt toplantı.. üst toplantı. Alt komisyon.. üst komisyon.. oldu oldu olmadı...

III. DİPLOMAT—Olmazsa bir nota göndeririz..

II. DİPLOMAT — O da olmadı bir ültimatom..

I. DİPLOMAT — Bir de gözdağı...

ERKEK — Barış çiçeğime zarar getirecek bir şey olmasın da..

III. DİPLOMAT — Deli misiniz? Çiçek sizden çok bizim için gerekli. Onu korumak için elimizden geleni yaparız.

ERKEK — Fakat...

II. DİPLOMAT — (*Ötekilere göz kırpar*) Olmazsa kadına bir aracı göndeririz..

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet...

III. DİPLOMAT — Gelin, hele önce bir toplanalım. (*Çıkarlar.*)

KADIN — (*Duvarı yumruklar*) Kiminle konuşuyorsun peki? (*Uzanır, duvarın üstünden bakar.*) Beni ürkütmek için kalabalıkmış gibi yapıyorsun..

ERKEK — Yalnız değilim elbet.

(*Gider. Çadırının önünde duran bir testiyi alır, gelir. Toprağa su verirken*) Hak ortaya çıkınca haklınındır. Hak haklıdan yana olan da çoktur.

KADIN — (*Duvarın üstünden*) Dur! Ne yapıyorsun? O kadar su verilir mi? Kökünü çürüteceksin çiçeğimin.

ERKEK — Kendi çiçeğime nasıl bakılacağını senden öğrenecek değilim.

KADIN — Haksızlık bu yaptığın... Çiçeği ne diye kendi yanına aldın?

ERKEK — Çiçek benim toprağımda da ondan. Yeri belli olsun diye aldım.

KADIN — Hayır. Benim toprağımda. Hem görürsün nasıl benim toprağımda.

(Erkek aldırmaz. Testiyi alır. Bir türkü mırıldanarak çadırına girer.

Kadın sessizce durur, bekler. Erkek gidince acele duvarı omuzlayıp kaldırmaya çalışır. Yapamaz.)

ERKEK — *(Elinde bir sopayla çadırından çıkar. Islık çalarak gelir.)* Hiç boşuna uğraşma.

(Kadın duvarı yumruklar.)

Kış... Kış... Kış!..

(Bir süre karga kış kışlar gibi kadını kış kışlar. Kadın yorulur, usanır. Çadırına girer.

Erkek bir süre elinde sopa ile çiçeğin başında bekler. Yavaş yavaş akşam, sonra gece olur.

Erkek çiçeğin başında uyuyakalır.

Ortalık yeniden aydınlandığında Erkek toprakta uyumaktadır. Kadının tarafına çekilmiş olan tahta duvar yer değiştirmiş, bu kez Erkeğin tarafına çekilmiştir.

Kadın çiçeğin başındadır. Eğilir, toprağın üstündeki gölgeliği kaldırır.)

KADIN — Dünyanın suyunu vermiş...

(Eteğiyle yelpazeliyerek fazla nemi kurutmaya çalışır.) Kurutmasam çürüyecekmiş!

(Biraz kuru toprak alır. Çiçeğin dibine serper. O sırada patlamış pembe balonu alır. Patlak balona bir süre bakar.

Çocuk gelir.)

ÇOCUK — Pembe bir balonum vardı bayan. Elimden uçurdum. Gördünüz mü?

KADIN — (*Patlak balonu uzatır*) Bu mu?

ÇOCUK — (*Alır, bakar, geri verir*) Sanmıyorum. Şişirilmiş, güzel, şeker pembesi bir balondu benimki.

KADIN — (*Gözleri çiçekte, sabırsız*) Bilmiyorum... Görmedim.

ÇOCUK — Yazık. Bu yana uçurmuştum oysa.

KADIN — Benim işim uçan balonları gözlemek değil. Çiçeğime bakmak!..

ÇOCUK — (*Eğilir, bakar*) Çiçek bu mu?

KADIN — Sana ne?

ÇOCUK — Hiç. Sadece.. Belki size yardım edebilirdim. Çünkü... Biliyor musunuz, bazı çiçeklere herkes bakarsa büyürmüş.

KADIN — O gönderdi seni değil mi? Casus! Defol! Hadi defol!

ÇOCUK — (*Ürker. Yine de*) Casus ne demek?

KADIN — Çok konuşma. Git burdan. Hadi... Git balonunu başka yerde ara.

(*Çocuk başı önünde çıkar.*

Gürültüye erkek uyanır. Doğrulurken önüne gerilmiş olan tahta duvara çarpar. Öfkeyle duvarı yumruklar.)

ERKEK — Komşu! Komşu! Ayıp bu senin yaptığın... Hem de zorbalık. Benim çiçeğimi nasıl alırsın kendi yanına?

KADIN — Sen benim çiçeğimi nasıl alırsan ben de öyle...

ERKEK — (*Duvarı yumruklayarak*) Kim savaştı onun için? Kim kovdu inekleri? Toprağını kim kazdı? Kim okudu, kim yazdı?

KADIN — (*Bağırır*) Been! Been!..

ERKEK — Oha... Oha... Beri dur. Been!

KADIN — Ben istedim onu. Ben sevdim. Ben korudum güneşten, yağmurdan.

ERKEK — Sınırlarda yoktun ama... Sınırlarda...

KADIN — Sınırlarda bekledim. Aradım sınırlarda. Tek başıma bekledim. (*Bağırır*) Yoktun. Hiç yoktun! Korkak!

ERKEK — Beni yalnız kodun! Kaçak! Kutlamalar bekledim savaşlarda. Göndermedin!..

KADIN — Söz verdiğin balon işte. Patlak!

(*Patlak balonu duvarın üstünden adamın önüne atar.*)

ERKEK — Çiçek benim toprağımda bitti ama. Ötesi söz!

KADIN — Asıl benim toprağımda!..

(*Erkek duvarı yükleyip kaldırmaya çalışır. Diplomatlar gelir. Kadının yanında dururlar.*)

II. DİPLOMAT — Ne oluyor? Nedir bu gürültü?

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet.. Ne var?

KADIN — Görüyorsunuz işte. Duvarımı yıkmaya, çiçeğe sahip çıkmaya çalışıyor.

ERKEK — Toplantılar bitsin... Konuşmalar bitsin.. Nutuklar da söylesinler, görürsün!

III. DİPLOMAT — Ne adam! Çiçeği ezecek.

II. DİPLOMAT — Yaa.. Ya. Çiçeğin ezilmesine göz yummamalıyız. Her ne kadar çiçek onun da olabilirse de bunun da olmaması gözönünde bulundurularak tarafların durumlarının incelenmesine bir kapı aranmasının gerekip gerekmediği söz konusu edilebilir ya da edilmeyebilir.

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet... Tastamam öyle.

(*Erkek duvarı yumruklar.*)

KADIN — Söyleyin şuna, çekilsin. Çiçek kimin, gördünüz işte. Söyleyin, çekilip gitsin.

II. DİPLOMAT — *(Başını tahta perdenin üstünden uzatır)* Gider misiniz?

ERKEK — Niye gideyim?

II. DİPLOMAT — Çok gürültü ediyorsunuz.

ERKEK — İlk gürültü eden ben değilim, biliyorsunuz.

II. DİPLOMAT — *(I. ve III. Diplomata döner)* Şuna bir de siz söyleyin.

I. DİPLOMAT — *(Başını tahta perdenin üstünden uzatır.)* Kış... Kış... Kış...

III. DİPLOMAT — Hadi bakıym.. Hadi bakıym...

ERKEK — Hani toplanacaktınız? Toplanıp konuşacaktınız da...

III. DİPLOMAT — Tabîi.. Tabîî..

ERKEK — Eee?

KADIN — Ne ee'si? Bayları yormasana.

II. DİPLOMAT — Bizi yormayın. Yorulursak olmaz.

I. DİPLOMAT — *(Ötekilere göz kırpar.)* Hem, geldik gördük işte. Çiçek şimdi kadının. Çünkü onun toprağında.

KADIN — *(Gururla)* Duydun mu?

III. DİPLOMAT — *(Kadına)* Siz de kışkırtmayın canım!..

II. DİPLOMAT — Hem biz çiçeği korumak isteyenden yanayız...

I. DİPLOMAT — (*Kadına*) Bakalım siz çiçeğe bakabilecek misiniz?

KADIN — Ben bakamazsam o mu bakacak?

ERKEK — (*Başını tahta perdenin üstünden uzatır.*) Ne diye öyle fiskos edip duruyorsunuz?

I. DİPLOMAT — Ne demek canım? Ne demek?

II. DİPLOMAT — Durumu görüşüyoruz işte.

III. DİPLOMAT — Siz de! Size haksızsınız demiyoruz. Ama büsbütün de haklı değilsiniz.

KADIN — Niye haksız değilmiş?

ERKEK — Niye haklı değilmişim?

II. DİPLOMAT — Durun bakalım canım! Ortalığı karıştırmayın... (*Kadın'a*) Geldik. Durumunuzu gördük. Şimdi gidip toplanalım. Toplanıp konuşalım.

KADIN — Ne konuşacaksınız?

III. DİPLOMAT — Tabiî bazı şeyleri de bilmemiz gerek.

I. DİPLOMAT — Evet.. Evet... Bilmemiz gerek.

II. DİPLOMAT — Öyle ya.. Öyle ya...

KADIN — Ne gibi baylar?

III. DİPLOMAT — Çiçek sizin olursa...

KADIN — Çiçek zaten benim.

ERKEK — (*Öte yandan bağırır.*) Hayır, benim!

III. DİPLOMAT — Çiçek sizin olursa ineklerimiz burada otlayabilir mi?

KADIN — Ben çiçeğimi güç gölgeliyorum... İnekleriniz otu nerde bulacak?

ERKEK — (*Başını uzatır*) Yine ne fiskos edip duruyorsunuz?

II. DİPLOMAT — (*Kadına*) Biraz şöyle gelsenize.

KADIN — Ben buradan ayrılırsam baylar, korkarım duvarı devirir, çiçeği ezer.

(*Diplomatlar eğilir, kadının kulağına bir şeyler söylerler.*)

KADIN — Olmaz baylar! Olmaz!

III. DİPLOMAT — Eh, siz bilirsiniz.

I. DİPLOMAT — Yine de bir düşünün.

KADIN — Ben ne size, ne ineklerinize bakabilirim. Anlamıyor musunuz? Çiçeğimi koruyacağım ben.

II. DİPLOMAT — Sınırda bir çiçeği tek başına korumak kolay mı?

(*Erkek yeniden duvarı omuzlar. Kaldırmaya çalışır.*)

II. DİPLOMAT — Kabul derseniz, bizi çağırın...

I. DİPLOMAT — Evet... Evet...

III. DİPLOMAT — Her şeyimizi alır geliriz.

I. DİPLOMAT — Öyle... Öyle...

(*Çıkarlar.*)

ERKEK — (*Nefes nefese*) Görürüz şimdi, kim güçlü. (*Duvara bir daha yüklenir. Sırtlar. Kaldırıp kadının önüne koymak ister. Kadın duvarı iter.*)

KADIN — Ben de güçlüyüm. Çiçeğime sahip çıkacak kadar güçlü. (*İtişmeye başlarlar. Tahta duvar çiçeğin üstüne devrilir.*)

ERKEK — (*Haykırır*) Ezdin çiçeği! Seni öldüreceğim!

KADIN — (*Haykırır*) Çiçeği ezdin! Zorba! Ezdin çiçeği!

(*Birlikte tahta duvarı çiçeğin üstünden kaldırmaya çalışırlar. Duvar şimdi çok ağırdır. Yerinden kımıldatamazlar.*)

KADIN — Gücüm yetmiyor artık. Yetmiyor!..

ERKEK — (*Doğrulur. Gözlerinde kin*) Öldürdün çiçeği!

KADIN — (*Doğrulur. Gözlerinde korku*) Hayır. Sen.. Sen öldürdün!

ERKEK — (*Yerden çapayı alır*) Bakmasını bilmedin.

KADIN — Sevmesini bilmedin. Onun için...

ERKEK — Ellerinde sevgi yoktu. Onun için..

KADIN — Ellerime verdiğin... Hiç.

ERKEK — Kâğıttan uçaklarımda sevgi yoktu.

KADIN — Alıçları sevmesini bilmedin. Turuncu, parlak alıçları..

ERKEK — Kutlamalar yerine mumdan yapma çiçekler verdin...

KADIN — Aşk çiçeğimi sınırlarda yitirdim...

ERKEK — Sınırlarda yitirdim barış çiçeğimi...

KADIN — Çiçeğimi korumayı bilmedin.

ERKEK — Bilmedin çiçeğime bakmayı.

KADIN — Senin değil, benim!

ERKEK — Senin değil, benim!

KADIN — (*Haykırır*) Benim!.. Been!

ERKEK — (*Haykırır*) Benim!. Been! Been!

KADIN — Öldürdün onu!

ERKEK — Onu öldürdün!

(*Çapayla Kadının üstüne yürür*) Ben de seni öldüreceğim.

KADIN — (*Erkeğin üstüne yürür.*) Ben seni öldüreceğim!.

ERKEK — Ben senöldüreceğim...

KADIN — Bensöldüreceğim,..

ERKEK — Bösdüreceğim...

KADIN — Böööö-dür...

ERKEK — Böööö...

(*Birbirlerine tos vurmaya başlarlar.*

Çocukla Adam gelirler. Adamın omuzunda balonlar asılıdır.)

ÇOCUK — Çiçeğin yanında inekler var!

(*Koşarlar.*)

ADAM — İnekler çiçeği ezmiş! Duvarı devirmişler...

ÇOCUK — (*Kadınla Erkeği kovalar*). Oha!.. Oha!..

ADAM — (*Aynı hareket*) Oha! Oha!

ERKEK — Böö.. Öööö!.

KADIN — Öö!. Möö!..
İKİSİ — Möö!. Möö!..
ÇOCUK'la ADAM — Ohaa!.. Oha!..
(*Kadınla Erkek «Mö» diyerek çıkarlar Çocuk'la Adam çiçeğin başına gelirler.*)
ADAM — Kan var burda, bak.
ÇOCUK — Yazık.
ADAM — Tahtanın üstünde kan var.
ÇOCUK — Çiçeğe değdi mi dersin?
ADAM — Tut, kaldıralım.
(*Yıkılan tahta duvarı kolayca kaldırırlar.*)
ÇOCUK — Yıkmak gerek bunu. Atmak gerek.
ADAM — Evet. Yıkmak gerek.
(*Çocuk tahta duvarı alır. Kulise atar. Geri döner.*)
ÇOCUK — Çiçek nasıl?
ADAM — Çiçek ölmüş.
ÇOCUK — Duvar olmasaydı ölmezdi belki, değil mi?
ADAM — Duvar olmasaydı ölmezdi.
ÇOCUK — İnekleı için mi konmuş duvar?
ADAM — Sanırım inekler için konmuş?..
ÇOCUK — İnekler çiçeğin üstüne devirmiş, değil mi?
ADAM — Öyle...
ÇOCUK — Bak ama bak! Çiçeğin sadece tomurcuğu ezilmiş. Kökü duruyor.
ADAM — Gerçek. Kökü duruyor.
ÇOCUK — Üstüne titrersek büyür mü yen'den?
ADAM — Üstüne titrersek büyür sanıyorum.
(*Sırtındaki balonları fırlatır atar.*)
ÇOCUK — Artık balon satmayacak mısın?
ADAM — Hayır. Artık balon satmayacağım. Yalancı bir şey balon. Oysa bak, bu canlı, capcanlı bir kök. İyi bakmalıyız ona.

ÇOCUK — Öyle. Birlikte iyi bakmalıyız.
(*Ceplerinden kartlar çıkarır. Fırlatır.*)
Ben de tebrik kartı satmayacağım. Yalancı bir şeydi kutlamalar değil mi?

ERKEK — Öyle. Hiç değil çiçek açmadan önce...

ÇOCUK — Kök yeniden çiçek verir mi dersin?

ADAM — Kış bastırmadan önce büyütebilirsek verir. Yoksa kış çiçeği derler, kuru bir dal olur kalır.

ÇOCUK — Çok güzel bir çiçekmiş öyle mi?

ADAM — Öyle. Çok güzel bir çiçek. O büyüdü mü bütün dünya pembe bir balona dolmuş gibi olurmuş. Şeker pembesi bir balona. Çocuklar her gün bayram eder, sevgililer buluşurmuş. Çiçek büyüdükçe öyle çoğalırmış ki, uçaklar taşısa bitiremezmiş. (*Çiçeğin başına otururlar. Çocuk başını adamın dizine koyar. Güzel bir müzik başlar. Adam devam eder.*) Çiçek herkesin çiçeği imiş. Herkes sevgiyle bakarsa büyür, o büyüdükçe dünya daha bir güzelleşirmiş. Bu çiçek sınırlarda hiç bitmezmiş. Sınır onun can düşmanıymış. Uçurtmasını ve kâğıttan uçaklarını kaçırıp da alamayan çocukların üzüntüsünden sararırmış çünkü... Biri gidip biri gelirken birbirini kaybeden sevgililerin derdinden onamazmış. Biri ona sahip çıkmaya görsün, dünyanın pembe balonu patlar, ortalığı bir zifir karanlık alırmış. Ama çiçek bir büyüdü mü çocuklar diledikleri kadar uçurtma uçurur, diledikleri kadar kâğıttan uçak yaparlarmış. Kimse karışamaz, kimse engel olamazmış. Genç kızların yavukluları hiç savaşa gitmezlermiş. Çünkü hiç savaş olmazmış. Kadınlar çocuklarını baka-besleye, seve-okşaya büyütür;

erkekler bebeklere binlerce mutlu bayram verirlermiş. Pınarlardan süt, ağaçlardan bal, ineklerin memelerinden dosdoğru yağ akarmış...

(*Artık uyuduğunu sandığımız çocuk başını kaldırır.*)

ÇOCUK — O zaman da yine inekler olur muymuş?

ADAM — (*Gülümser.*) Elbet inekler olurmuş. Ama herkes onların inek olduğunu, inekler de inek olduklarını bilirlermiş. (*Çocuk yeniden adamın dizine yatar.*) İnekler artık bozkırda olmadıkları için hiç açgözlülük etmezlermiş. Çünkü çiçek büyüdükçe bozkır diye bir şey kalmaz, her yer zümrüt gibi çayır-çimen olurmuş. Zümrüt yeşili çayırların ortasında pembe yanaklı çocuklar koşar-oynar; bir alıççı onlara boynundan dizi dizi turuncu, parlak alıçlar verirmiş. Çünkü çocuklar oldum olası alıç dizilerini severlermiş. Sonra bir uçak gelir, çocuklara kucak dolusu çiçek, çukulata, oyuncak atarmış. Çocuklar alıçlarını boyunlarına asar, çiçekleri analarına götürürlermiş. Çünkü analarının sahici çiçekleri sevdiklerini bilirlermiş. Anaların hepsi de çok, çok güzel olurmuş. Çünkü analarla babalar birbirlerini çok severlermiş. Öyle ki, onlar dünyayı böylesi güzel yapan bu çiçeğe «aşk çiçeği» derlermiş. O yüzden de herkes bu çiçeğe bir başka sevgiyle bakarmış. Sevgi olmazsa çiçek büyümez, çiçek büyümezse de sevgi olmazmış...

(*Çocuk doğrulur, oturur. Gözünü toprağa diker. Umutla bakar, bakarken...*)

PERDE

Adalet Ağaoğlu, Ankara'nın Nallıhan ilçesinde doğdu (1929). İlk öğrenimini orada, orta, lise ve üniversite öğrenimini Ankara'da yaptı. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi (1950). Şiir ve radyo oyunları yazdı. Açılan bir sınavla Ankara radyosu'na girdi (1951). Dramaturgluk, Radyo Tiyatrosu Müdürlüğü, TRT kurulduktan sonra da Program Uzmanlığı görevlerinde bulundu. Radyolarımızda oynanan pek çok oyunundan «Yaşamak» Fransız ve Alman radyolarında da yayınlandı (1955 - 56). S. Uzgören'le birlikte yazdığı ilk sahne oyunu, «Bir Piyes Yazalım» Ankara'da, Küçük Tiyatro'da oynandı (1953). Tiyatro bilgisini arttırmak için birkaç kez Fransa'ya gitti. Sırasıyle «Evcilik Oyunu» (1963), «Çatıdaki Çatlak» (1964), «Tombala» (1965), «Bir Kahramanın Ölümü» (1968) ve «Sınırlarda Aşk - Kış - Barış» (1968) adlı oyunları yazdı. Bunlardan ilk ikisi ardarda İstanbul Şehir Tiyatrosu sahnelerinde ve Ankara Devlet Tiyatrosu'nda oynandı, «Tombala» Ankara Devlet Tiyatrosu'nda sahneye kondu (1969). Dilimize pek çok da oyun çevirdi. Adalet Ağaoğlu New York'da Crowell Yayınevince yayımlanan «The Reader's Encyclopedia of World Drama» (1969) adlı tiyatro ansiklopedisine giren tek kadın oyun yazarıdır.

Bu kitaptaki iki oyundan "Çatıdaki Çatlak"ta, ekonomik özgürlük sağlanmadıkça ayakta durmak için gösterilen her türlü çabanın geçersiz olacağı gerçeği, bir toplumun en küçük birimi aile yoluyla ortaya konmuş; "Sınırlarda Aşk - Kış - Barış"ta ise benlik ve bencilliklerden arınmış bulunan, "yarın için daha mutlu bir dünya" ülküsü şiirsel bir anlatımla yansıtılmıştır.

BİLGİ BASIMEVİ - ANKARA 1970

7,5 LİRA